

Riksdagens protokoll

2008/09:137

Tisdagen den 23 juni

Kl. 09.00 – 09.56

11.00 – 12.10

13.00 – 15.35

Protokoll
2008/09:137

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 juni.

2 § Nya riksdagsledamöter

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att

dels Helena Bargholtz (fp) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 17 juni 2009 sedan Lars Leijonborg (fp) avsagt sig uppdraget,

dels Michael Anefur (kd) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 14 juli 2009 sedan Alf Svensson (kd) avsagt sig uppdraget,

dels Hans Unander (s) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 14 juli 2009 sedan Marita Ulvskog (s) avsagt sig uppdraget,

dels Erik Ullenhag (fp) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 14 juli 2009 sedan Cecilia Wikström (fp) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen för de nya ledamöterna och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (SFS 2005:837).

Stockholm den 22 juni 2009

Nina Pripp

Ersättare för ordföranden

Kerstin Siverby
Sekreterare

3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2009

Förste vice talmannen meddelade att en preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2009 delats ut till riksdagens ledamöter.

4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 5 juni inkommit.

5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM130 Direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM) KOM(2009)207 till finansutskottet

2008/09:FPM131 Ändring avseende beräkningen av den BNI som används för att fastställa EU-avgifterna KOM(2009)238 till finansutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2009)248 till utrikesutskottet
KOM(2009)262 till justitieutskottet

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2008/09:517 om den ekonomiska krisens effekter på folkhälsan

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att motverka och lindra de negativa effekterna av den ekonomiska krisen på folkhälsan för utsatta grupper.

Låt mig inledningsvis säga att jag delar Lennart Axelssons oro för hur den ekonomiska krisen kan komma att påverka folkhälsan i landet. Vi kunde länge se hälsoeffekterna av den ekonomiska krisen i början av 1990-talet, exempelvis i form av högre nivåer av psykisk ohälsa i många befolkningsgrupper.

Det kommer alltid att vara en viktig uppgift att försöka förebygga en sådan utveckling genom ett strukturerat, långsiktigt och samordnat folkhälsoarbete med insatser på alla nivåer i samhället. Genom att förbättra folkhälsan skapas förutsättningar för att vi alla ska stå bättre rustade att hantera effekterna av den typ av kris som vi nu upplever.

I det avseendet befinner vi oss nu i en situation som på många sätt är bättre än i början av 1990-talet. Folkhälsans utveckling har generellt sett varit gynnsam under de senaste decennierna. Medellivslängden fortsätter att öka, framför allt på grund av den stora nedgången i dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar. Användningen av tobak har minskat under mycket

lång tid. Ökningen av alkoholkonsumtionen under början av 2000-talet har avstannat och vänt nedåt. Många av de oroande trender vi har sett under de senaste decennierna när det gäller folkhälsans utveckling har brutits eller till och med vänt.

För att förstärka denna positiva utveckling och för att möta de utmaningar som fortfarande finns genomför regeringen insatser inom en rad områden, och jag skulle vilja ge några exempel.

Ett framgångsrikt alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiskt arbete kräver förebyggande arbete framför allt på lokal nivå. I Sverige har det under de senaste åren byggts upp en rikstäckande struktur för ett sådant arbete, vilket är en viktig förutsättning för drogförebyggande verksamhet. Inte minst skolan är en viktig arena, men för att få genomslag krävs att kommuner, landsting och berörda myndigheter samverkar. De nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanerna gäller till och med 2010. Regeringen kommer därefter att överväga hur det fortsatta alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksarbetet ska bedrivas vidare.

En trygg anknytning till föräldrarna de första levnadsåren är en viktig förutsättning för god psykisk hälsa senare i livet. Levnadsmönster och vanor som grundläggs i tidig ålder följer ofta med och påverkar resten av livet. Barn och ungdomar är därför en prioriterad målgrupp inom folkhälsopolitiken. I slutet av mars 2009 beslutade regeringen om en nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd, En vinst för alla. Strategin lanserades under en nationell konferens som genomfördes via satellit.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att folkhälsans utveckling inte bara är beroende av de insatser som är direkt riktade mot att förbättra folkhälsan. Forskning visar att det finns samband mellan sysselsättning och hälsa samtidigt som risken är hög för att personer med dålig hälsa är de som först blir arbetslösa. Enligt Statens folkhälsoinstitutets nationella folkhälsoenkät rapporterar personer med sjuk- eller aktivitetsersättning och arbetslösa i större utsträckning dålig hälsa jämfört med dem som yrkesarbetar.

En varaktigt hög sysselsättning är därför en förutsättning för välfärden både för individen och för samhället som helhet. Genom en aktiv arbetsmarknadspolitik värnar regeringen fortsatt arbetslinjen och ser till att människor inte fastnar i utanförskap utan i stället ges möjlighet till arbete och utbildning. Regeringens arbete för ett minskat utanförskap utgör därför en viktig del i arbetet för att mildra de negativa effekterna på folkhälsan av den ekonomiska krisen.

Anf. 2 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Runt om i landet är det allt fler människor som tvingas se sitt jobb försvinna. De hamnar i en ekonomiskt svår och utsatt situation. Till de vinnare som finns i Sverige i dag, och de är många, hör bland annat Maria Larsson och jag. Vi har fått sänkta skatter, och vår ekonomi har förbättrats avsevärt. Det finns dock en baksida, och det är den som jag har försökt lyfta upp i interpellationen.

Det är lite tråkigt att Maria Larsson knappt med ett ord kommenterar de farhågor som jag lyfter fram i interpellationen och som i sin tur bygger på en artikel som fanns i Läkartidningen för ett tag sedan. Det finns därför anledning att påminna om vad min interpellation om den ekonomiska krisens effekter på folkhälsan innehöll.

Jag citerar ur tidigare nämnda artikel: ”Om den nuvarande krisen blir djup och utdragen kan man räkna med långvariga negativa effekter för folkhälsan. Under 90-talskrisen fungerade välfärdssystemet som en dämpande buffert, men sedan dess har kraven i socialförsäkringssystemen skärpts” – ett annat ord för försämrats, enligt mig.

”Vi vet att det är negativt för folkhälsan med arbetslöshet och dålig ekonomi. – – – A-kassan är lägre och reglerna för sjukskrivning har blivit hårdare, säger Marianne Granath som är chef för sektionen för hälsa och jämställdhet på SKL.” Hon måste i detta sammanhang uppfattas som en neutral betraktare.

Vidare står det: ”I folkhälsostatistiken syns tydliga spår av 90-talskrisen och de många åren av massarbetslöshet som följde på den. Den tydligaste effekten man kunde se i efterhand var att andelen som upplevde psykisk ohälsa som ångest, oro, depression och sömnstörningar ökade betydligt. Särskilt stor var ökningen bland yngre kvinnor.”

Enligt samma artikel säger Anne Hammarström, distriktsläkare och professor i folkhälsovetenskap, folkhälsa och klinisk medicin vid Umeå universitet att förklaringen till att i synnerhet kvinnor rapporterade sämre hälsa är att kvinnor drabbas dubbelt i ekonomisk kris: ”Medan arbetsuppgifterna i kristider minskar i den mansdominerade varuproduktionen sker inte motsvarande inom kvinnodominerade områden som skola, hälso- och sjukvård och omsorg. Under 90-talet ökade antalet barn per lärare med mellan 30 och 50 procent. Kvinnor är dessutom överrepresenterade bland visstidsanställda, som är en mer utsatt grupp.”

Det är precis samma utveckling som vi kan se nu när inte pengarna räcker till det antal lärare som finns i skolorna, till exempel.

Vidare står det: ”Slutsatsen man drog var att välfärdssystemen den gången fungerade som en buffert som dämpade de värsta konsekvenserna. Att så blir fallet även denna gång är inte säkert.”

Olle Lundberg, professor vid Centrum för forskning om ojämlikhet i hälsa säger: Vi har ett helt nytt fenomen den här gången, nämligen att så pass många står utanför a-kassan. Det kan leda till att fler människor snabbt råkar illa ut. Han menar att många av regeringens reformer är uttänkta för en situation där det råder högkonjunktur men inte för en lågkonjunktur som nu.

Mina frågor till folkhälsoministern var: Delar Maria Larsson den oro som finns för att folkhälsan dramatiskt ska försämrats framför allt hos redan utsatta grupper som arbetslösa, sjuka och vissa grupper av pensionärer?

Delar Maria Larsson min oro för att det finns risk för att de som jobbar inom vården kommer att bli hårdare utsatta när deras arbetskamrater inte längre finns där och hjälper till?

Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Som Lennart Axelsson ser har jag i mitt svar bekräftat att jag också kan känna oro för vilka konsekvenser den ekonomiska krisen har för folkhälsan. Jag förutsätter att om Lennart Axelsson hade varit intresserad av att diskutera enskilda system som a-kassa eller sjukförsäkring hade Lennart Axelsson ställt en interpellation till berörd minister och inte till mig som folkhälsominister.

Det finns däremot ett klart samband mellan ekonomisk stress och psykisk ohälsa. Det vet vi sedan tidigare.

Vi befann oss i ett helt annat läge när vi gick in i den här ekonomiska krisen än vi skulle ha gjort om vi inte hade haft ett regeringsskifte. Väldigt många hade nämligen fått arbete tack vare de reformer som vi igångsatte – 180 000 fler när vi gick in i lågkonjunkturen. En hel del av de jobben, det säger alla ekonomer, hade tillkommit beroende på de reformer som vi gjorde.

Utifrån de förutsättningarna befann vi oss i ett mycket bättre läge. Sjukskrivningarna hade minskat och fler hade gått från utanförskap till arbete. Det är fantastiskt att vi hade uppnått de resultaten. Det gör att krisens verkan blir mindre och att färre trots allt drabbas. Med de ökade skatteintäkter som det hade gett hade vi möjlighet att rusta välfärdssystemen.

När vi fastställde budgeten för 2009, alltså innevarande år, kunde vi gå in och förstärka de delar som varit eftersatta under väldigt lång tid, exempelvis psykiatrin som ska möta den psykiska ohälsan. Där har vi under en treårsperiod tillfört 2,7 miljarder. Det är enorma förbättringar som kunde springa fram tack vare att vi gjorde en del strukturella reformer.

Det gör att folkhälsan trots allt bör befinna sig i ett bättre läge också när vi är igenom krisen än vad som annars hade varit fallet, eftersom fler hade fått tillgång till egen försörjning och ett eget jobb och hade kommit tillbaka till arbetsmarknaden från att ha varit arbetslösa eller sjukskrivna.

Anf. 4 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag är medveten om att frågorna ibland tangerar andra ministrars områden, men det är nästan ofrånkomligt om man ställer en fråga med den här bakgrunden. Att inte titta på vad som har gjort att många befinner sig i det här läget är helt omöjligt. Därför tycker jag att det är konstigt att Maria Larsson inte ens kommenterar att man har sänkt ersättningsnivåerna i a-kassan och sjukförsäkringen och att man har ändrat reglerna så att många nu befinner sig i den här situationen.

Jag tycker att det är det som man bör diskutera i dag. Det man framhåller i den artikel som jag använder som grund är skillnaden mot hur det var på 90-talet då det fanns ett trygghetssystem som gjorde att människor inte för så illa som de gör i dag.

Alla som har haft svårt att få pengarna att räcka till i slutet av månaden vet vilken stress det innebär att inte kunna köpa de kläder till sina barn som de skulle behöva till exempel.

Att medellivslängden har ökat och fortsätter att öka eller att tobaksbruket har minskat är visserligen väldigt positivt för folkhälsan, men det är ingenting som kan glädja dem som i dag står utan jobb och inte får pengar till sin försörjning. Det är den diskussionen som jag vill ta. Den duckar Maria Larsson för, anser jag.

Jag har hittat något annat som det finns forskning bakom. Det är en artikel där det står: Vi blir sjuka av inkomstklyftorna.

Det är också något som den politik som Maria Larsson står bakom har bidragit till – att skillnaden mellan människor har blivit mycket större.

I artikeln skriver man: I länder med stora inkomstklyftor är psykisk ohälsa, drog- och alkoholmissbruk, fetma och mord mer vanligt förekommande än i länder med små skillnader.

Som folkhälsominister måste väl Maria Larsson ändå se effekterna av den politik som hon själv har varit med och bidragit till. Jag tycker att det är rimligt att man diskuterar det.

Det kommer varje dag exempel på negativa saker som är en effekt av den politik som har förts och förs men naturligtvis också en effekt den ekonomiska krisen i Sverige och på andra håll.

Jag menar att det hade funnits möjligheter för den nuvarande regeringen att fatta andra beslut som skulle ha kunnat lindra effekterna för de grupper som nu är hårt utsatta.

Exekutiva auktioner – det som kronofogden tvingas ta till när människor inte har råd att betala sina lån och andra utgifter längre – ökar väldigt snabbt, kunde vi höra häromdagen. Det är ett exempel, tillsammans med de ökande socialbidragsköerna, som visar att den politik som nu förs inte fungerar.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Vi befinner oss i en finansiell kris och orostider världen över. Sverige är ingen isolerad ö i världen. Vi är naturligtvis en del av den och drabbas av den finansiella kris som är world wide i dag.

Vi kan nu se länder som får ta till dramatiska åtstramningspaket. De flesta av våra europeiska grannländer inför nu besparingar i sina budgetar.

I Sverige har vi inför det här året kunnat lägga fram en mycket expansiv budget där vi har tillfört extra miljarder – 32 miljarder närmare bestämt – för att vi såg att det behöver spenderas pengar på reformer för att stimulera ekonomin. Det var den bedömning vi gjorde.

När vi kom lite längre fram såg vi att det inte var tillräckligt utan att ytterligare pengar behövde tillföras. Därför kom ytterligare 7 miljarder i december och därför ökar vi permanent statsbidraget till kommunerna med 5 miljarder från och med nästa år.

Det är just de analyser vi har gjort att det behövs utbudsstimulanser i ekonomin för att vi befinner oss i en mycket speciell situation. Vi delar den med omvärlden. Sverige har kommit ovanligt lindrigt undan så här långt, även om det är kännbart i varenda kommun också i vårt land.

Vi befann oss i ett annat läge när vi gick in i krisen än vi hade gjort med en fortsatt socialdemokratisk regering. Situationen var nämligen den att när alliansregeringen tillträdde i oktober 2006 hade 554 000 människor i det här landet aktivitets- eller sjukersättning. Av dem hade 80 000 varit sjukskrivna i mer än ett år. Det var den högsta sjukfrånvaron bland alla OECD-länder.

Det var Lennart Axelsson ansvarig för. Det var en socialdemokratisk regering som för alla de människorna hade skapat situationen att de inte kunde få tillträde till arbetsmarknaden.

Det har varit den stora utmaningen att ändra på det eftersom vi vet att sambandet mellan ohälsa och arbete och sysselsättning är så starkt.

Bland dem som är arbetslösa och bland dem som har sjukersättning är också ohälsan, inte minst psykisk ohälsa, större.

En av de allra viktigaste åtgärderna för att skapa bättre hälsa är därför att se till att människor har egen försörjning och möjlighet att styra sin ekonomi och att de har en meningsfull vardag.

Jag skulle vilja fråga om Lennart Axelsson var nöjd med de resultaten. Var det verkligen den ideala perioden när Socialdemokraterna hade regeringsmakten? Då befann vi oss inte i någon finansiell kris. Då fanns det ingen finansiell oro. Då var det brinnande högkonjunktur och ändå såg det ut på det sättet.

Vi har byggt upp en ny sjukförsäkring med en tydligare ansvarsfördelning och en aktiv sjukskrivningsprocess för att människor ska kunna få hjälp.

Vi har nu infört en kömiljard som gör att vården anstränger sig för att snabba på för att ge god och adekvat vård. Det är klart att detta förbättrar situationen också för de människor som befinner sig i sjukskrivning i dag att kunna komma tillbaka till en arbetsmarknad som efter den finansiella krisen kan öppna fler möjligheter.

Sedan är det en viktig uppgift att se till att människor inte, som var fallet efter 90-talskrisen, hamnar i ett långvarigt utanförskap utan att det finns resurser på arbetsmarknaden när jobben börjar växa till, så att människor kan coachas tillbaka till de nya jobben. Det är därför som vi också har stimulerat utbudssidan på Arbetsförmedlingen så att detta jobb ska kunna göras på ett bra sätt.

Människor behövs i Sverige. De ska känna att de behövs. De ska inte känna att de är förpassade till ett utanförskap där de inte får någon hjälp, ingen ringer och frågar efter dem och ingen erbjuder vård.

Anf. 6 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Maria Larsson använde i sitt inlägg uttrycket att vi har kommit ovanligt lindrigt undan. Jag har jättesvårt att tro att de människor som i dag köar i socialbidragsköerna hos socialtjänsten, att de ungdomskullar som nu går ut i arbetslöshet efter att de har slutat gymnasiet – Sverige är bland de länder i Europa som har den högsta ungdomsarbetslösheten – att de pensionärer som varje månad ser sig tvingade att betala högre skatt än dem som arbetar eller att de som jag nämnde tidigare som står inför att få sitt hus sålt på auktion för att de inte har råd att betala sina lån tycker att vi har kommit ovanligt lindrigt undan.

Många av de effekter som jag beskriver beror enligt min uppfattning helt och hållet på att regeringen har fattat fel beslut när det gäller socialförsäkringssystemet och inte fattat de beslut som man hade behövt fatta när det gäller insatser för kommuner och landsting där pensionärer nu inte kommer att kunna komma ut i samma utsträckning som tidigare på grund av att personalen som tidigare var anställd på äldreboenden tvingas sluta eftersom kommunerna inte har en sådan ekonomi att de kan behålla personalen.

Det finns väldigt mycket att säga om den politik som förs. Jag är allvarligt bekymrad över det nya samhälle som växer upp steg för steg på grund av den politik som Maria Larsson och hennes regering står bakom.

Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag förmodar att om Lennart Axelsson anser att det är fel beslut som vi har fattat var han nöjd med att 554 000 människor hade sjuk- eller aktivitetsersättning under brinnande högkonjunktur i Socialdemokraternas Sverige eftersom han inte var beredd att göra någonting åt det.

Vi har försökt förändra systemen så att dessa människor ska kunna komma tillbaka och få hjälp och erforderligt stöd därför att vi vet att psykisk ohälsa och ohälsa överlag i större utsträckning drabbar den som står utan ett arbete. Också i lågkonjunktur vill vi göra detta arbete noggrant och gediget. Därför har vi satt in rehabiliteringskedjan, och därför har vi sett till att sjukförsäkringsprocessen blir bättre fungerande.

Jag använde uttrycket att vi har kommit ovanligt lindrigt undan när det handlar om jämförelser med vad väldigt många andra länder i Europa just nu håller på med, nämligen stora besparingsförslag. Vi har trots allt tillfört 32 miljarder ytterligare till Sveriges kommuner och landsting till olika verksamheter för att stimulera ekonomin under 2009. Vi har alltså en annan situation än vad väldigt många av våra grannländer i Europa har.

Vi har en hög ungdomsarbetslöshet, och den har vi fått överta från Socialdemokraterna. Den var högst också under er regeringstid under brinnande högkonjunktur. Här försöker vi hitta medel för att kunna sänka ungdomsarbetslösheten, för det är givet att den som är ung måste kunna komma ut på arbetsmarknaden fort och inte hamna i utanförskap.

När det gäller pensionärerna vill jag bara påtala att vi för första gången sedan den nya pensionsreformen infördes också har gjort ett påslag för landets pensionärer med närmare 2 miljarder kronor. En sådan reform genomfördes aldrig under Socialdemokraternas tid.

Det är alltså ganska mycket som vi har gjort för att stimulera ekonomin och för att stimulera att människor ska klara ett bra liv också under en finansiell kris. Och välfärdssystemen är riggade för att klara detta. Vi har tillfört Sveriges kommuner och landsting åtskilliga miljarder för att rusta dem. Sedan har vi inte sett slutet på krisen, och vi får säkert anledning att återkomma.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:485 om Akademiska sjukhuset och sjukvårdsregionerna

Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jacob Johnson har frågat kommun- och finansmarknadsministern om han avser att ta sitt ansvar för att Sverige ska behålla en indelning av landet i sjukvårdsregioner så att högspecialiserad sjukvård och forskning kan upprätthållas samt vilka åtgärder kommun- och finansmarknadsministern avser att vidta för att Akademiska sjukhuset ska fortsätta att utvecklas som ett nationellt centrum för högspecialiserad sjukvård, utbildning och forskning. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Frågan om hur Sverige ska organiseras i framtiden har diskuterats alltsedan Ansvarskommittén lämnade sitt slutbetänkande i februari 2007.

Regeringen har varit tydlig med att föra dialog och lyssna på de tankar som finns runt om i landet, för att på så sätt låta Sveriges framtida karta växa fram underifrån. En annan viktig utgångspunkt för oss har varit att alla förändringar av Sveriges politiska indelning måste ske utifrån väl grundade analyser som möter de problem som människor upplever i sin vardag.

Som vi meddelade i januari i år har vi inom regeringen nått en överenskommelse om regionfrågans framtida hantering. De försök med regional uppgiftsfördelning som finns i Skåne och Västra Götaland ska permanentas. Hallands läns landsting och Gotlands kommun avses få motsvarande uppgifter. Ansökningarna från landstingen i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala län har överlämnats till Kammarkollegiet för utredning. Övriga ansökningar kommer att hanteras på samma sätt. När Kammarkollegiet är klart med sin beredning tar regeringen ställning till eventuella indelningsändringar.

Med denna process vill vi skapa en överblick av den samlade bilden av eventuella nya regionbildningar. Noggrannhet måste prioriteras framför en snabb behandling när det handlar om förändringar som så tydligt kommer att påverka viktiga verksamheter.

Detta gäller inte minst frågeställningen hur regionfrågan kommer att påverka de nuvarande sjukvårdsregionerna. Hur sjukvårdshuvudmännen även fortsättningsvis ska upprätthålla en hög grad av samverkan i syfte att leverera vård av hög kvalitet är i första hand en fråga som måste lösas av huvudmännen.

Akademiska sjukhuset i Uppsala har liksom alla våra universitets-sjukhus en viktig roll för att samlat bedriva forskning, utbildning och högspecialiserad vård. Regionsjukhusen har en viktig roll också för övrig hälso- och sjukvård genom deras funktion som kunskapsnav i regionen.

Det pågår ett ständigt arbete för att ytterligare utveckla forskning och högspecialiserad vård. I höstens forskningsproposition aviserade regeringen det största resurstillskottet hittills för forskning och innovation, totalt 5 miljarder kronor under åren 2009–2012. Forskning inom det medicinska området har utpekats som en strategisk satsning i propositionen. Ett annat exempel är Rikssjukvårdsnämnden, som fattar beslut om koncentration av viss högspecialiserad vård till olika platser i landet. Den 13 maj i år beslutade nämnden exempelvis att vården av människor med svåra brännskador i Sverige ska förläggas till Akademiska sjukhuset i Uppsala och Universitetssjukhuset i Linköping.

Vidare finns flera aktuella förslag för att utveckla forskning och vård, som har bäring på regionsjukhusens verksamhet. Utredningen av den kliniska forskningen har nyligen lämnat förslag till organisatoriska förändringar kring den kliniska forskningen. Utredningen *En nationell cancerstrategi* har lämnat förslag till hur cancervården kan förstärkas, bland annat genom bildandet av regionala cancercentrum. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det finns inget som talar emot att det även i framtiden kommer att finnas behov av den typ av samlade verksamheter som regionsjukhusen utgör, där forskning, lärande och utveckling står i centrum. Det finns go-

da möjligheter till fortsatt utveckling på detta område. Jag ser inte regionfrågan som ett hot mot de nuvarande regionsjukhusen. Det tar lång tid och är krävande att bygga upp och förvalta den funktion som regionsjukhusen har. Tvärtom innebär regionfrågan att vi kan ha en viktig och nödvändig diskussion om hur de politiska nivåerna ska organiseras för att Sverige trots en åldrande befolkning ska klara frågor som välfärd, jobb, trygghet och tillgång till en god miljö.

Anf. 9 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag vill tacka socialministern för svaret men är – föga överraskande – inte nöjd med innehållet.

Enligt min uppfattning är en helhetssyn på regionindelningen en självklarhet för att vi ska få en totalt sett effektiv sjukvård i vårt avlånga och glest befolkade land. Vi har inte råd med dyra suboptimeringar. Men den risken är överhängande sett till läget just nu med divergerande åsikter i landsting och kommuner, inte minst i Mellansverige.

Akademiska sjukhuset är tillsammans med Universitetssjukhuset i Örebro de två stora universitetssjukhusen inom sjukvårdsregionen Uppsala-Örebro med nästan 2 miljoner invånare i sitt nuvarande upptagningsområde. Detta stora antal människor är en förutsättning för att få ett tillräckligt underlag för att kunna upprätthålla en bred specialistkompetens och relaterad forskning, vilket i sin tur är av stor vikt för Uppsala respektive Örebro universitet. Det påverkar också möjligheterna att bedriva en bra läkarutbildning.

Jag har ställt två frågor i min interpellation. Först frågade jag om statsrådet avser att ta sitt ansvar för att Sverige ska behålla en indelning av landet i sjukvårdsregioner så att högspecialiserad sjukvård och forskning kan upprätthållas. På det svarar socialministern, såvitt jag förstår, att det är en fråga som i första hand måste lösas av huvudmännen – med andra ord: att regeringen frånsäger sig det samordningsansvar som de har för frågan och som jag anser följer av 9 § hälso- och sjukvårdslagen som säger att regeringen får föreskriva att landet ska delas in i regioner för den hälso- och sjukvård som berör flera landsting.

Tar regeringen det ansvaret, och gäller dagens indelning fortfarande? Det vore bra med ett tydligt svar från socialministern.

Och vad avses med ”huvudmännen”?

Regionsjukhusen har bara en huvudman, det vill säga respektive landsting. Köparlandsting har inget ägar- eller driftsansvar. Inget landsting har något som helst ansvar för universitetens fakulteter och verksamhet. Ändå samverkar universitetssjukhusen och universiteten i forskning och utbildning. Det finns ett så kallat ALF-avtal där statens bidrag för forskningens och läkarutbildningens kostnader regleras.

Det förefaller mig orimligt att ett enskilt landsting kan ha ett slags vetorätt genom att ensidigt bestämma sig för att upphandla sin regionvård utanför sjukvårdsregionen i stället för att samverka inom sjukvårdsregionen, som ju hälso- och sjukvårdslagen säger. Vad säger regeringen till dessa landsting som därmed undergräver förutsättningarna för specialistvård och forskning?

När Ansvarskommittén tog fram sitt förslag byggde de sitt resonemang huvudsakligen på ett tillväxtperspektiv. Hälso- och sjukvården till-

kom som ett tilläggsuppdrag till kommittén, men bara regionvården omnämndes i Ansvarskommitténs förslag. Dock krockar tillväxt- och hälso- och sjukvårdsperspektiven ibland. Vad säger regeringen då? Vem sätter spelreglerna för regionbildningen?

Prot. 2008/09:137

23 juni

*Svar på
interpellationer*

Anf. 10 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Först och främst vill jag tacka socialministern för det mycket positiva svaret. Frågan är oerhört viktig för landet som helhet men naturligtvis också för Uppsala, för Uppsala län och Uppsala läns landsting.

När det gäller Uppsala läns landsting och den så kallade riks- och regionvården uppgår intäkterna till 1,7 miljarder. Akademiska sjukhuset omsätter totalt knappt 4 miljarder. Riks- och regionvårdens intäkter motsvarar alltså ungefär 40 procent av Akademiska sjukhusets intäkter. De intäkterna kommer från sjukvårdsregionen, som vi så mycket talat om och som Jacob Johnson nämnde om, men även från Stockholms läns landsting och andra landsting samt från Åland.

Akademiska sjukhuset är det länets största arbetsplats och är en förutsättning för medicinska fakulteten vid universitetet. Också ett antal statliga myndigheter – till exempel SVA, Läkemedelsverket och Livsmedelsverket – drar nytta av Akademiska sjukhuset liksom hela läkemedelsindustrin i Uppsala.

Allt det här skulle kunna gå förlorat och hotas om sjukvårdsregionen i sig hotas. Samtidigt vill jag påpeka att organisationen vad gäller sjukvårdsfrågan kanske inte är det främsta eller viktigaste perspektivet, utan det viktigaste perspektivet är att vi har en fungerande verksamhet och en fungerande sjukvård som kommer medborgarna till del. Därför välkomnar jag den sjukvårdsmiljard som socialministern varit med om att initiera och som motverkar de långa köerna och ökar tillgängligheten.

För att återgå till frågan om storregionerna vill jag poängtera att det är viktigt att det här föregås av en öppen demokratisk process och att det inte är bara landstingspolitiker som förhandlar om detta utan att väljarna som helhet kan ta ställning till om landstingen ska avskaffas eller inte.

Avgörande är att de här besluten i slutändan fattas av riksdagen, inte av mindre grupper av landstingspolitiker. Det är inte dessa som ska avgöra hur delar av statsskicket är formerat.

Vad jag vill säga är att frågan om storregioner inte bara rör landstingen, att frågan inte enbart är en sjukvårdsfråga. I Uppsala län berörs också åtta kommuner. De kommunerna har rätt att självständigt fatta beslut i frågan om en regional indelning.

En storregion påverkar arbetsmarknaden och därutöver kommunikationerna. Uppsala län och Stockholms län tillhör de län som har den lägsta arbetslösheten i hela riket. Pendlingen in till Stockholm samt pendlingen från Uppsala till Stockholm är väldigt stor. Varje dag eller vecka pendlar bortemot 35 000 medborgare från sin bostad i Uppsala län till ett arbete i ett annat län. Majoriteten av de här utpendlarna pendlar till Stockholms län.

Där skiljer det sig utifrån den ansökan som lämnats in och som är baserad mer på sjukvård än på arbetsmarknaden. Det här är ett knepigt pussel att lägga. Därför välkomnar jag det svar som socialministern har

lämnat och där han påtalar att det är viktigt att det inte går så snabbt utan att det finns en stor eftertänksamhet och att alla perspektiv tas i beaktande inför detta viktiga beslut.

Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! I Jacob Johnsons interpellation finns det ett par frågor. Den första handlar om ministern avser att ta ansvar för att indelningen av landets sjukvårdsregioner behålls. Självklart kommer vi framöver att ha en indelning i sjukvårdsregioner. Det är nödvändigt av flera olika skäl. Lite senare återkommer jag till dessa.

Beroende på hur de ansökningar ser ut som kommer in – vi känner inte till alla; sannolikt kan det komma fler – kan det vara så att någon gräns behöver flyttas beroende på önskemålen ute i landet och vilka förslag som kommer från de olika regionerna. Förslagen kommer att prövas på det sätt som jag beskrivit i mitt svar. Utan tvekan finns det en rationalitet och en klokskap i att ha sjukvårdsregioner på det vis som vi haft under en lång tid, något som har tjänat oss väl.

Jacob Johnson frågar också om åtgärder för att Akademiska sjukhuset ska fortsätta att utvecklas som ett nationellt centrum för högspecialiserad sjukvård, utbildning och forskning. Många olika svar kan ges som alla drar åt samma slutsats: Det finns ingenting som talar för att Uppsala eller Akademiska sjukhuset i framtiden kommer att spela en mindre roll. Tvärtom har man, som jag sagt i mitt svar, på senare tid kunnat konstatera att man fått besluta om att vården av de svårast brännskadade i Sverige ska förläggas till Akademiska sjukhuset och till Universitetssjukhuset i Linköping – alltså en ytterligare förstärkning för Uppsala.

Men allt det här handlar om att man faktiskt kan erbjuda den professionella kunskap som gör att man kan hävda sig också i framtiden. Som jag ser det finns det i dag ingenting som talar för att Uppsala inte kan behålla sin starka position.

När det gäller regionfrågan, som också Ulrika Karlsson var inne på, har vi efter Ansvarsutredningen bestämt oss för den hanteringen, som Jacob Johnson är väl bekant med, att vi efter remissomgång och många samtal runt om i landet tar del av de ansökningar som kommer. Vi har bestämt oss för att inte på regeringsnivå eller riksdagsnivå rita kartan och tala om att så här ska det vara. Tvärtom ska det hela bygga på önskemål och förslag som kommer utifrån landet. Men de kan inte omedelbart upphöjas till lag utan behöver prövas så att vi får rationalitet och en indelning som fungerar i praktiken. Vi har naturligtvis medborgarna i centrum för vårt ställningstagande: Hur tryggar vi bästa möjliga utveckling i varje del av landet när kartan ritas om i takt med att ansökningarna behandlas?

Det är viktigt att komma ihåg vad som är utgångspunkten, och utgångspunkten i hela diskussionen är förstås: Medborgaren i centrum. Hur säkerställer vi den enskilde patientens rätt till bästa möjliga vård? Då kan alla konstatera att vi inte kan bedriva den högspecialiserade vården med samma kvalitet på varje sjukhus i landet, utan det fordras en koncentration av resurserna så att vi kan erbjuda bästa möjliga kvalitet. Detsamma gäller utbildning och forskning som också måste koncentreras till färre platser. Det finns ingenting som talar för att Uppsala skulle gå sämre ur

Anf. 12 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag välkomnar att socialministern är, som jag uppfattade det, tydlig med att regeringen kommer att ta sitt samordningsansvar för indelningen av landet i rationella sjukvårdsregioner. Jag hoppas att det är rätt uppfattat; det framkom inte rakt upp och ned i ministrarnas interpellationssvar. Som Ulrika Karlsson utvecklade har till exempel Universitetssjukhuset i Uppsala väldigt stor betydelse i vidare mening också för andra verksamheter i Uppsala kommun.

Socialministern svarade inte på mina frågor hur man ska se på huvudmännen i den här frågan, om det ska vara landstingen och hur man tar ansvaret för universitetssjukhusen och universiteten. Han svarar inte heller på min fråga hur han ser på de landsting som ensidigt väljer att upphandla sin regionvård utanför sjukvårdsregionen. Vad ska de få för signaler från regeringen? Om man gör så undergräver man förutsättningarna för specialistsjukvård och forskning, det som socialministern utvecklade behöver koncentreras till vissa platser.

Den andra frågan som jag ställde i min interpellation gällde de åtgärder som statsrådet tänker vidta för att Akademiska sjukhuset ska utvecklas som ett nationellt centrum. Socialministern hänvisar till forskningspropositionen – att det medicinska området har utpekats som en strategisk satsning, att Rikssjukvårdsnämnden har beslutat att förlägga vården av människor med svåra brännskador till Akademiska sjukhuset och till motsvarande sjukhus i Linköping och att andra frågor som underförstått kan beröra Akademiska sjukhuset är under beredning.

Jag har inga invändningar mot denna möjlighet för Akademiska sjukhuset, inte heller mot det Göran Hägglund säger i sitt svar om att det i framtiden kommer att finnas behov av de samlade verksamheter som regionsjukhusen har och där forskning, lärande och utveckling står i centrum.

Däremot är jag inte enig med socialministern när han hävdar att regionfrågan inte är ett hot mot nuvarande regionsjukhus. Den otydlighet och brist på ledning från regeringen som råder innebär ett hot. Som socialministern själv påpekar i sitt svar tar det, eller rättare sagt har tagit, lång tid att bygga upp och förvalta den funktion som regionsjukhusen har.

Därför menar jag att regeringens valhanta låtgåpolitik är ett hot mot en ändamålsenlig regionsjukvård i allmänhet och mot den högspecialiserade verksamheten på universitetssjukhusen i synnerhet, kanske alldeles särskilt vid Akademiska universitetssjukhuset i Uppsala mot bakgrund av den regionala diskussion och röra som jag menar råder i Mellansverige i denna fråga.

Herr talman! Regeringens företrädare använder snart sagt varje tillfälle till att varna för att de offentliga finanserna urholkas. De säger nej till välgrundade krav på förstärkningar av kommunernas och landstingens ekonomi. Men man verkar vara beredd att stå vid sidan och inte se till att vi får en effektiv indelning av landet i lagom stora sjukvårdsregioner. Det är en märklig strategi, inte minst med tanke på att de två närmast ansvariga ministrarna, Göran Hägglund och Mats Odell, både är kristdemokrater och brukar tala väl om förvaltartanken.

Svar på
interpellationer

Anf. 13 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Jag måste tacka socialministern för det svar som han har gett här i dag och som jag tycker har varit väldigt tydligt. Han sade att ansökningarna måste prövas för att vi ska kunna trygga bästa möjliga utveckling i alla delar av landet i takt med att kartan ritas om. Jag tycker att det är väldigt positivt att man har perspektivet att trygga den bästa möjliga utvecklingen i alla delar av landet.

En storregion, om den ska utgöras av dagens sjukvårdsregioner, måste ha starkt folkligt stöd. Det finns en ansökan från Uppsala läns landsting inlämnad tillsammans med andra landsting. Det är åtta kommuner, och det finns en arbetsmarknad som inte riktigt ser ut som sjukvårdsregionen, utan det finns en annan indelning i det perspektivet. Men det viktigaste av allt i fråga om framtidens sjukvårdsregioner eller framtidens storregioner är att medborgarna måste vara i centrum. Jag delar den uppfattningen med socialministern. Det är kvalitet inom sjukvården, kompetens i sjukvården och god tillgänglighet som är det viktiga. Jag tror att det viktigaste man har gjort är inte att rita om kartan utan att satsa sjukvårdsmiljarden på att öka tillgängligheten, kompetensen och kvaliteten inom sjukvården.

För Uppsala läns landsting ligger den stora utmaningen primärt kanske på det internationella planet. Uppsala läns landsting har ett sjukhus som internationellt sett är erkänt, Akademiska sjukhuset. Att satsa på större rörlighet på det internationella planet för patienter inom Europa tror jag är positivt för utvecklingen av Akademiska sjukhuset som sådant.

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jacob Johnson fortsätter att ställa några frågor. En del av dem är väldigt svåra att besvara i detalj med tanke på den process som pågår. Jacob Johnson säger att regeringen bedriver en valhant låtgåpolitik. Då undrar jag: Hur ser Jacob Johnsons alternativ till detta ut? Vi har sagt från regeringens sida, och jag tror att det är det kloka, att vi inte bestämmer uppifrån hur regionindelningen ska se ut. Vi låter det här växa fram underifrån. Vi hoppas på att man kan nå breda överenskommelser på den regionala nivån i god samverkan med omgivningen om hur en rationell och klok indelning ska se ut. På det sättet har vi tagit ett steg bort från Ansvarsutredningens ursprungliga tankar.

Det här gör med nödvändighet att vi inte pekar med hela handen och säger att så här ska det vara. Det här måste ske i en process, i en dialog där det viktigaste samtalet förs ute i regionerna men där vi så småningom får ta hand om en väl genomarbetad ansökan, och den behandlas på det sätt som jag har beskrivit.

Jag tror att det är på det här sättet man måste gå till väga. Annars riskerar man just det som Jacob Johnson är rädd för, nämligen att förändringar leder till sådant som är oplanerat, ogenomtänkt eller oväntat. Den situationen vill vi inte ha. Därför arbetar vi målmedvetet och metodiskt.

Jag tror inte annat än att Akademiska sjukhuset går en väldigt ljus framtid till mötes. Men det bygger återigen på att sjukhuset, precis som hittills, förmår att erbjuda en bra miljö för patienter, att man är duktig på att utveckla vården och jobbar med kvalitetsarbete och tillgänglighetsfrågor, att man har den nära kopplingen till forskning och utbildning, precis som man hittills har haft.

Jag kan alltså inte se det som att regionindelningen på något sätt skulle vara ett hot mot Akademiska sjukhuset, inte heller mot kvaliteten inom svensk hälso- och sjukvård i stort. Tvärtom innebär den nya möjligheter att tänka igenom hur vi på bästa möjliga sätt organiserar hälso- och sjukvården så att den möter, och det är ju det viktiga, patienternas och medborgarnas behov.

Vi har sett alltmer, och jag tror att det kommer att förstärkas ytterligare framöver, att i takt med att vi får en allt högre grad av specialisering inom vården blir ett antal punkter i landet oerhört centrala. Jag nämnde kort i mitt svar cancerstrategin och att vi har tagit emot ett förslag som handlar om att inrätta kommunala kunskapscentrum på området. Det kommer att finnas några få sådana där de svåraste fallen kommer att kunna få den allra bästa vården. De som inte har samma behov kommer att kunna få vården på närmare håll.

Vi har nyligen mottagit en utredning om den kliniska forskningen, Olle Stendahls utredning, som är väldigt viktig för organisationen kring klinisk forskning, den som görs vid regionsjukhus, till exempel i Uppsala. Vi har dessutom Delegationen för klinisk forskning, under ledning av Nina Rehnqvist, som ska vara klar i december i år. Vi har forskningspropositionen som förstärker, som jag sagt tidigare, de ekonomiska anslagen men som också har en tydlig inriktning på bland annat det medicinska området. Den kommer att vara av stor betydelse också för Uppsala.

Jag tror inte att man behöver vara orolig i Uppsala, utan tvärtom kan man se framtiden an med stor tillförsikt.

Anf. 15 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Först och främst måste naturligtvis verksamheten vid Akademiska sjukhuset vara professionell, fortsätta att utvecklas på ett bra sätt och hålla hög kvalitet. Det är en förutsättning. Men jag tror att det är viktigt att i den här diskussionen kunna skilja på frågan om storregioner, regionkommuner, och indelning av landet i sjukvårdsregioner. De behöver inte följa samma gränser. När det till exempel gäller Mellansverige har Värmland öppnat för att knytas till Västra Götaland, och Västmanland och Sörmland har uttryckt önskemål om att knytas till Stockholmsregionen. Eftersom alla dessa tre landsting ingår i sjukvårdsregioner, Uppsala och Örebro, måste man ha en beredskap att pröva de här frågorna lite grann oberoende av varandra. Då tar jag i och för sig fasta på att socialministern uttalar att man ska ta sitt samordningsansvar för att sjukvårdsregionindelningen ska få en helst optimal indelning. Där ingår naturligtvis att ha tillräckligt stora underlag för universitetssjukhusen, både Uppsala akademiska sjukhus och sjukhuset i Örebro.

Jag tycker att det här är en väldigt viktig fråga, och jag kommer att fortsätta att bevaka den, så att vi undviker att få en suboptimering och att stora gemensamma resurser inte kan användas effektivt. Det är min huvudpoäng med denna interpellation. Jag kommer att återkomma till frågan, för jag tycker att den är viktig för hela Sverige och viktig också för Uppsala.

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror egentligen inte att vi är oense i sak, utan alla vi som deltar i debatten har en gemensam ambition att kunna erbjuda bästa möjliga vård för alla medborgare. Och vården behöver organiseras, det inser vi, på ett sådant sätt att allt inte finns överallt, för då uppnår vi inte högsta möjliga kvalitet, utan viss specialiserad verksamhet måste koncentreras till ett färre antal punkter i landet.

Självklart förs det en diskussion om hur regionindelningen kommer att landa. Det är en process, som jag har beskrivit, där det gäller att vara eftertänksam, lyssnande och så småningom sätta ned fötterna i frågan om hur regionindelningen ska se ut. Det är en väldigt viktig process, och jag vill igen betona att det allra viktigaste är det som sker ute i regionerna i Sverige.

När det gäller sjukvårdens indelning kan det vara så att vissa specialiteter inte kommer att finnas på så många håll som det finns antal regioner i landet. Då bör man göra en avvägning utifrån vad som är bäst för patienten både när det gäller kvalitet och när det gäller tillgänglighet, att det inte blir alltför långa avstånd, om det är möjligt att undvika förstås. Naturligtvis kommer vi på regeringssidan och, utgår jag från, riksdagen att vara väldigt noggranna med att det här landar på bästa möjliga sätt för att vi även fortsättningsvis, utifrån en del nya förutsättningar, ska kunna erbjuda våra medborgare bästa möjliga hälso- och sjukvård och dessutom klara av den betydelsefulla kopplingen till utbildning och forskning, som ju är otroligt central för att vi också i framtiden ska kunna behålla vår position som ett land som befinner sig i framkant när det gäller utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 11.00, då arbetsplenum skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Finansiell tillsyn

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.00.

9 § Finansiell tillsyn

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2008/09:FiU42
Finansiell tillsyn (KOM(2009)252).

Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (kd):

Herr talman! Finansutskottet ska i dag debattera ett utlåtande med anledning av Europeiska kommissionens meddelande om den finansiella tillsynen i Europa.

Utformningen av tillsynen över finansiella marknader och finansiella institut i EU har diskuterats under en lång tid, men diskussionerna har intensifierats av den pågående finanskrisen.

Europeiska kommissionens ordförande Barroso tillsatte därför under hösten 2008 en särskild grupp av så kallade vise män, under ledning av förre chefen för Internationella valutafonden, Jacques de Larosière. Gruppen lade fram sin slutrapport den 25 februari 2009.

Rapporten innehåller ett antal rekommendationer där gruppen föreslår ändringar i tillsynsstrukturen.

I meddelandet lämnar kommissionen sina synpunkter på de Larosière-rapporten och lyfter fram behovet av en snabb hantering. Den önskade snabbheten har gjort att finansutskottet samlas för debatt i dag efter att kammaren har inlett sitt sommaruppehåll för att vi ska kunna lämna ett utlåtande inom den önskade tiden, fram till den 15 juli.

I meddelandet föreslås i huvudsak två mekanismer för tillsyn på makro- eller systemnivå och tillsyn på mikro- eller institutnivå.

Kommissionen föreslår, precis som de Larosière-gruppen, att det skapas ett nytt råd för tillsyn på makronivå, Europeiska rådet för systemrisk.

Kommissionen menar även att det befintliga samarbetet mellan nationella tillsynsmyndigheter är otillräckligt och föreslår därför i enlighet med rapporten ett nytt och avsevärt fördjupat samarbete inom ramen för ett europeiskt system för finansiella tillsynsmyndigheter.

På central nivå föreslås tre nya tillsynsmyndigheter som tar över efter de befintliga så kallade nivå 3-kommittéerna för bank-, värdepappers- och försäkringstillsyn.

I utlåtandet lämnas finansutskottets synpunkter på kommissionens meddelande med avseende på bland annat beslutsregler och sammansättning.

I utlåtandet finns två motivreservationer.

Därmed överlämnar jag ärendet för debatt, herr talman.

Anf. 18 JÖRGEN HELLMAN (s):

Herr talman! Socialdemokraterna gick till EU-parlamentsval med ett valmanifest med rubriken ”Jobben först!”.

I detta valmanifest står det också att det för att motverka nya finanskriser krävs en EU-reglering av finansmarknaden. Vi vill inrätta en finansinspektion i EU och införa gemensamma regler på finansmarknaden.

Den finansiella krisen har visat på behovet av en effektivare tillsyn över finansmarknadens aktörer. Finanskrisens förlopp visar hur den ökade integrationen på finansmarknaderna i EU ställer krav på snabba och samordnade åtgärder för att man ska komma till rätta med problem i de finansiella företag som driver verksamhet i flera medlemsländer.

För att man ska nå en välfungerande finansiell tillsyn i en union där finansiella aktörers verksamhet blir alltmer gränsöverskridande behöver de befintliga nationella tillsynsmyndigheterna knytas närmare varandra.

Prot. 2008/09:137
23 juni

Samarbetet mellan de nationella tillsynsmyndigheterna är otillräckligt i
dagsläget.

I dag ska vi behandla Europeiska kommissionens meddelande om den finansiella tillsynen i Europa. Kommissionen föreslår att det skapas ett nytt råd för tillsyn, Europeiska rådet för systemrisk, samt tre nya tillsynsmyndigheter för bank-, värdepappers- och försäkringstillsyn, med namnet Europeiska systemet för finansiella tillsynsmyndigheter.

De finansiella aktörerna arbetar inte längre sektorsvis utan samarbetar och arbetar inom de olika finansiella sektorerna. Därför anser vi socialdemokrater att de tre föreslagna myndigheterna på längre sikt bör bli enbart en myndighet på EU-nivå. Men vi inser i det korta perspektivet, om länderna ska kunna kompromissa sig fram till en lösning, att det måste skapas de här tre myndigheterna.

Förslaget på styrelsemedlem från Sverige i Europeiska rådet för systemrisk är en representant för Riksbanken, och vår nationella tillsynsmyndighet Finansinspektionen deltar som observatör utan rösträtt. Vid en diskussion som utskottet har haft med representanter från Riksbanken och Finansinspektionen framkom det att detta kommer att fungera under förutsättning att dessa har en samsyn.

Herr talman! Riksdagen måste stå upp för offentlighetsprincipen och öppenhet. Det vi nu skriver i utlåtandet, att rekommendationer ska vara allmänt tillgängliga, är viktigt för oss socialdemokrater.

Vi tycker också att det är rimligt att myndigheternas styrelser ska kunna rösta om bindande tekniska standarder med kvalificerad majoritet och när det gäller att enas om hur regler ska tolkas och tillämpas fatta beslut med enkel majoritet.

Parallellt med att de nationella parlamenten behandlar frågan om ett nytt och avsevärt fördjupat samarbete inom ramen för ett europeiskt system för finansiella tillsynsmyndigheter förhandlar finansministrarna om förslagen.

Det behövs snabba åtgärder, och detaljer får inte hindra reformen. Däremot är det viktigt med den fortsatta beredningen av regelverk, avgränsningar av tillsynsbefogenheter, regler och ansvar för tillsyn för de aktörer som arbetar gränsöverskridande och kommer att stå under direkt tillsyn av EU-myndigheterna.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser i likhet med utskottsmajoriteten att tillsynsverksamheten på europeisk nivå bör finansieras direkt över EU-budgeten och att medel till detta bör tillföras de föreslagna EU-myndigheterna inom befintliga budgetramar.

Vi socialdemokrater är också ense med utskottsmajoriteten i fråga om synen på hur finansiell tillsyn i EU bör utvecklas och står bakom de överväganden som utskottet gör i utlåtandet över Europeiska kommissionens meddelande.

Herr talman! På en punkt anser vi dock att utlåtandet borde ha haft en mycket tydligare inriktning, nämligen beträffande ordförandeskapet i Europeiska rådet för systemrisk. Enligt vår mening är det angeläget att ordföranden får en så oberoende ställning som möjligt. Eftersom penningpolitiska bedömningar kan behöva ingå i bilden när rådet utformar sina rekommendationer kan det ifrågasättas om det är lämpligt att en centralbankschef är ordförande i detta råd.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation men kommer inte att yrka på votering, enligt partiöverenskommelsen.

Anf. 19 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! En av grundpelarna i EU är kapitalets fria rörlighet. Det är till exempel inskrivet i EU:s fördrag att begränsningar av kapitalets fria rörlighet inom EU eller mellan EU och tredjeland ska vara förbjudna.

Det är därför välgörande att vi i dag behandlar ett meddelande från EU-kommissionen om finansiell tillsyn. Det är ett steg på vägen, hoppas jag, mot en mer välavvägd syn på kapitalets rörlighet, ett steg på vägen mot en annan ordning.

Vi välkomnar från Vänsterpartiets sida därför kommissionens meddelande om ökad samverkan avseende finansiell tillsyn inom Europeiska unionen. Det är dock på sikt mer angeläget att skärpa regleringen av såväl finansiella företag som deras produkter och att öka, som föregående talare har varit inne på, transparensen och öppenheten i de här frågorna.

Det gäller saker som högre kapitaltäckningskrav, att dagens riskvärderade kapitaltäckningskrav bör ses över och kanske ersättas med regler om relativ skuldsättning, en sorts skuldsättningskvot.

Vi anser att det gemensamma ägandet, det offentliga ägandet inom finanssektorn, bör stärkas, att man bör överväga ett tak för hur stora banker och finansinstitut kan bli så att de inte automatiskt blir så stora att staterna måste gå in och ta ansvar när de går omkull.

Det är många viktiga frågor i förlängningen av detta lilla steg, detta meddelande om finansiell tillsyn. En sådan här framtida reglering anser vi dock ska göras på en miniminivå så att de länder som vill gå längre i reglering kan göra det.

Det meddelande som vi nu behandlar är ännu inte ett lagförslag. Vi återkommer med synpunkter på delar av kommissionens förslag när det blir ett lagförslag.

Men vi kan redan nu konstatera att vi är tveksamma till den tänkta bemanningen av detta European Systemic Risk Council, där det föreslås att chefen för Europeiska centralbanken ska vara ordförande. Vi menar att det är en olycklig bindning som kan undergräva dess oberoende. Det kan också ifrågasättas om det är lämpligt med en centralbankschef som ordförande. Det finns vidare frågor än penningpolitiska.

Vi tycker att man måste se över ansvarsfördelningen mellan de tre myndigheterna inom European System of Financial Supervisors och att de nationella tillsynsmyndigheternas roll tydligare måste definieras. Vi ser också som föregående talare problem med att göra tillsynen sektorsindeldad. Vi tror att det kan försvaga tillsynen.

Det är viktiga frågeställningar som måste belysas vidare. Vänsterpartiet återkommer när lagförslag finns presenterat.

Vi har gjort en motivreservation till det här utlåtandet. Jag yrkar bifall till den, men jag kommer i övrigt att följa partiöverenskommelsen vid voteringen.

Anf. 20 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till finansutskottets utlåtande nr 42.

Det finansiella systemet är som blodomloppet i kroppen som förser varje del av kroppen med näring. Man kan jämföra blodomloppet med det finansiella systemet som smidigt och billigt ska förse alla delar av

ekonomin med kapital. Det visar vilken viktig roll det finansiella systemet har i en ekonomi och hur beroende vi är av att det fungerar väl.

Men det är också viktigt att betona att det finansiella systemet inte har någon egen roll i ekonomin. Det är till för att försörja den reala ekonomin, tillverkande företag och tjänsteföretag, med EU:s kapital. Ju snabbare och smidigare pengarna pumpas runt där de gör störst nytta desto bättre mår ekonomin och desto bättre utvecklas ekonomin.

Vi ser att den tekniska utvecklingen gör att det här går allt snabbare. Vi ser också att uppfinningsrikedomen gör att man utvecklar nya instrument, vilket är bra i grunden. Men samtidigt innebär det att vi får ökade risker och problem att hålla ögonen på.

Exempelvis blir avståndet mellan dem som hanterar de här olika instrumenten och konsekvensen av vad de gör längre och längre. Man har svårare att överblicka som enskild aktör vad som blir konsekvenserna av ens beteende. Det urholkar det personliga ansvarstagandet. Jag tror också att det ökar risken för att man vidtar åtgärder som i det långa loppet inte är sunda för ekonomin.

Den djupa ekonomiska kris vi nu upplever utlöstes just av finanskrisen och förvärrades av den. Förtroendet försvann från finansmarknaden, och förtroendet är ju nyckeln i sammanhanget. Vi vet från våra egna privata liv att det tar tid att bygga upp ett förtroende men att det går oerhört snabbt att radera det.

Det är som när vi handlar mat i affären. Både den som handlar och den som säljer litar på att några papperslappar som vi skickar mellan varandra är värda något. Vi litar på någon, egentligen Riksbanken och staten, att det fungerar.

Den kanske viktigaste lärdom vi ska dra av finanskrisen är att förtroendet är så oerhört viktigt för en väl fungerande ekonomi. Utan förtroende får vi inga bra relationer, vare sig i det privata livet eller på finansmarknaden och i det ekonomiska livet. Utan förtroende blir det inga lån, och utan förtroende blir det inga affärer.

Det är som vi inom alliansen skrev i en av våra texter inför valet 2006: En marknad är i grunden ett samspel mellan människor och kan därför ses som ett etiskt projekt. Detta samspel förutsätter ömsesidigt förtroende för att kunna fungera väl.

Den finanskris vi nu upplever illustrerar mycket tydligt hur det går när förtroendet bryts, när man inte längre litar på varandra. När Lehman Brothers gick i konkurs försvann i ett slag förtroendet från marknaden. Ingen litade på någon. Det blev tvärstopp i systemet.

Hur ska vi undvika framtida kriser, hur minskar vi risken för att de ska uppstå, och hur stärker vi förtroendet?

För det första ska vi inte ha några illusioner. Vad vi än diskuterar här i dag eller vad som blir resultatet av detta kommer det inte att förhindra att kriser uppstår. Det kommer att uppstå kriser i framtiden också. Men det gäller att förebygga dem så mycket vi kan och minska deras effekter. Det handlar, som sagt, om att bygga upp det förtroende igen som har raserats.

Jag tror att det handlar om att lyssna till nobelpristagarna i ekonomi Douglass C North och Ronald Coase som betonar institutionernas betydelse för en väl fungerande marknadsekonomi. Det handlar om låga

kostnader för att göra affärer. Låga transaktionskostnader är grunden för en bra och fungerande ekonomi.

Med institutioner menar de här forskarna både de mer formella institutionerna som rättssystem, tillsynsmyndigheter, lagstiftning, etcetera och de informella, helt enkelt de etiska spelreglerna människor emellan. Ju sämre spelreglerna människor emellan fungerar – kalla det etik eller moral – desto mer regleringar behöver vi vidta.

Men vi ska aldrig tro att vi kan reglera bort alla osunda beteenden hos människor. Därför är finanskrisen också en fråga om vilka värderingar vi tycker ska styra våra beteenden, vilket personligt ansvar vi ska ta. Det handlar både om den som säljer finansiella produkter och den som är chef och ansvarig på företagen, både om handlaren på golvet och den som investerar sina pengar. Det handlar om att lyfta fram etikfrågorna i ekonomiutbildningar, på tillsynsmyndigheter, i branschorgan etcetera men självklart också i samhällsdebatten i stort.

En del av svaret är att utveckla den finansiella tillsynen, det som vi mer konkret diskuterar här i dag, så att vi har bättre varningsklockor när något börjar gå snett, kan stävja osunda beteenden på marknaden och samtidigt stärka förtroendet för sektorn. Jag tror att det förslag vi nu diskuterar kommer att bidra till att återupprätta förtroendet för den finansiella sektorn. Därför är det viktigt också ur ett krisbekämpningsperspektiv.

Det utlåtande vi diskuterar nu är intressant av flera skäl. Sverige byter faktiskt kurs i och med det ställningstagande som regering och riksdag gör. Vi har varit mot den här typen av gemensamma tillsynsorgan på europeisk nivå och den typ av överstatliga organ som det här innebär.

Det är en kursändring som vi manifesterar med det här beslutet i dag. Även Vänsterpartiet – notera det – är med på den här inriktningen.

Vi kan också se att utvecklingen mot fler finansinstitut och banker som arbetar i flera länder ökar behoven av mer gemensamma regler och mer av gemensam tillsyn. Det är en utveckling som har accelererat under de senaste åren.

Men vi ser också att den ekonomiska krisen som uppstod i USA och som sprider sig till övriga världen bottenar i obalanser i den amerikanska ekonomin. Det handlar om en lågräntepolitik under alltför lång tid och nya finansiella instrument där kopplingen mellan risk och ansvar har frikopplats i alltför hög grad.

EU-kommissionens förslag är att nu tillsätta dels ett makroorgan, dels tre mikroorgan. Makroorganet, kallat ESRC, ska övervaka utvecklingen på de finansiella marknaderna i stort och bedöma eventuella hot mot stabiliteten i det finansiella systemet. Det är naturligt med en nära koppling till centralbankerna och ECB i det här organet. Det är något som vi stöder.

Mikroorganet, ESFS, ska vara tre nya myndigheter som bygger på de tre samarbetsforum som redan finns mellan de nationella finansinspektionerna, de så kallade nivå 3-kommittéerna. En ska ta ansvar för banker, en tar ansvar för värdepapper och en tredje för försäkringar.

Det här förslaget bygger, som sagts tidigare, på en rapport från förre IMF-chefen de Larosière. Även den svenska vice riksbankschefen Lars Nyberg har ingått i gruppen och bidragit till de här slutsatserna och förslagen.

Det är ett bra förslag från kommissionen. Det är ett pragmatiskt och hanterbart förslag som går att få igenom både politiskt och rent praktiskt utan alltför stora rättsliga förändringar.

Det finns också en öppning i och med att alla inser behoven av att göra någonting på det här området. Det finns en öppning för att komma framåt. Det svenska ordförandeskapet, och inte minst finansmarknadsminister Mats Odell, har här en nyckelroll att försöka lotsa detta vidare. I september kommer ett mer konkret lagförslag från kommissionen, och då blir det ett förhandlingsutrymme att försöka komma vidare och få detta genom hela EU-maskineriet.

Det utlåtande vi diskuterar här i kammaren just nu är ett resonerande utlåtande: Det är inte alltför bombastiskt och försöker inte slå fast en massa skarpa slutsatser i detaljfrågor. Jag tror att det är klokt att vi har ett sådant tonläge i utlåtandet. Detta är ett utlåtande som kommer att kunna användas av oss själva, och självklart kommer det också att finnas möjlighet för kommissionen att läsa och bearbeta de synpunkter vi har inför det lagstiftningsarbete som kommer att genomföras i kommissionen.

Vi kommer också att vara förankringsorgan för regeringens förhandlingar och dess position i dessa frågor. Det är en styrka för Sverige och för riksdagen att vi i allt väsentligt har en bred uppslutning i kammaren för den här linjen.

Jag har några synpunkter. Vissa uppgifter som tillsynsorganet föreslås få är att ha direkttillsyn över vissa finansiella företag och också kunna vidta vissa akuta åtgärder för hela EU-området. Blankningsförbud har nämnts som ett exempel på detta.

Vi skriver i utlåtandet att detta är principiellt svåra och viktiga frågor. Det handlar om gränsen för överstatlighet och gränsdragningen mellan vad man ska göra och vad man inte får göra. Det är viktigt att dessa frågor utreds noggrant och inte stoppar upp processen utan skjuts vidare i utredningsarbetet för att de organ och de ramar som behövs för de nya finansiella tillsynsfunktionerna ska kunna komma på plats.

Jag tror det är viktigt att man gör samma sak med de tre myndigheterna. Vi vill egentligen ha *en* myndighet – den svenska finansinspektionen bygger på den filosofin – men det är klokt att börja med tre myndigheter för att komma i gång med systemet och så småningom försöka övergå till en myndighet.

Jag vill slutligen betona vikten av att öppenhet ska vara den grundläggande inställningen. Förtroende skapas bäst om man har så mycket öppenhet som möjligt. Även dåliga nyheter måste tillåtas publiceras och bli kända, eftersom osäkerhet om vad som gäller skapar större problem än tydlighet även om det är dåliga nyheter. Jag tror också att det är självreglerande bland aktörer och kanske också länder om man vet att även kritiska synpunkter från de olika organen på det man gör kommer fram.

Jag måste också kommentera inlägget från vänsterpartisten här, för det visar på kluvenheten till EU. Man är för regleringen av finansiella aktörer på europeisk nivå, men man är emot EU. Det är ungefär som att vara för nationella lagar men mot att riksdagen finns. Denna kluvenhet tar sig allt märkligare uttryck. Miljöpartiet har försökt ta sig ur kluvenheten, men vi väntar på att Vänsterpartiet gör någonting liknande.

I övrigt vill jag yrka bifall till förslaget finansutskottets utlåtande FiU42.

Anf. 21 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt undvika att begära replik, men det var svårt att låta bli.

Stefan Attefall pratade mycket om vikten av förtroende. Jag kan hålla med om det, men jag skulle vilja fråga hur han tycker att marknaden har levt upp till detta förtroende. Hur tycker han till exempel att svenska banker har levt upp till sitt förtroende i Lettland och i Baltikum? Tycker han att de åtgärder som diskuteras är rimliga? Tycker han att de som har ansvar och befogenheter tar ut rimliga ersättningar? Är det rimligt att helt astronomiska löner betalas ut till cheferna för olika finansinstitutioner? Är det rimligt att den normala avkastningen från den finansiella sektorn är väsentligt högre än från den producerande sektorn och servicesektorn i samhället? Är det inte något allvarligt systemfel här som vi måste se över?

Stefan Attefall tyckte att det var en konstig inställning från Vänsterpartiet att kunna bejaka en gemensam finanstillsyn inom EU även med de markeringar och frågetecken som naturligtvis finns kvar från Vänsterpartiets sida, eftersom vi har en djup EU-kritik. Men vi kan tänka två tankar samtidigt. Vi kan verka inom ett system som vi är kritiska mot, eftersom detta är den spelplan som gäller. Så enkelt är det. Vi jobbar under de förutsättningar som finns och försöker också att förändra i den riktning vi vill. Tills vi får något bättre europeiskt samarbete får vi arbeta inom den ram som en majoritet av svenska folket har sagt ja till.

Anf. 22 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! De obalanser som har skapat många av de problem vi brottas med handlar i grund och botten om dålig ekonomisk politik. Det var så före krisen i Sverige vid 90-talets början. Det handlade om obalans i svensk ekonomi.

Sedan har banker många gånger drivit på utvecklingen med en överdriven utlåning. Så var det i Sverige vid 80-talets slut och i början av 90-talet. Så är det också i de baltiska länderna.

Tittar man på de problem man brottas med i USA ser man att det av allt att döma var alltför låga räntor under alltför lång tid som tillsammans med en del andra saker skapade myllan, grogrunden, för ett osunt beteende på den finansiella marknaden. I grund och botten handlar det alltså om att sköta ekonomin, det vill säga att finanspolitiken och penningpolitiken är i ordning.

Det gäller självklart också att se till att inte incitamentsstrukturerna i till exempel finansföretag är osunda. Det finns många sådana exempel, och därför tror jag att det är så oerhört farligt med de här bonussystemen där man får bonus för att öka risktagandet. Ju mer riskabel man är i sitt agerande desto mer provision får man. Det är osunda strukturer och osunda incitament som skapas i företagen.

Dem ska vi bekämpa, och det gör också både regeringen och den nuvarande riksdagsmajoriteten på olika sätt och på olika områden. Ibland får vi också kritik för detta, både från höger och från vänster.

De svenska bankerna på hemmaplan har i allt väsentligt skött sig betydligt bättre nu än man gjorde inför 90-talskrisen. Samtidigt kan vi också se hur svenska banker har agerat ganska pådrivande på den ekonomiska utvecklingen i Baltikum.

Jag noterar att Jacob Johnson försökte reda ut Vänsterpartiets kluvenhet till EU. Jag tycker inte att han lyckades fullt ut. Vi kan ju inte fatta beslut om gemensamma tillsynsorgan om vi inte har något organ att fatta beslut kring. Vi behöver EU. Vad vill Jacob Johnson ha i stället för EU? Förklara det!

Anf. 23 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Nu har vi EU, och då agerar Vänsterpartiet inom den ramen, även om vi samtidigt kan framföra grundläggande kritik mot EU.

När det gäller de finansiella sektorerna och deras brister tycker jag att det har varit alltför lite av demokratiskt inflytande i de finansiella sektorerna och alltför lite av ansvarsutkrävande av aktörerna inom den finansiella sektorn. Jag tycker också att vi måste gå en väg där vi återupprättar politikens inflytande och styrning av de finansiella sektorerna.

Detta är en debatt som kommer att fortsätta, och som jag sade hoppas jag att diskussionen om den finansiella tillsynen är ett litet men dock steg mot en annan och bättre ordning i den väldigt viktiga samhällssektor som de finansiella systemen utgör.

Anf. 24 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Problemet är att Vänsterpartiet vill gå ur EU. Är man utanför EU kan man inte vara med och fatta beslut om gemensam tillsyn på EU-nivå. Så enkelt är det. Sedan kan man önsketänka att man vill ha något annat, men så länge man har ett utträdeskrav får jag inte det Jacob Johnson försöker säga om Vänsterpartiets hållning i EU-frågan att gå ihop.

Demokratiskt inflytande över finanssektorn – vad menas med detta? Ska vi förstataliga bankerna? Finns det något exempel på att det skulle fungera bättre med statliga banker? Vi har en del banker som åtminstone delvis fungerar så och banker som också har en koppling till mer demokratiska rörelser, om man uttrycker det så. Jag tycker inte att dessa exempel tyder på att det skulle bli någon annan typ av beteende.

Nej, bankers beteende beror på den företagskultur som finns i bankerna och självklart också på en lagstiftnings- och tillsynsverksamhet som staten står för. Jag tycker att man kan se ett tydligt exempel på att banker som har en mer försiktig, kalla det gärna för konservativ, attityd i de här sammanhangen klarar sig bättre genom kriser än de som är vidlyftiga och försöker göra snabba pengar. De bränner därmed sitt förtroende långsiktigt.

Sedan ser vi också att vi behöver mer av tillsyn på europeisk nivå eftersom banker och finansinstitut rör sig över gränserna. Då behöver vi som sagt var ha gemensamma organ. Vi kanske behöver mer av överstatlighet på det här området. Detta är ett steg i den riktningen, och jag välkomnar det.

Anf. 25 LARS ELINDERSON (m):

Herr talman! Det är väl förlåtligt om man när vi kallas hit mitt under sommarledigheten tar tillfället i akt till ett litet meningsutbyte. En liten replikväxling är väl välkommen också i de här sammanhangen. Min ambition är dock inte att genom mitt anförande väcka upp någon tanke på repliker.

Herr talman! I dagens globala värld är det lätt att ta de fördelar för givet som integrerade och avreglerade kapitalmarknader medför. Avregleringen av finansmarknaderna runt om i världen har undanröjt hinder för globalisering av världshandeln. Integreringen av tidigare nationella finansmarknader har tillsammans med en teknisk utveckling inom den finansiella sektorn medfört att kapital som tidigare i huvudsak har varit riktat mot industriell expansion har kunnat frigöras till långsiktiga handelskontrakt och investeringar i nyföretagande och infrastruktur i hela världen. Det har lett till en betydande ekonomisk tillväxt i delar av världen som tidigare inte förfogat över finansiellt kapital.

Den frihet som i dag råder på världens kapitalmarknader har inte varit en självklarhet under 1900-talet. De protektionistiska strömningar som följde i spåren av 30-talskrisen, för att ta ett exempel på en period som till delar påminner om den period vi i dag är mitt inne i, skapade ett klimat av strikt reglering av både kapitalmarknader och handel. Det hämmade återhämtningen och ökade krisens spridning.

Under de senaste decennierna, sedan 90-talet då det inleddes en process i riktning mot minskad nationell reglering av finans- och valutamarknaderna, har det växt upp ett samarbete på internationell nivå. Samtidigt har allokeringen av världens kapital förändrats. Sedan mer än tio år tillbaka pågår det en process inom EU som syftar till att integrera de europeiska kapitalmarknaderna och harmonisera de regler som omfattar finansmarknaden.

Flera omfattande regelverk har genomförts under senare år. Det viktigaste är de kapitaltäckningskrav för banker som antogs av riksdagen hösten 2006. I november 2007 trädde en ny lag om värdepappersmarknaden i kraft i Sverige. Bara under den här mandatperioden har ytterligare fem sex direktiv inom det här området implementerats i svensk lagstiftning. Därtill kommer beslut som fattades under förra hösten och den gångna våren i spåren av finanskrisen.

Det meddelande som riksdagen nu ska yttra sig över gäller inte frågan hur olika delar av den finansiella sektorn ska regleras utan hur tillsynen av finansiella företag, institutioner och aktörer ska utformas på europeisk och nationell nivå. Det är viktigt att skilja på de frågorna, reglering och tillsyn, av flera skäl.

Regleringen av den finansiella sektorn är en kontinuerlig process som ska skapa stabilitet och trygghet för både banker och andra institutioner på finansmarknaden, för allmänheten och för företag som använder finansmarknaden för att finansiera sina affärer, sina investeringar och sitt sparande samt för den gemensamma ekonomin. De regler som styr den finansiella aktiviteten ska samtidigt vara effektiva och främja positiva finansiella och realekonomiska förhållanden, underlätta handel och investeringar och möjliggöra kapitalallokering inom och mellan länder och företag.

Nya marknader, nya betalningsrutiner, nya behov och nya tekniska innovationer kommer också i framtiden att påverka den finansiella sektorns verksamhet. Därför kommer också behov av nya spelregler ständigt att uppstå. Regleringen av hur den finansiella sektorn ska utformas är som sagt en kontinuerlig process. Därför kommer lagstiftningen i första hand att vara reaktiv. Nya lagar och regler införs för att möta eller lösa de problem som dyker upp i takt med utvecklingen.

Redan i dag kan man se ett antal områden som med all säkerhet kommer att bli föremål för förändringar under de närmaste åren. En del av dem är en följd av den finansiella kris vi just nu genomgår. Kapitalkrävningarna för bankerna måste förmodligen skäras och dessutom helst göras kontryckliga för att inte motverka kraven på stabilitet.

Reglerna för hur risker på derivatmarknaderna ska redovisas och fördelas är en fråga som diskuteras mycket, hedgefondernas verksamhet likaså. Clearingföretagens risker och de så kallade kreditvärderingsinstitutens verksamhet är andra problem som måste hanteras.

Det är viktigt att utforma de regler som styr den finansiella sektorn så att de förhindrar framtida risker, men de får inte samtidigt hindra utvecklingen så att finansmarknadernas välbefinnande- och tillväxtskapande funktion hämmas. En väl fungerande finansmarknad är en förutsättning för en effektiv och fungerande global allokering av kapital för bland annat investeringar och handel. Politikens uppgift är att utforma klara och övergripande regelsystem som inte tynger marknadens aktörer och förhindrar en effektiv kapitalöverföring mellan enskilda, företag, institutioner och länder.

Den fråga vi nu ska yttra oss över är primärt inte en fråga om reglering av finansmarknaden utan en fråga om tillsyn och kontroll över den finansiella sektorn och hur regelverket ska utformas. Det regelverket är primärt proaktivt och syftar till att förhindra obalanser och problem inom det finansiella systemet. Det är positivt att det råder så stor enighet i finansutskottet om det yttrande som vi nu tar ställning till.

Under hösten 2008 tillsatte Europeiska kommissionens ordförande Barroso en särskild grupp med uppdrag att analysera och ta fram förslag på hur den finansiella tillsynen i EU ska bedrivas, som sagts tidigare här. Gruppen lade fram en slutrapport den 25 februari 2009. Rapporten innehåller 31 olika rekommendationer för hur regler, tillsyn och internationella förhållanden kan effektiviseras och integrationen mellan de europeiska finansmarknaderna stärkas. EU-kommissionen har därefter i ett så kallat meddelande lämnat ett förslag som kommer att ligga till grund för kommande direktiv och lagstiftning på EU-nivå. Finansutskottet har granskat kommissionens meddelande och har sammanfattningsvis några påpekanden.

En huvudprincip som vi från svensk sida brukar lyfta fram är att finansiell verksamhet ska präglas av öppenhet och transparens. Det är det synsättet som styr svensk tillsyn och kontroll i dag. Det bör också vara en viktig ingrediens i det europeiska regelverket.

Kommissionen föreslår att det skapas ett nytt råd med ansvar för att bevaka den finansiella stabiliteten i EU på ett övergripande plan. Utskottet framhåller att rådets rapporter ska vara offentliga i så stor utsträckning som möjligt.

Kommissionen föreslår också ett system med tre tillsynsmyndigheter på central nivå. Utskottet anser att myndigheterna bör finansieras inom den befintliga EU-budgetens ramar och att systemet bör ses över inom två eller högst tre år. Utskottet menar också att den finansiella tillsynen bör bedrivas av enbart *en* myndighet på EU-nivå och att det ytterligare bör övervägas att tillsynsmyndigheter på EU-nivå på sikt ska kunna utse direkt tillsyn över enskilda institut.

Herr talman! Under den gångna helgens toppmöte kom stats- och regeringscheferna fram till en enig uppgörelse som står i god överensstämmelse med det utlåtande finansutskottet föreslår riksdagen att godkänna. Finansutskottet föreslår att riksdagen avslutar ärendet. Utlåtandet kommer att skickas till regeringen för kännedom och till EU-kommissionen.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.

Anf. 26 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag ska inte repetera vad som har sagts här, men i det här utlåtandet finns två intressanta rollfördelningsfrågor.

Den ena frågan gäller att det finns ett resonemang om kommissionens ställning gentemot rådet och Europaparlamentet. Man pekar på att Europaparlamentet får vidgade befogenheter – till och med kraftigt ökade befogenheter – i och med att Lissabonfördraget förhoppningsvis godkänns i Irland.

En parlamentarikers ryggmärgsreaktion är att vi utan vidare spisning ska acceptera att kommissionen får en svagare ställning. Rådet är allmänt sett en bevakare av de mindre ländernas intressen. Av det skälet har vi från svensk sida alltid stött kommissionen som institution. Just i den här typen av sammanhang är det extra viktigt eftersom det här egentligen inte rör sig om en konflikt mellan effektivitet och fördelning, som det ofta finns, utan här är effektivitetsaspekten helt överordnad. I det sammanhanget är det viktigt att vi inte utan vidare spisning låter Europaparlamentet eller rådet helt och hållet hantera denna fråga. Vi från svensk sida ska betona kommissionens viktiga roll.

Den andra frågan gäller vem man ska välja som ordförande i den europeiska systemrisknämnden. Som Lars Elinderson påpekade är utlåtandet delvis överspelat. Vid Europeiska rådets möte under midsommardagen beslöt man att Europeiska rådet ska stödja upprättandet av en europeisk systemrisknämnd som kommer att övervaka och bedöma potentiella hot mot den finansiella stabiliteten och, i förekommande fall, utfärda riskvarningar och rekommendationer om åtgärder samt övervaka deras genomförande. Ledamöterna i ECB:s allmänna råd kommer att välja ordförande i den europeiska systemrisknämnden.

Innebörden av detta är att ordföranden kommer att väljas bland centralbankscheferna i ECB:s allmänna råd. Tanken att de skulle välja någon utanför sin egen krets kommer inte att förverkligas. De kommer att välja en av sina egna.

Jag tycker att det är bra att ECB har ett väsentligt inflytande. Jag ser väl snarare risken som har funnits i beredningen av frågan, och som kanske framgent också finns, nämligen att de gamla svenska ryggmärgsreaktionerna blir brittiska. Det ligger inte i vårt intresse att inta samma hållning i den här typen av frågor som Storbritannien. De har, som det

förefaller, för evigt ambitionen att stå utanför euron, och de har London som ett stort finansiellt centrum av betydligt större proportionell vikt för Storbritannien än vad Stockholms finansiella centrum har för Sverige. De har en annan situation. Med ryggmärksreaktioner menar jag att vi på något sätt alltid ska se till att det nationella går före det överstatliga och det europeiska. Det vore olyckligt i den typen av frågor, inte minst i de frågor vi nu diskuterar. Här är det fråga om att verkligen hindra en upp-
reppning, det vill säga att få till stånd en effektiv paneuropeisk finansiell kontroll och tillsyn.

Anf. 27 ULF HOLM (mp):

Herr talman! I det här meddelandet från EU-kommissionen framhålls behovet av att åtgärda de effekter vi har sett av den finansiella krisen. Vi från Miljöpartiet står bakom huvuddragen i utskottets utlåtande. Rent ut sagt står vi bakom hela utlåtandet eftersom vi inte har någon avvikande mening eller reservation. Det är lite ovanligt att säga det, men i det här sammanhanget står vi bakom utlåtandet. Det här är på ett så pass tidigt stadium att vi inte tror att det är lämpligt att sätta ned fötterna exakt än i alla detaljer. Detta är, precis som ordföranden i finansutskottet sade tidigare, ett ganska övergripande utlåtande som inte går in på detaljnivå.

Vi tror att det är viktigt att det finns en myndighetsstruktur på EU-nivå i frågorna. Det är väl en av de erfarenheter vi har fått av den finansiella krisen att det inte räcker med att varje land ser över sitt, utan det behövs något på en högre nivå. Då kan man också diskutera om det behövs något ytterligare över EU-nivå för att ha en starkare finansiell tillsyn över marknaden. Där måste man sätta ett frågetecken och se över behovet. Det behövs något på högre nivå eftersom kapitalet rör sig fritt. Det gäller inte bara mellan EU-länderna, utan det gäller över stora delar av världen. Där måste man fråga sig vilka resurser och vilken tillsyn som kan behövas framöver.

Det som saknas är ansvarsutkrävande. Vi ska ha en bra tillsyn, men vi måste också fråga oss vad tillsynen ska vara till. Vi måste se till att det finns någon att utkräva ansvar av. Det är viktigt att vi tittar vidare på de frågorna framöver.

Det framgår i betänkandet att det här är en ändring från riksdagens allmänna hållning att gå med på finansiell tillsyn på EU-nivå. Det kan det möjligtvis vara, men jag skulle vilja säga att det är en stor ändring bland de borgerliga ledamöterna, det vill säga att erkänna att det behövs en viss tröghet i det finansiella systemet, att det behövs en viss tillsyn, att inte släppa marknaden fri helt och hållet. Det är en av erfarenheterna från finanskrisen att det är av godo att det finns en viss tröghet och att det finns en tillsyn över hur systemet fungerar. Meddelandet från Europeiska kommissionen är ett steg i rätt riktning.

Vi vet också, herr talman, att EU-toppmötet i helgen diskuterade dessa frågor och ställde sig bakom ett antal slutsatser som man nu ska jobba vidare med. Det fanns en diskussion även på EU-toppmötet bland vissa medlemsstater om mängden makt och vem som ska vara ordförande i dessa myndigheter på EU-nivå. Det är precis den diskussionen vi har i riksdagen. Det speglar den diskussion som måste föras, det vill säga hur mycket makt och vem som ska ha makten.

Jag kan därför ha stor sympati med de reservationer som finns från Socialdemokraterna och Vänstern om att värna den oberoende ställningen. Vi från svensk sida har god erfarenhet av den oberoende ställningen. Det är något vi också bör driva på EU-nivå framöver när Sverige tar över ordförandeskapet och i praktiken är det land som ska ansvara för att kommissionens lagförslag förhoppningsvis kommer i höst och sedan tröskas igenom Europeiska rådet och EU-parlamentet.

Herr talman! Jag ser detta utlåtande från finansutskottet över EU-kommissionens meddelande som ett första bra steg i rätt riktning för en bättre tillsyn över den finansiella marknaden.

Anf. 28 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! I dessa tider är det lätt och populärt att kritisera finanssektorn. Girighet, orimligt risktagande med andras pengar försatte världen i ett ekonomiskt chocktillstånd. Slappa regelverk och översmarta finansiella produkter gjorde inte saken bättre.

Det är lätt att samla billiga politiska poäng, att rikta strålkastarskenet mot dessa finansmarknadens matadorer. Underförstått – om det inte hade varit för dem hade världen varit mycket bättre. Till skaran av kritiker har nu EU-kommissionen och EU-ländernas stats- och regeringschefer anslutit sig. I helgen nåddes vi av beskedet att medlemsländernas finansiella institutioner ska övervakas hårdare på övernationell nivå. Så ska ordningen återställas. Detta har stats- och regeringscheferna enats om.

Det är i och för sig ett gammalt förslag som har lanserats på nytt i samband med helgens toppmöte, men denna gång hade kommissionen bättre lycka. Det förslag som tidigare avfärdats av en majoritet av medlemsländerna vann nu i krisens kölvatten starkt bifall. Bland de ivrigaste supportrarna återfinns våra svenska representanter.

Herr talman! I dag diskuterar kammaren detta förslag från EU-kommissionen. Vad kan då sägas om utskottets uppfattning? Det är på det hela taget ett väl avvägt yttrande. Utskottet har identifierat ett antal svagheter i kommissionens förslag och pekar på en rad olika områden som skulle kunna närmare övervägas för att förslaget skulle bli bättre.

Men är synpunkterna också relevanta? Ja, det beror på. Det beror närmare bestämt på om de förutsättningar som kommissionens förslag bygger på är uppfyllda. De står och faller med idén om att krisens orsaker står att finna i den bristfälliga övervakningen av finansmarknaderna.

Hur är det med den saken? Om det får vi inget veta. Kommissionen utgår uppenbarligen från att så är fallet men visar inte att det verkligen förhåller sig på det viset. Det är synd, för att inte säga oförlåtligt, att man hoppade över detta så viktiga steg, ty en förutsättningslös utredning om krisens orsaker hade visat på andra orsaker till krisen än de som vanligtvis diskuteras.

I själva verket menar jag att den påstådda slappheten i det regelverk som EU-kommissionen nu föreslår ska stärkas inte har särskilt mycket med krisen att göra.

Av detta vill jag inte frikänna finansvärlden från ansvar, men jag menar att det är en orimlig hållning att utgå från att dess företrädare ensamma skulle ha orsakat den kris som nu sveper över världen.

I stället är krisen, som också har påpekats här av Stefan Attefall, ett resultat av de globala obalanser som på kort tid byggts upp. Obalanserna har främst politiska förtecken och är en följd av en oförnuftig, för att inte säga oklok, ekonomisk politik, och detta i en rad viktiga länder.

Obalanser måste korrigeras, och det är de korrigeringsarna vi ser nu.

Obalanserna uppstod på en rad olika plan, men det kanske viktigaste planet var det som handlade om den internationella handeln. Bytesbalanserna i världens länder drog helt enkelt isär. Samtidigt som vissa länder uppvisade allt starkare överskott uppvisade andra länder allt större och växande underskott. Och så måste det bli, herr talman, därför att summan av alla bytesbalanssaldon ska vara lika med noll. Överskott hos ett land blir med automatik ett underskott hos ett annat land.

Så blev det därför att penning- och finanspolitiken inte i alla avseenden var särskilt klokt utformad.

Man kan tycka att detta är ett akademiskt resonemang, men som sådant har det stora konsekvenser för världens länder.

I de länder som uppvisade stora underskott ökade nämligen likviditeten på ett ibland okontrollerat sätt – en likviditet som sedan via de finansiella institutionerna omvandlades till lån till konsumtionspigga medborgare.

Nyckeln till de problem vi ser handlar alltså om den myckna och den billiga likviditeten. Men den skapas inte av de finansiella institutionerna utan genom den ekonomiska politiken. Det var ju länge sedan bankerna förfogade över egna sedelpressar.

De största misstagen hittar vi i kapitalismens högborg USA. Enorma bytesbalansunderskott, budgetunderskott och underskott i den privata sektorn – allt finansierat via lån utifrån.

Det var främst kineserna men även gulfstaterna och Japan som försåg den amerikanska marknaden med pengar. Och marknaden formligen svämmade över av likviditet. På så sätt kan man säga att kineserna inte bara sålde billiga varor till amerikanerna, utan också lånade ut pengar billigt. Att det var billigt var bland annat en effekt av den ekonomiska politiken, denna gång via Alan Greenspans extrema lågräntepolitik.

Till detta kan läggas en politik som även i ett annat avseende var tokig, nämligen den uppmuntran som gavs till fattiga individer i USA att också kunna förverkliga sin dröm om ett eget hem.

Hade en vassare finansiell tillsyn kunnat hindra den katastrof som byggdes upp? Mitt svar är nej. Pengar har nämligen en vidunderlig förmåga att söka sig fram där motståndet är som svagast.

Är delar av finansmarknaden reglerade söker sig likviditeten utanför de reglerade institutionerna. Det är en väl känd tes, inte minst för alla svenskar som minns den gamla svenska politiken – en hårdreglerad finans- och kapitalmarknad som läckte som ett såll. Alla ansträngningar till trots från Riksbankens sida – resultatet var och förblev klen. Pengarna smet förbi regleringarna och fann sin väg till hugade låntagare.

Efter en intensiv reglerings- och tillsynsperiod fann den förre riksbankschefen Bengt Dennis, möjligen understödd av finansminister Kjell-Olof Feldt, för gott att avreglera marknaden. Detta hände för 25 år sedan.

Pengars sätt att smita förbi regleringar har faktiskt inom den ekonomiska vetenskapen fått en alldeles egen term. Det kallas korsetten, eller Goodharts lag, om man så vill. Jag ser av åldern på de närvarande i kam-

Prot. 2008/09:137
23 juni

maren att de alla vet vad en korsett är. Det var en sådan som vi kvinnor skulle plågas av, men den gjorde oss inte vare sig lättare eller smalare. Den hjälpte bara till att omfördela kroppsolymer på ett annat sätt än naturen hade bestämt.

Så är det med finansiell reglering och tillsyn. Det kan inte hindra likviditeten utan kan bara omfördela den.

Det var lite om USA. Hur ser det då ut i de hårt drabbade EU-länderna och länderna i vår närhet, som Island och Ukraina? Bilden är faktiskt nästan identisk: Stora bytesbalansunderskott som finansierades av lån från andra länders långivare och skattebetalare. Så var det i Lettland, Estland, Island, Irland, Ukraina, Ungern, Spanien, Grekland, Portugal med flera.

Men lån utifrån ökar likviditeten, och pengar söker sig till dem som mest av allt vill låna – inom den reglerade delen av marknaden eller utanför den reglerade marknaden, beroende på hur reglerna ser ut.

Om det var Kina som lånade ut till de amerikanska konsumenterna och husägarna, vem var det då som försåg de europeiska olycksfågeln med lån? Ja, det var bland annat vi själva. Det överskott som vi skapade i statens budget, den privata sektorn och bytesbalansen slussades ut till exempelvis baltstaterna.

Men vi var inte ensamma. Tyskland, Ryssland, Japan, Holland, Norge, Finland och Österrike för att bara nämna några gjorde på precis samma sätt. De egna överskotten slussades till andra länder där de lånades ut till den privata sektorn eller staten. Vi ville inte själva låna så därför lät vi någon annan låna.

Med en klokare ekonomisk politik hade krisen om inte förhindrats i varje fall kunnat mildras. Nyckeln hittar vi inte främst i tillsyn av den finansiella marknaden, även om övertramp säkert har begåtts där, utan i hur den ekonomiska politiken har formats med avseende på balanskrav i staten, den privata sektorn och den externa handeln. Men så har vi inte gjort. När man tillåter att stora obalanser byggs upp i bytesbalanserna byggs också grogrunden för en kris upp.

När dessutom valutakurserna är fasta så att obalanserna inte kan lösas genom förändringar i växelkurserna, när penningpolitiken görs expansiv genom låga räntor, är det då någon som tror att en vassare tillsyn från EU hade hjälpt? Inte jag i alla fall.

Detta leder mig till min lätt tveksamma hållning till EU-kommissionens förslag. Inte förrän jag har fått övertygande bevis om att politiskt skapade globala obalanser är oskyldiga till krisen är jag beredd att oreserverat stödja EU-kommissionens förslag.

Jag hade hellre sett att krisens orsaker först hade utretts noga och förutsättningslöst. Därefter och med stöd av de slutsatser som utredningen dragit kunde en klok politik formas. Vi har tid med detta. Med tanke på att den ekonomiska krisen tycks ha bottnat, eller i vårt fall är på väg att böttna, hade vi inte behövt skynda. Vi hade inte behövt skynda så mycket så att det redan till hösten ska sjösättas en ny och omfattande övernationell reglering. Brådska lönar sig sällan i det politiska livet – bättre långsamt och rätt än fort och fel.

Herr talman! Jag är inte emot regleringar, men regleringar har inget egenvärde. De ska fylla sitt syfte, ta sikte på de verkliga problemen och vara utformade på en sådan nivå att måluppfyllelsen blir så stor som möjligt. Det hade varit tacknämligt om utskottet till sina övriga alldeles utmärkta synpunkter också fångat upp dessa helt centrala aspekter i sitt utlåtande.

Anf. 29 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Jag tackar Anne-Marie Pålsson för hennes uttalande om att vi har ett väl avvägt yttrande. Jag kan hålla med om i många av resonemangen som Anne-Marie Pålsson förde, inte minst om att det i grund och botten handlar om en sund makroekonomisk politik och att det är där grundproblemet ligger. Mycket av den avart vi ser på finansiella marknaden handlar just om att man utnyttjar de obalanser som finns i ekonomin. Här tror jag att vi ibland smiter undan diskussionen för lättvindigt. Här ligger det en poäng i vad Anne-Marie Pålsson säger.

Det är värt att notera att två olika organ som ska bildas enligt förslaget. Ett av dem är ett makroorgan som ska titta på stabilitetsfrågorna och ha till särskild uppgift att bevaka obalanser i ekonomin och se vad de kan skapa för hot mot det finansiella systemet. Det organet tror jag gör att vi har en extra varningsklocka eller åtminstone ett organ som har till uppgift att hålla ögonen på denna typ av utveckling och ha ett speciellt ansvar för detta. Det gäller kanske också att tydligare varna och mer resolut utfärda rekommendationer när det gäller exempelvis den utveckling vi har haft i Baltikum och en del andra länder där det helt enkelt har gått lite för fort.

Vi har också en utveckling, förutom krisen, där vi ser att allt fler banker och finansinstitut jobbar över flera olika länder. Vi bildar då kollegium av finansinspektioner med olika länder för att försöka hjälpa åt att utöva tillsyn. Här finns en del problem. Man kommer inte alltid överens och det är praktiska samordningsproblem. Här behöver man gemensamma tag, gemensamt ansvarstagande och kanske en del gemensamma riktlinjer. I värsta fall behöver man också beslut av något övernationellt organ när det gäller vissa tvister.

Ser Anne-Marie Pålsson inte värdet i den delen av att man bildar den här typen av makro- och mikroorgan för att förstärka tillsynsfunktionen på europeisk nivå?

Anf. 30 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag kan gott se att det finns en poäng med detta. Dock har jag, precis som utskottet, en rad invändningar. Att låta makroorganet sortera under Europiska centralbanken är ett komplett feltänk. Det är som att låta pyromanen stå för brandförsvaret.

Problemet är, precis som jag konstaterade och försökte beskriva, att obalanserna bland annat har uppstått genom att vi har haft en felaktig penningpolitik. Ska man då låta ett organ som det som föreslås ligga under den aktör som formar penningpolitiken har vi inte den armlängds avstånd som bör finnas mellan den som formar politiken och den som övervakar den. Ska vi ha ett organ som övervakar ska man se till att det håller sig långt borta från centralbanken. Då kanske man kan få lite udd och stuns i det organet.

Det som kommissionen föreslår är inte helt och hållet feltänkt. Men när man fokuserar så mycket på den finansiella tillsynen av marknaden tenderar man att avstå från att titta på det som är det verkliga problemet, vilket jag menar är makropolitiken. Därför hade jag hellre sett att man börjat med makropolitiken och sagt: Vad kan vi göra här för att minimera risken för framtida kriser?

När man väl har löst den biten får man kanske gå vidare och titta på det som ligger under och fundera på hur man ska göra med den delen av ekonomin så att den inte ska sätta käppar i hjulet för den övergripande makropolitiken.

Anf. 31 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att man använder sig av den kompetens som finns inom ECB för makroorganets verksamhet. I annat fall ska man bygga upp något helt fristående och får då bygga upp två helt olika apparater och analysverktyg. Det skulle skapa förvirring på ett plan som inte gagnar en stabil ekonomisk utveckling.

Kommissionens förslag på detta område innebär att vi får bättre resurser att åtminstone ha varningsklockor i gång. När det gäller mikroorganens tillsynsfunktioner tror jag att får vi bättre förutsättningar att upptäcka, varna och förutse exempelvis subprimelånens härjningar i de europeiska banksystemen där vi blev smittade av en så kallad strukturerad produkt från USA.

Jag tror att det här kan medverka till att vi får större motståndskraft mot den här typen av finanskriser och kanske tidigare än annars kan reagera på dem. Jag tror dock inte att vi kommer att få en utveckling i framtiden där vi slipper alla typer av finanskriser, särskilt inte om ekonomin är i obalans.

Det är också viktigt att utnyttja tillfället. Det handlar om att bygga förtroende. En del av detta är att visa att vi förstärker de institutionella ramverken för finansmarknaden. Det bidrar också till att visa att vi rustar oss bättre, vilket också gör att finansmarknaden fungerar sundare snabbare än vad den gör i dag när den fått kortslutning och fortfarande delvis är i det tillståndet.

Anne-Marie Pålsson har en alltför negativ syn på detta. Framför allt tror jag att med Anne-Marie Pålssons tidsplan kommer vi aldrig att komma framåt i dessa frågor. Och det vore långsiktigt klokt att göra, oberoende av den finanskris vi genomgått och fortfarande lever i efterdyningarna av.

Anf. 32 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tillhör nog ändå dem som tycker att det är bra att det finns ett ordentligt oberoende mellan centralbanken som utformar penningpolitiken och dem som ska övervaka de makroekonomiska riskerna. Jag instämmer inte med Stefan Attefall i att det skulle innebära stora organisatoriska problem att skapa ett oberoende, utan jag är ganska säker på att man skulle kunna lösa det om man verkligen vill.

Fyra ögon ser mer än två. Om man tillåts att ha en lite annorlunda ingång på problemen är sannolikheten också större att man kommer att se andra aspekter på de frågor som man vill ha belysta.

Till sist några ord om subprime. Man har hävdat att det skulle vara så svåra produkter och att det inte skulle finnas information om det. Men det fanns all världens information. Kruxet var bara att informationen var omfattande. Enligt Handelsbankens chef kunde man få information om dessa sammanbuntade värdepapper på 200 sidor. Till detta kom en rad appendix. Det är inte särskilt realistiskt att någon läser 200 sidor liten

text utan bilder plus appendix. Det fanns alltså massor av information. Men på något sätt var marknadsens logik tillsyn informationen till trots – men det bet inte i sammanhanget.

Jag skulle vilja tillägga att subprimelånen är ett utmärkt exempel på korsetten. I stället för att låna ut via bankerna lånade man ut vid sidan av bankerna för då slapp man kapitaltäckningskravet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

FiU42 Finansiell tillsyn

1. utskottet
 2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (s)
 3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (v)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.
Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.10 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.00 då statsminister Fredrik Reinfeldt (m) skulle lämna information om Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

*Information från re-
geringen om Euro-
peiska rådets möte
den 18 och 19 juni*

10 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni ägnades åt en rad viktiga frågor med direkt bäring på Sveriges ordförandeskap. Samsyn nåddes om att gå vidare med etablerandet av skärpt tillsyn av finansmarknaderna inom EU. Toppmötet uttryckte ett viktigt stöd för Lettland i hanteringen av den svåra ekonomiska krisen. Mötet enades också om att EU med kraft ska gå vidare i förhandlingarna om ett nytt klimatavtal i Köpenhamn och likaså att arbetet med utveckling av EU:s Östersjöstrategi och en framtida strategi för Donauregionen fortsätter.

Europas stats- och regeringschefer ställde sig enhälligt bakom José Manuel Barroso som ordförande för kommissionen och enades om vissa rättsliga garantier för Irland för att möjliggöra en ny folkomröstning om Lissabonfördraget. Därtill gjordes en rad uttalanden på det utrikespoli-

tiska området bland annat gällande det östliga partnerskapet, Mellanöstern och Iran. Jag är mycket nöjd med utfallet av toppmötet. På flera områden har vi nu lagt en grund som vi kan arbeta vidare med under det svenska ordförandeskapet.

Herr talman! Den ekonomiska och finansiella krisen har stått i centrum för Europeiska rådets möten den senaste tiden. Efter att ha enats om stimulansåtgärder på närmare 5 procent av EU:s samlade bnp finns samtycke om att fokus på kommande åtgärder bör ligga på konsolidering och en utträdesstrategi ur de växande budgetunderskotten. Därmed bekräftas återigen vikten av att respektera stabilitets- och tillväxtpakten.

Som ett direkt svar på den globala krisen uttalade Europeiska rådet sitt stöd för att upprätta en europeisk systemrisknämnd. Denna ska ha till uppgift att bevaka den finansiella stabiliteten samt utfärda riskvarningar och rekommendationer. Ett europeiskt system med finansiella övervakare ska dessutom förbättra kvaliteten i den nationella tillsynen, stärka kontrollen av gränsöverskridande grupper och ta fram en europeisk regelbok.

Som ett nästa steg i detta arbete kommer kommissionen att lägga fram ett lagförslag tidigt i höst. Det svenska ordförandeskapet kommer att hantera dessa förslag med sikte inställt på att den nya strukturen för finansiell tillsyn ska börja fungera under 2010. Det är ett styrkebesked när EU på ett sådant handfast sätt och konkret vidtar åtgärder för att säkerställa att vi i framtiden ska undvika den typ av finansiell kris som vi nu upplever. Det är ytterligare ett bevis på mervärdet av EU-samarbetet.

Vårt grannland Lettland befinner sig som bekant i en svår situation med omfattande ekonomiska åtstramningar och ökad arbetslöshet som följd. Det är glädjande att Europeiska rådet uttalade ett tydligt stöd för kommissionens avsikt att göra en snabb utbetalning av gemenskapens betalningsbalansstöd till Lettland. Det är ett tecken på EU-solidaritet när den fungerar som bäst.

Herr talman! Jag välkomnar att Europeiska rådet bekräftade EU:s klimatåtaganden och uppmanade alla parter att samarbeta för att nå en ambitiös överenskommelse i Köpenhamn i december. Sverige som inkommande ordförande ombads att presentera ett arbetsprogram som säkerställer intern EU-samordning inför viktiga internationella möten. Det är något som vi kommer att göra så snart ordförandeskapet inleds. Likaså enades vi om att fastställa EU:s interna bördefördelning i god tid före Köpenhamnmötet och att fatta lämpliga beslut om alla finansieringsaspekter i oktober. Det är glädjande att EU mitt under en pågående kris kan ta ytterligare steg på vägen mot ett internationellt klimatavtal även om många av de kommande diskussionerna, inte minst EU:s interna, kommer att bli mycket besvärliga.

Herr talman! Europeiska rådet enades enhälligt om att nominera José Manuel Barroso till kommissionens ordförande för perioden 2009–2014. Tjeckiens premiärminister Jan Fischer och jag själv gavs i uppdrag att föra diskussioner med Europaparlamentet för att sondera huruvida parlamentet är redo att godkänna denna nominering vid sitt möte i juli.

Likaså enades Europeiska rådet om rättsliga garantier för Irland för att klargöra att Lissabonfördraget inte påverkar den irländska konstitutionen gällande bland annat rätt till liv, familjen, utbildning, skatter, säkerhet och försvar. Samtidigt antogs en deklaration om sociala frågor inklusive arbetstagares rättigheter. Det klargjordes att de rättsliga garan-

tierna är förenliga med Lissabonfördraget och att detta inte behövde ratificeras på nytt till följd av garantierna. Tanken är att dessa klargöranden ska fogas till EU-fördraget i form av ett protokoll i samband med nästa anslutningsfördrag. Därtill enades vi om övergångsåtgärder gällande Europaparlamentets sammansättning som ska vidtas när Lissabonfördraget har trätt i kraft.

Det är glädjande att kunna konstatera att Europeiska rådet i och med detta har tagit ett steg vidare i hanteringen av de institutionella frågorna. Vi har kommit närmare en formell utnämning av kommissionens nästa ordförande. Allt detta är viktigt för att säkra en pådrivande kraft i EU-arbetet i ett skede då Europa befinner sig i en djup ekonomisk kris. Dessutom har överenskommelsen möjliggjort för Irland att utlysa en ny folkomröstning om Lissabonfördraget i höst. Ännu återstår många hinder på vägen, men vi rör oss i riktning mot ett ikraftträdande av Lissabonfördraget.

Herr talman! Precis som vi hade hoppats enades Europeiska rådet om att gå vidare med utarbetandet av EU:s Östersjöstrategi så att den ska kunna antas vid Europeiska rådets möte i oktober. Dessutom uppmanades kommissionen att lägga fram en strategi för Donauregionen före 2010 års utgång. Det är en framgång att denna i grunden svenska idé har blivit så väl mottagen att även andra regioner i Europa, såsom Donauregionen, avser att gå vidare med att utarbeta en liknande makroregional strategi. Detta är ett tydligt genomslag för svensk politik inom EU.

Herr talman! På förslag från vissa sydeuropeiska medlemsstater lyfte Europeiska rådet fram vikten av åtgärder för att bättre hantera migrationsströmmarna över Medelhavet. Ett pilotprojekt med Malta kommer att genomföras. I sammanhanget underströks vikten av ett samarbete med ursprungs- och transitländer och inte minst behovet av att slutföra förhandlingar om återtagandeaftal med till exempel Libyen och Turkiet. Kommissionen ombads presentera fler förslag för att hantera situationen inför nästa toppmöte. Från svensk sida har vi i detta sammanhang understrukit vikten av ett brett spektrum av åtgärder för att komma till rätta med problemen och inte minst ett nära samarbete med ursprungs- och transitländerna.

Slutligen gjordes en rad utrikespolitiska uttalanden av Europeiska rådet rörande det östliga partnerskapet, fredsprocessen i Mellanöstern, transatlantiska relationer, Afghanistan, Pakistan, Burma, Nordkorea och Iran. Utan att gå in närmare på varje enskild oroshärd vill jag understryka betydelsen av ett starkt europeiskt samarbete på det utrikespolitiska området. När EU agerar enat får vi ett helt annat genomslag än när varje land bedriver sin egen utrikespolitik. Detta gäller inte minst vid oroshärdar som den vi nu bevittnar i Iran.

Herr talman! Det är positivt att EU vidtagit ytterligare åtgärder för att hantera den ekonomiska och finansiella krisen. En förbättrad tillsyn av de finansiella marknaderna kan stävja framtida kriser. Det är också glädjande att EU har tagit ett steg vidare mot ett internationellt klimatavtal i Köpenhamn liksom i hanteringen av de institutionella frågorna.

Utmaningarna som väntar Sverige när vi om åtta dagar tar över EU:s ordförandeklubba är många. Därtill kommer de utmaningar och kriser som vi ännu inte är medvetna om. Vi har dock en beredskap för att hantera både det förutsebara och det oväntade. Vår målsättning är att göra

detta på ett öppet och effektivt sätt samt med medborgarnas bästa för ögonen. Vi är redo att anta utmaningen. Med detta är jag redo att besvara ledamöternas frågor.

Prot. 2008/09:137
23 juni

*Information från re-
geringen om Euro-
peiska rådets möte
den 18 och 19 juni*

Anf. 34 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporteringen!

Min första fråga gäller Irland och Lissabonfördraget. Utifrån rapporteringen från toppmötet har jag svårt att förstå vad löftena till Irland betyder. Å ena sidan säger statsministern att de beslut och förklaringar som ni antagit inte ändrar någonting i Lissabonfördraget. Å andra sidan ska samtidigt dessa beslut och förklaringar ändå godkännas av samtliga medlemsstater i en så kallad ratifikationsprocess i samband med nästa anslutningsfördrag. Vad betyder det egentligen?

Det sägs också att övriga medlemsländer lovat Irland hjälp att få igenom Lissabonfördraget i en kommande folkomröstning, men ingenting sägs om hur det ska gå till. I vilka frågor vill Irland ha garantier? Det dokument vi fick se förra veckan innehöll enligt regeringen ingenting som inte redan fanns i Lissabonfördraget och skulle inte påverka övriga länder. Jag vill veta hur ni resonerade på toppmötet. Vilka sakfrågor diskuterades under dagordningspunkten? Jag vill också veta vilka länder som var aktiva i diskussionen och vad de sade.

Min andra fråga gäller nomineringen av kommissionens ordförande.

Enligt rapporterna från toppmötet har statsministern fått i uppdrag att ta diskussionen med Europaparlamentet för att avgöra huruvida parlamentet är i stånd att i plenarsammanträde i juli godkänna Barroso som kommissionsordförande. Jag utgår från att det fanns en majoritet på toppmötet bakom nomineringen av Barroso som kommissionens ordförande, eftersom beslutet blev att driva det vidare.

Jag undrar hur stor uppslutningen bakom Barrosos namn var och vad diskussionen innehöll. Vilka länder uttryckte tveksamhet och vilka skäl angav de i så fall för sin tveksamhet? Jag undrar också hur statsministern ser på uppdraget att föra diskussionen med Europaparlamentet och på möjligheterna att lyckas.

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Folkomröstningen på Irland landade i ett nej. Analysen efteråt visar tydligt att det irländska folket har sagt nej grundat i oro som det är svårt att hitta grund för i Lissabonfördraget. Det har delvis varit en diskussion om andra frågor. Det har delvis varit en diskussion som felaktigt har beskrivit vad Lissabonfördraget betyder för Irland.

Slutsatserna av detta blir att den irländska regeringen begär två klargöranden. Det första, vilket var en tydlig del av folkomröstningskampanjen, är ett löfte om att enskilda medlemsländer även i framtiden ska få ha kvar varsin kommissionär. Detta mötte Europeiska rådet med skrivningar i december förutsatt att Lissabonfördraget träder i kraft. Det andra är rättsliga garantier som med legal verkan klargör på Irland att vissa saker verkligen respekteras. Jag nämnde de områdena i mitt inledningsanförande.

Det är inte alldeles enkelt att utforma rättsliga garantier med legal verkan i ett land men utan rättslig verkan i 26 andra medlemsländer. Det är grunden för att det ska föras in i form av ett protokoll i ett senare

skede. Det är skrivet på ett sätt som klargör att det inte tillför någonting nytt till Lissabonfördraget utan är tillkommet enkom i syfte att möta det som har efterfrågats på Irland för att klargöra för det irländska folket vad Lissabonfördraget kommer att innebära för Irland.

Nomineringen av Barroso var enhällig. Vi gick runt och lät alla stats- och regeringschefer uttala sig. De som tillhör de liberala, de moderata och de socialdemokratiska partitraditionerna uttalade sitt stöd för att Barroso skulle bli vald för en andra mandatperiod. Det uttrycktes förhoppningar om att den roll jag har och Jan Fischer har ska möjliggöra ett bra samråd med Europaparlamentet för att fortast möjligt få Barroso på plats för att ge stadga inte minst åt det svenska ordförandeskapet.

Anf. 36 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag vill fortsätta med frågan om Irland, för det är faktiskt ganska besvärligt för oss andra som har antagit fördraget att ett land på något sätt försäkras garantier som påstås egentligen inte ha något värde. Man kan också undra hur den irländska befolkningen känner sig när de får de rapporterna; samtidigt som de får garantier betyder inte garantierna någonting. Kan vi i Sverige verkligen lita på att det här på intet sätt förändrar fördraget?

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det försöker reflektera det faktum att en lång rad länder har ratificerat och därmed godkänt Lissabonfördraget. Vi tror att det leder till ett bättre EU. Det har bland annat gjorts av Sveriges riksdag med ett brett stöd.

Men i ett land har i en folkomröstning folket förkastat detta. Det har i analyser visat sig delvis vara baserat på utgångspunkter som markerade att det handlar om frågor som inte hade med Lissabonfördraget att göra och i vissa fall behov att klargöra vad Lissabonfördraget egentligen innebär givet en del för det irländska folket viktiga frågor kopplade till neutralitet och sociala frågor.

Det är precis som jag beskrev – lösningen på detta är ett sätt att visa respekt för det irländska folket och att de ska få ett klargörande i dessa frågor men samtidigt visa respekt för alla andra som har godkänt Lissabonfördraget och tycker att det ser bra ut som det är. Det är den balansen vi har försökt finna nu i Europeiska rådet med de uttalade förtydligandena om att det inte expanderar Lissabonfördraget i förhållande till så som det är antaget av Sveriges riksdag.

Anf. 38 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Det här var ett toppmöte där det hände mycket, och mycket blev gjort särskilt med tanke på att det var Europaval och att det har varit problem med det avgående ordförandeskapet. Man får gratulera stats- och regeringscheferna till att ha fått så mycket ur händerna eller i alla fall på papper.

Jag vill följa upp en fråga som ser bra ut på papperet och är svårare att lösa, nämligen finansmarknadstillsyn. Det var mycket angeläget att få ihop EU-länderna nu, både de som redan ingår i eurosamarbete och de som inte gör det, att hitta system för gemensam övervakning av de finansmarknader som sitter ihop men med länder som har olika system för

budget, arbetsmarknad och sådana saker. Då ser det bra ut på papperet att principen nu finns för ett gemensamt övervakningssystem. Men det är viktigt att det här sätts och funkar utan att det blir för mycket reglering av finansmarknaderna.

Därför vill jag fråga statsministern vad nästa steg är. Hur bedömer han konkretionsgraden i det som toppmötet har kommit fram till? Hur går vi vidare nu både inom EU och globalt inom framför allt G 20-samarbetet som vi har nära framför oss?

Information från regeringens om Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Utgångspunkten är att det finansiella systemet i sig självt har inbyggt en del grund för instabilitet. Det är dessutom gränsöverskridande. Vi lever med finanskrisens härjningar i Sverige och Europa, men de flesta vet att den ursprungligen kommer från USA. Det är alltså i svansen av andras felbedömningar, men det påverkar ändå oss så mycket.

Dessutom har vi lärt oss att problem i den finansiella sektorn inte stannar där. Det leder snabbt till omfattande problem i hela samhällsekonomin. En lärdom som Sverige drog på 90-talet, då vi hade en bank- och finanskris mer isolerat till Sverige och Finland, var att vi måste bli bättre på att förutse kriserna. Vi måste bli bättre på att ha genomlysning av det finansiella systemet. Då byggde vi ut vår nationella tillsyn. Nu har vi insett att vi behöver förstärka den gränsöverskridande. Men det är inte enkelt att göra det, för det handlar om att hitta rätt balans och rätt typ av åtgärder som ger just den här finanstillsynen och grunden för ökad stabilitet utan att överreglera eller baka in protektionism. Detta ska vi heller aldrig underskatta; här kan man också passa på att försöka gynna sin egen bank på andra bankers bekostnad, vilket är dåligt för konsumenterna. Det kommer att leda till högre räntor och sämre priser.

Det är uppdraget att hitta den balansen som kommer att följa det svenska ordförandeskapet under hösten. Vi har givit en klar signal om att vi önskar detta. Men det var känt för alla som följde det att det inte var total enighet i Europeiska rådet om detta. Det finns länder som har invändningar. Lagstifningsarbetet är kvar att göra. Det kommer att möta precis den typ av avvägningar och balanseringsproblem som frågeställaren indikerar.

Anf. 40 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Jag börjar med att instämma i Anna Kinberg Batras fråga, som är ungefär densamma som jag hade. Men jag tycker att det finns en svaghet i slutsatserna, och det är just den som jag tror att Anna Kinberg Batra egentligen efterlyste. Man ska på ett klarare och tydligare sätt göra klart att det inte handlar om att utöka regleringsmässigt mot det protektionistiska hållet. Det är klart att vi behöver en översyn. Vi är nog överens, varenda en här i kammaren, om att den översynen behövs. Men jag tror att det behövs ett tydligare anslag om att det inte är åt hållet protektionism vi ska gå.

Det här är en del av krisen. En annan är att vi ser företag som går dåligt i hela Europa där det pågår en ganska intensiv debatt om förstatligande och att föra in statliga medel direkt i det privata näringslivet som

vore mycket olyckligt. Det vore bra om statsministern kunde utveckla något mer om detta.

Jag skulle också vilja gå in på en av de internationella frågorna och krisen som just nu pågår i Iran. Hur gick diskussionen om det som pågår där? Vi ser olika typer av nyhetsförmedlingar, framför allt via sociala medier som i dag är den enda egentliga källa vi har när de stora internationella nyhetskällorna emellanåt kan bekräfta eller dementera de uppgifter som kommer fram.

Vad diskuterar man på ministerrådet? Finns det några planerade åtgärder att vidta? Vilka åtgärder skulle statsministern tro är möjliga att vidta? Vi vet ju att många gånger när man vidtar ekonomiska sanktioner är det befolkningen, som vi egentligen vill skydda, som drabbas allra hårdast. Det är en mycket allvarlig situation. Vi vet att det finns goda krafter inne i Iran nu som försöker mobilisera sig. Det är oerhört viktigt att Europeiska unionen och tydliga demokratiska krafter som Sverige är aktiva och engagerade i debatten.

Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi uppfattar vår relation till vår bank som någonting som är lokalt förankrat, kanske ibland nationellt. Vi pratar om svenska banker. Så har mycket vår bild av världen också i andra länder vuxit fram. Vi har haft en bild av att det är nationella system.

Det som har hänt är att de finansiella systemen är gränsöverskridande i allt större utsträckning. Produkter säljs från ett land till ett annat, vilket också har lärt oss att vidare problem också vidarekicks från ett land till ett annat. Återigen: Vi lever i svansen av vad som i grunden emanerade från amerikanska problem när det gällde att finansiera deras bostadssektor.

Det är klart att den fråga som då kommer i andra ändan är vem som bär ansvaret för de garantier och de systemsvar som vi nu har byggt in om en bank fallerar. Det är i andra ändan en fråga om vem som ska bli sittande med notan för detta.

Den svenska regeringens utgångspunkt har varit att inte skicka notan till de svenska skattebetalarna. I stället bör man ställa större krav på ägarna och på ledningarna för bankerna att fullt ut ta sitt ansvar när de riskexponerat sig i för stor utsträckning, men man måste också vara beredd att skydda samhällsekonomin eftersom skadeverkan av att en bank fallerar är så pass mycket större än att det begränsar sig till en bank. I den andan har vi fått våra garantisystem på plats, och vi försöker att få den här finanstillsynen på plats. Men det är utomordentligt viktigt att säkerställa att det inte blir en grund för protektionism och för att låsa sina system till att bli nationella och stänga ute konkurrensen. Vi kommer att behöva fortsätta att titta på detta.

Händelserna i Iran berör många människor. De berör många iranier här i Sverige. Det är många som känner oro inför situationen. Det berör många i regionen eftersom det som händer Iran påverkar hela förloppet runt omkring. Låt oss konstatera att vi är oroliga för den våldsanvändning som redan har skett. Det finns en risk för upptrappning. Låt oss konstatera att det är ett folkligt rop på reformer och ökad frihet som vi ser. Vi behöver följa utvecklingen, och det är också EU:s mening. Det får

inte ske på ett sätt som ger en ursäkt för religiösa ledare att peka på väst och med detta som grund hävda ytterligare våldsanvändning.

Prot. 2008/09:137
23 juni

Anf. 42 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Först vill jag göra en reflexion om Lettland, och sedan vill jag ställa en fråga om krisen.

Ansvar för de baltiska staterna känner vi särskilt i Sverige och i Skandinavien. När vi nu ser siffror om att bnp i Lettland kommer att falla med kanske 20 procent tycker jag ändå att vi ska ha i minnet att det innebär att man återgår till den situation som man hade ungefär 2005 vad gäller bnp. Det handlar alltså om en period med en extremt uppblåst och snabb tillväxttakt som inte är uthållig och aldrig kan bli det om inte den produktiva basen för ekonomin växer i ungefär samma takt.

Det som jag tycker är väldigt bekymmersamt i den här situationen är alltså egentligen inte den ekonomiska åtstramningen, utan det är korruptionen i detta land och den bristande tillförlitligheten och tilltron till det politiska systemet. Det finns en myriad av väldigt små partier, och det är mycket svårt att bilda stabila regeringar. Jag tycker kanske att vi skulle försöka fokusera mer på det. Jag skulle gärna vilja höra en reflexion från statsministern om detta, men jag inser samtidigt att det kanske inte var ett ämne för Europeiska rådet.

När det gäller krisen kan man diskutera om botten är nådd eller inte. I det här dokumentet talas det rätt mycket om en exitstrategi, något slags utväg ur krisen. Då får man tänka sig att det finns något slags upplägg eller tankeram för hur detta ska gå till. Det är utmärkt. Men frågan är hur det här ser ut. Sedan kommer man till hur-frågan, som statsministern brukar formulera det. Hur ska den här exitstrategin genomföras?

Jag tycker att det är väldigt intressant att det står någonting om att den finanspolitiska ramen ska förbättras på medellång sikt. Vad menas med det? Vilka möjligheter har vi, som stående utanför euroområdet, att ha ett avgörande inflytande över hur denna strategi eller detta ramverk utformas?

Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Obalanserna i den lettiska ekonomin har varit kända sedan länge. Det var ett land med tecken på tydlig överhettning innan finanskris och ekonomisk nedgång drabbade världen. Sverige vet en del att berätta om hur det är när en ekonomi i obalans blir träffad av en extern chock. Då blir krisens förlopp så mycket djupare. Det är mycket riktigt bland annat det som också har skett i Lettland.

Skälet till att Europeiska rådet tar upp Lettland är att det finns en ibland spridd uppfattning att det inte kommer att gå att göra tillräckligt i Lettland för att möta den situation som råder. I detta läge upplever vi att vi har en lettisk regering som mycket kraftfullt genomför åtgärder för att sluta det finanspolitiska gapet och genomföra besparingsåtgärder som med våra politiska utgångspunkter måste beskrivas som drakoniska men som har till syfte att föra Lettland till åtminstone balans på sikt. Vi är väldigt övertygade om att denna regering har både kraft och fortsatt stöd för att driva den politiken. Det ska i sin tur möjliggöra att multilaterala stödresurser utbetalas. Det var syftet med att ta upp det på Europeiska rådet. Annars blir risken att de blir ensamma om sina åtgärder och att det

Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni

bilaterala och det multilaterala stödet inte kommer på plats. Därför tycker jag att det var en framgång att vi faktiskt fick gehör för det.

Exitstrategin är naturligtvis någonting att diskutera i ett Europa där det nu svänger över från diskussioner om att tillåta finanspolitiska stimulanser inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten även när det ledde till större budgetunderskott än vad som egentligen medges till att nu diskutera att få nationella program till svar på hur man avser att återföra till åtminstone medelfristig balans i de offentliga finanserna. Jag förutsätter att det är detta som Ekofinkretsen kommer att föra diskussioner om under hösten. Det ankommer naturligtvis på var och en att sedan känna det ansvaret inom ramen för sina respektive ekonomiska förhållanden.

Anf. 44 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Låt mig fortsätta med huvudfrågan. Ett centralt övervägande är naturligtvis i vilken utsträckning som länderna vill göra detta samordnat, det vill säga ett gemensamt europeiskt förhållningssätt till hur man ska gå ur krisen. Hur bedömer statsministern viljan att inte bara komma överens i den akuta fasen förra hösten utan nu också vara mer samordnade när det gäller ramverket, det vill säga hur man ska göra detta, reglerna för det och själva viljeinriktningen att hålla tillbaka budgetunderskott eller vara expansiva? Hur sammanhållen är den politiska viljan?

Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det vore märkligt om vi har 27 regeringar som tycker precis samma sak. Dessutom har inte alla samma förutsättningar. Vi har ju länder med små men allvarliga budgetunderskott, och vi har en del länder som har mycket omfattande budgetunderskott i tvåsiffriga tal. Det är naturligen så att man först måste diskutera med de länder som har väldigt allvarliga underskott i sina ekonomier. Men det är inte alltid just där som det politiska ledarskapet tycker att det är den viktigaste diskussionen. Jag tror att kammarens ledamöter kan dra den slutsatsen själva.

Det är min bedömning att det finns en snabbt växande insikt om att vi måste möta denna situation. Vi får inte återgå till ett Europa i snabbt växande skuldsättning, för det leder i sin tur till nya obalanser, tryck på räntan och svårigheter att klara av att finansiera välfärden långsiktigt. Jag förutser att det under hösten kommer att bli mer tydligt att det är den typen av diskussioner som kommer att föras under svenskt ordförandeskap.

Anf. 46 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill fördjupa och utvidga frågan om krisen ytterligare lite grann. Statsministern har beskrivit överläggningarna om förslagen till åtgärder inom unionen. Det står också i vår rapport att man ska få en samordnad EU-ståndpunkt, som ska vara grundlig, före G 20-mötet. Mina frågor är: Vad händer på den globala nivån? Vad är steget ut i världen? Statsministern har nämnt att vi fick problemen från USA. Vi vet det mycket väl. Vad händer i det steget? Blir det fråga om bilaterala överläggningar mellan EU och USA och kanske med Japan som är en annan viktig spelare i sammanhanget? Kan det svenska ordförandeskapet få en roll i det här sammanhanget? Vad kan statsministern se framför sig?

Handlar det om en myndighet för kontroll, öppenhet och tillsyn? Eller är det bara ett samtal om att vi får försöka undvika detta i framtiden? Hur pass konkret kan det förväntas bli? Går det att säga något om det?

Prot. 2008/09:137
23 juni

Information från regeringens om Europeiska rådets möte den 18 och 19 juni

Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Den svenska positionen har varit mycket tydlig. Man kan inte förvänta sig en återhämtning fullt ut i den reala ekonomin med mindre än att man adresserar och löser finanskrisen. Vår erfarenhet är att den måste lösas på ett grundligt vis som separerar dåliga krediter från bra krediter, som återställer balansräkningar i det finansiella systemet, som återställer förtroende och dessutom lägger en grund för att uppkapitalisera, det vill säga ge möjlighet för banker och finansiella institutioner att utöka sin kreditgivning. Gör man inte det blir det lätt så att det blir många andra åtgärder som är kostsamma men som i realiteten inte når fram till det avsedda målet.

Är detta allas uppfattning i världen? Nej, det är inte mitt intryck. Det finns stora diskussioner om att Japan med en liknande kris inte valde den vägen. Det finns diskussioner om att Obamaadministrationen nu mer har hänvisat till omfattande finanspolitiska stimulanser och tycker sig se tydliga tecken på att ekonomin åtminstone delvis återhämtar sig. Men vi förblir vid grundutgångspunkten att det behöver göras mer i både Europa, USA och andra delar av världen för att lösa grundförhållanden, nämligen de brister som finns inbyggda i det finansiella systemet. Det finns tendenser till obalanser och tendenser till bristande långsiktighet och ansvarstagande inom den finansiella sektorn.

Det, som kammaren känner till, länkar till en lång rad frågor om ersättningar och bonusar till högsta ledningarna, till hur garantier utformas och till hur finanstillsyn utverkas.

Vi tänker fortsätta att föra den här diskussionen i de forum där vi har möjlighet att påverka. Om det är möjligt att föra G 20-processen vidare under hösten är för tidigt att säga. Det är tänkt att vara ett G 20-möte i slutet av september i Pittsburgh då precis den här typen av frågor kommer att dyka upp igen. Är det möjligt att också globalt få tydligare svar hur vi adresserar finanskrisen på det sätt som vi har kunnat koordinera våra svar i Europa? Det får vi se då.

Anf. 48 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Möjligen en extra fråga: Är det troligt att det svenska ordförandeskapet får leda en diskussion även på den globala nivån under det halvåret, eller är det för tidigt tänkt?

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I egenskap av att vara ordförande för EU får vi åtminstone vara med vid G 20-mötena. Vi har ju uttryckt frustration, många av oss, över att man ibland sitter på dessa möten och för diskussioner om delar av världen där inget av länderna som det handlar om finns representerat. Det är en brist i demokrati och i möjlighet att påverka som vi naturligtvis inte tycker är bra.

Nu kommer vi att ha möjlighet att vara med vid detta möte. Även om vi är stolta över svenskt ordförandeskap och tror mycket på våra värderingar tror jag inte att vi ska framställa det som att det är vi som leder

samtalen och dagordningen, utan det kommer naturligtvis att vara så att både de stora ekonomierna i Europa och inte minst USA kommer att följa en egen agenda.

Jag ber att få påpeka för den som har följt amerikanska medier att det väldigt ofta har varit en diskussion om man ska göra det svenska vägvalet eller om man ska ha en annan lösning. Man har ofta beklagande sagt att man inte orkar eller inte vågar att fullt ut göra som vi har gjort i Sverige, till och med med att i sin yttersta förlängning nationalisera banker för att få ordning på dem och sedan återställa dem till marknaden. Då gör man så att säga ett annat vägval. Den diskussionen kommer att fortsätta i höst.

Anf. 50 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag skulle vilja återvända till vårt grannland på andra sidan Östersjön, Lettland, som befinner sig i en bekymmersam situation, minst sagt.

Statsministern refererade ju till slutet av stycket om Lettland i slutsatserna, nämligen att Europeiska rådet ger sitt stöd åt kommissionen att föreslå snabb utbetalning, nästa delbetalning, inom ramen för anpassningsprogrammet. Men inledningsvis konstaterade också rådet att man stöder de nya budgetåtgärderna i Lettland som syftar till väsentlig konsolidering av de offentliga finanserna i år och nästa år. Det betonar ett rigoröst genomförande av de antagna åtgärderna för att få trovärdighet på lång sikt inom det nuvarande anpassningsprogrammet.

Jag lyfte på ögonbrynen lite grann när jag såg ordet ”rigoröst”. Det tycker jag var en väldigt stark skrivning med tanke på den situation som råder i dag, och jag skulle vilja höra om statsministern kan kommentera det.

Är det inte en väl hård skrivning, och hur ställde sig Lettlands premiärminister i den diskussionen?

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Lettlands premiärminister Dombrovskis var mycket glad över att både själv få adressera Europeiska rådet med förhoppningar om att det skulle visa solidaritet och också över det uttalade svenska stöd som har funnits genom hela processen och också har uttalats av mig under Europeiska rådet.

Utgångspunkten är ju att trovärdiggöra att Lettland har orken och den politiska kraften att genomföra mycket tuffa konsolideringsåtgärder för att möjliggöra utbetalningar av multilaterala stödkrediter när det gäller EU som refereras till här, men det kopplar ju också till IMF och för övrigt också vårt eget bilaterala stödpaket som vi har sagt följer att verkliga IMF:s åtgärder accepteras och kommer på plats.

Är då beskrivningen av att med stor nogsamhet följa Lettland alltför tuff? Det är ju i akt och mening att sända signalen att det finns en kraft och en vilja att genomföra programmet, därför att annars kommer de som är tänkta att ge krediterna möjligen att ifrågasätta om det finns återbetalningsförmåga eller politisk kraft att fullfölja.

Vi får komma ihåg att det är allvarligt det som sker för den lettiska befolkningen. Man stänger sjukhus. Man sänker löner. Det kommer naturligtvis att stanna kvar och ha långsiktig verkan hos det lettiska folket

som förmodligen också mist tilltro till en del av det demokratiska systemet. Vi ser den risken. Men det är samtidigt lite svårt att se vad alternativet är. Den som lever på lånade pengar måste ju samtidigt lyssna in hur den som är tänkt att låna ut pengarna ser på återbetalningsförmågan. Annars talar vi om någon helt annan regim, alltså i form av bistånd eller att man skänker resurser. Det har det som sagt inte varit vare sig frågan om eller varit det som det lettiska folket eller regeringen har efterfrågat. Det är i den balansen vi har försökt hitta skrivningarna. Men jag tror inte att vi ska missa att slutsatsen här var väldigt tydlig. Det var ett starkt uttalande stöd för Lettland och för de åtgärder som den lettiska regeringen vidtar och som dessutom nu kan öppna för att multilaterala resurser kommer på plats.

Anf. 52 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Man kan ju tolka skrivningen så som att denna utbetalning är kopplad till det rigorösa genomförandet. Nu har visserligen olika premiärministrar från Lettland uttalat att de är beredda att göra detta. Till exempel har den före premiärministern sagt att så stora budgetnedskärningar inte har kunnat genomföras på så kort tid i något annat land.

Med tanke på den instabila politiska situationen: Hade det inte varit bättre till exempel om det svenska biståndet hade varit riktigt bilateralt och inte kopplat till IMF? Vi har ju bundit upp oss, vi också, att ställa dessa överkrav som jag menar att det är. Man skulle kunna ställa realistiska krav på budgetanpassning men på längre sikt. Jag är orolig för att de här kraven mer kommer att stjälpa än hjälpa Lettland.

Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vår avsikt har varit att försöka hitta en balans mellan trovärdighet i genomförandet av stram politik och återbetalningsförmåga och för att med detta leda till utbetalning av multilateralt och bilateralt stöd.

I andra ändan tror vi att vi snabbt skulle få kritik om det upplevdes som att man inte ställer krav på ett sätt som trovärdiggör att Lettland har förmåga att ta sig ur den här situationen utan långvarigt riskerar att bli beroende av omvärlden för sin försörjning på ett sätt som dessutom mer tydligt skickar notan till svenska och andra skattebetalare. Jag tror att det också skulle väcka frågor och kritik om vi förför på det sättet.

Vi har varit väldigt tydliga i vårt stöd för Lettland för att finnas vid sidan av de tuffa åtgärder som genomförs och att faktiskt också utsträcka det här bilaterala stödet. Jag vill säga att det i sig är väldigt ovanligt. Det vanligaste är att det är IMF som finns och möjligen multilaterala resurser. Sverige och de nordiska länderna har gjort ett i världen i dag väldigt avvikande stödpaket genom att vi därtill har fört våra bilaterala resurser.

Anf. 54 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten! Som bekant har jag studerat skrivningarna kring klimatfrågan extra noga när det gäller det som kom ut av EU-toppmötet. Jag måste säga att jag hade hoppats på mer. EU kan göra mer, och jag hade hoppats att man skulle ta några steg framåt. De skrivningar som finns på de här svåra frågorna om finansieringsmöjligheterna för u-länderna för att nå ett internationellt

klimatavtal måste konkretiseras mer. Nu är det än en gång bara allmänna skrivningar, och de skrivningarna har sett ut ungefär likadana i ett års tid nu.

Min fråga till statsministern är: Vilket initiativ tog statsministern under EU-toppmötet för att försöka få EU att ta steg framåt? Redan för ett halvår sedan sade miljökommissionären att blir det inga pengar blir det inget avtal. Insikten finns alltså åtminstone hos EU-kommissionen. Frågan är varför den inte fanns hos EU-toppledarna nu under helgen.

Min andra fråga gäller Irland. Den handlar inte så mycket om vad man har skrivit om de här juridiska undantagen, för det är ju precis som flera har kommenterat, bland annat Svenska Dagbladets Rolf Gustavsson, att det är juridiskt hokusfokus. Det innebär inga ändringar alls i Lisabonfördraget.

Jag skulle vilja fråga statsministern hur han tror att människor i allmänhet uppfattar det här. Då Irland har röstat nej skulle fördraget faktiskt falla. Men nu håller man på med något slags trolleri för att få irländarna att rösta om samma sak en gång till. Är det inte en risk att folk tycker att EU-eliten gör vad de vill och det spelar ingen roll om vanliga människor röstar ja eller nej, för de kommer ändå att agera så att det blir som EU-ledarna vill.

Mot bakgrund av EU-parlamentsvalet med lägre valdeltagande är det väl ändå en risk att den här känslan finns hos väldigt många människor. Hur ser statsministern på detta?

Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Köpenhamnskonferensen blir ju av i december. Då hoppas vi se det globala svaret på ett globalt problem. Världen värms upp, och vi har alla en del i ansvaret att försöka lösa detta. Europa har tidigt visat ledarskap med 27 länder som både har fokuserat en legalt bindande ambition att minska sina utsläpp med 20 procent och dessutom använder styrmedel för att uppnå målet. Svaret på hur-frågan, som de flesta glömmet, har faktiskt Europa ägnat sig åt.

Vid det här toppmötet var min målsättning att få in principskrivningar om hur man ska se på kravet på finansiering av åtaganden som ligger utanför Europa. Det finns på plats. Det finns hänvisningar till att det ska handla om att polluter pays principle, som det heter på engelska, ska vara vägledande liksom ability to pay, alltså betalningsförmåga i sammanhanget.

Som jag har sagt vid många tillfällen kan jag uppmuntra Ulf Holm och alla andra som har kontakter runt om i Europa och tycker att det behövs mer av kraftfull klimatpolitik. Jag hoppas att ni har ingångar i Europas regeringar och att ni ser till att påverka dem att bli mer kraftfulla i att driva detta. Jag kan säga att Sverige är den verkligt pådrivande kraften tillsammans med ytterligare några, som hela tiden begär mer och tydligare skrivningar, när andra snarare tycker att vi ska dämpa tempot eller möjligen mer diskutera inbördes omfördelning av resurser inom Europa – alltså inte utsträcka resurser till fattigare delar av världen.

Jag tycker som sagt att givet detta och att det är sex månader kvar är detta en acceptabel kompromiss.

Återigen: Det irländska folket och deras ledare har uttolkat sin egen folkomröstning och funnit att det fanns stora oklarheter om vad Lissa-

bonfördraget skulle innebära för Irland, och därför bett om rättsliga garantier med legal verkan för att säkerställa att vissa på Irland viktiga värden kan fredas från effekterna av Lissabonfördraget. Det är det vi har försökt åstadkomma. Det är ett sätt att lyssna på det irländska folket, och de får sedan ta ställning till om det är tillfyllest.

Anf. 56 ULF HOLM (mp):

Herr talman! När det gäller Irland får vi se vad det irländska folket säger i höst om det blir en folkomröstning. Det jag efterlyste var egentligen statsministerns reflexioner över hur det kan uppfattas i också andra länder när det blir lite av ett tricksande med ett fördrag där man inte ändrar någonting, utan man ska plötsligt bara förtydliga men inte ändra någonting i sak. Det tror jag uppfattas väldigt negativt av väldigt många och också med förundran över varför EU-ledare gör på detta sätt.

Den andra frågan handlade om klimatfrågan. Ja, från Miljöpartiets sida försöker vi påverka de länder vi kan påverka. Det hade naturligtvis underlättat om Miljöpartiet hade suttit i regeringar i flera länder. Då hade det varit lättare att nå framgångar. Jag hoppas ändå, och tror väl, att vi måste ta steg framåt. Det känns lite som om EU står fast vid samma linje. Vi måste visa ledarskap och visa u-länderna att vi är beredda att ta vårt ansvar. Där ingår också finansieringsfrågan. Vi får hoppas att vi kanske kan nå framgång under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ord som ”tricksande” används ibland som en sorts uttryck som är lite nedlåtande mot Europasamarbetet, vilket jag har lite svårt att förstå, åtminstone om vi respekterar detta: Vad är detta för någonting? Det är alltså 27 suveräna stater i ett gränsöverskridande samarbete som har vissa överstatliga muskler, som försöker lösa gemensamma problem kopplade till klimat, handel, finanskris och liknande. Det är väl ganska naturligt att det ibland kan bli en reaktion i ett land. Något land säger: Vi vill avvika på vissa punkter.

Då försöker man respektera detta samtidigt som man kanske konstaterar att de övriga 26 inte håller med utan vill gå vidare och fördjupa samarbetet. Ska man då inte försöka hitta en balans i detta så att länder som vill gå vidare tillåts göra det och att länder som uttalat vill avgränsa eller avstå i vissa delar accepteras? Det var väl det vi gjorde med euron, var det inte det? Svenska folket sade nej när andra länder sade ja. Då får de andra fortsätta med euron och vi förblir utanför.

Det är inte tricksande, Ulf Holm, det är demokrati.

Anf. 58 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Tack för återrapporten, statsministern! En fråga som fattades beslut om på Europeiska rådets möte handlade om migration och olaglig invandring. Statsministern nämnde i sitt anförande att man hade beslutat inleda ett pilotprojekt med Malta och att man skulle se till att påskynda samarbetet med ursprungs- och transitländer. Vi kan också läsa i slutsatserna att man ska förstärka gränskontrollinsatserna. Man ska påskynda inrättandet av en europeisk byrå där man ska samarbeta om asylfrågorna.

Men det jag saknar i slutsatserna är en uppmaning till alla medlemsländer att följa Genèvekonventionen om mänskliga rättigheter genom asylrätten faktiskt värnas. Det är ju också så att vi vet att några av de medlemsländer som har tagit upp den här frågan på dagordningen faktiskt har brutit mot Genèvekonventionen. Grekland har kritiserats under en längre tid för att man inte tillgodoser de mänskliga rättigheterna när det gäller mottagande av asylsökande. Italien skickade tillbaka ett antal personer till Libyen för bara några veckor sedan utan rätt att söka asyl. Just därför hade det kanske varit viktigt att i de här slutsatserna markera vikten av att asylrätten måste värnas även om trycket är hårt mot vissa länder och att mänskliga rättigheter måste följas av alla EU-länder.

Statsministern nämnde också att Sverige fört upp vikten av ett brett spektrum av åtgärder och nämnde exempelvis samarbete med ursprungs- och transitländer. Jag hörde tyvärr ingenting om att asylrätten ska värnas. Min fråga till statsministern är: Förde Sverige upp denna fråga, och om man gjorde det, var det så att man inte fick majoritet för detta bland de europeiska länderna?

Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det kom ett initiativ från fyra Medelhavsländer som var mer långtgående än vad som nu syns i slutsatserna och som fick brett stöd från andra delar av Europa. Det fanns en akut situation i Medelhavsområdet som det fanns anledning att sätta in vissa typer av åtgärder gentemot. Jag begärde då ordet och framförde ungefär de synpunkter Magdalena Streijffert här gjort sig till tolk för, vilka för övrigt är väldigt kända svenska ståndpunkter. Vi tycker inte att svaret är mer av vakter och mer av Frontex, utan vi tycker att det är mer av legal grund för migration, mer av åtgärder för att ha bra samarbete med ursprungs- och transitländer, mer av krav på rättssäkra processer över hela Europa och mer av kvalitet i mottagningssystemet så att det inte blir godtyckligt och faller ut på ett sätt i ett land och helt annorlunda i ett annat – detta som en grund för att leda fram till den gemensamma asylpolitik som ju EU har uttalat att man vill se på plats.

Skälet till att vi landade texten så som den blev var att jag också hänvisade till att mycket av detta ju fångas upp av det så kallade Stockholmsprogrammet, som nu är på väg att arbetas fram och som är den femårsplan som är tänkt att avlösa det nuvarande femårsprogrammet för rättsliga och inrikes frågor. Där är min övertygelse – jag har pratat med ansvarig kommissionär Barrot och också talat med dem som har hand om det – att vi förhoppningsvis bättre ska kunna återspegla den balans som vi tycker ska finnas i argumenteringen kring dessa frågor.

Men jag vill samtidigt säga till Magdalena Streijffert att det inte är sista gången vi kommer att få höra om den här konflikten, för det finns väldigt grundläggande skillnader i synen på hur åtgärderna ska utformas. Sveriges röst behövs därför – Sveriges röst med, som jag uppfattar det, brett stöd i riksdagen.

Anf. 60 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Det är glädjande att statsministern inför Stockholmsprogrammet delar socialdemokratins åsikter kring vikten av att Sverige måste vara en stark röst. Det handlar ju om värnandet av asylrätten och

att främja lagliga vägar in till Europa. Vi vet ju också att de främlingsfi-entliga krafterna vann mark i Europaparlamentsvalet och att de finns i ett antal regeringar i Europa. Vi vet också att det finns medlemsländer i Europa som vill annat.

Just därför hoppas jag verkligen inför det kommande ordförandeskapet att det här blir en viktig fråga och att Sverige inte bara ska kompromissa ihop ländernas viljor utan verkligen står för att när det gäller Stockholmsprogrammet måste asylrätten värnas och de här frågorna tas på allvar.

Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det gläder mig att vi har en bred samsyn. Jag känner ett starkt stöd i den här frågan. Vi ska absolut vara drivande. Men jag har också beskrivit hur mycket av tongångarna och diskussionerna låter i Europa. Jag ska återkomma till det alldeles strax i nästa programpunkt.

Men jag vill också påminna om att ordförandeskapet har just den karaktären att man måste hitta det som förenar, och man kan knappast vara den som delar Europa. Då har man inte förstått ordförandeskapets karaktär. Men vi glömmar naturligtvis inte våra viktiga svenska utgångspunkter i de diskussionerna.

Anf. 62 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Tack för återrapporten! Jag beklagar att statsministern återigen har fått fira midsommar nere i Brysselhusen, men så är det ju eftersom övriga Europa inte firar midsommar.

Jag vill ta upp lite grann om klimatförändringen och hållbar utveckling. Det är glädjande att se att man nu försöker mobilisera för att hålla tillbaka den globala uppvärmningen till max två grader. Bland annat inom EU är ju idén att vi ska minska växthusgasutsläppen med 20 procent fram till 2020 och om möjligt med 30 procent, om vi kommer överens med övriga länder. Vi har dessutom en bördefördelningsdiskussion som nu pågår. I allt detta ska EU ha en ledande roll i de FN-förhandlingar som går av stapeln i Köpenhamn i december.

Sverige är ett litet land med ett oerhört stort ansvar. Jag påstår att mötet i Köpenhamn kanske kommer att vara det viktigaste politiska mötet någonsin när det gäller en global fråga. Jag vet att det inom EU finns många ledare med olika uppfattningar i denna fråga, och jag vill därför fråga statsministern hur väl han anser att EU och Sverige kan ta ansvar för den här frågan vid mötet i Köpenhamn.

Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är bra att Bengt-Anders Johansson hänvisar till tvågradersformuleringen; den är Europa ensam om i världen. Eftersom uppvärmningen pågår och det dessutom ser ut att ske tidigare och snabbare än vi först förutsåg är det av vikt att begränsa uppvärmningseffekterna till två grader jämfört med förindustriella nivåer.

Varför är det viktigt? Jo, ur det kan man ta fram de åtaganden som världen behöver visa. Dessutom har vi lärt oss – och det är lite grann en skillnad mot när Kyotodiskussionen fördes – att det inte räcker att det finns en krets av sådana som frivilligt vill gå före; Kyotokretsen täcker ju bara 30 procent av de globala utsläppen. Det kan inte heller enbart hänvi-

sas till de mest utvecklade delarna av världen, för även om de helt tog bort sina utsläpp skulle den globala uppvärmningen ändå fortsätta, givet att så många växande ekonomier och länder, spritt över världen, bidrar till den globala uppvärmningen. Det förblir vår uppfattning att vi måste vara pådrivande i ett globalt svar som är tillräckligt i förhållande till tvågradersutgångspunkten.

Detta kommer att vara mycket svårt. Det kräver ett ökat ansvarstagande av de industrialiserade delarna av världen. USA har en helt central roll. Vi fick, tycker vi, ett otillräckligt svar av exempelvis Japan för bara någon vecka sedan. Det kommer även att handla om vad som är möjligt att förhandla fram i samtal med Kina, Brasilien, Indien – några av de stora utsläppsländerna.

Jag tycker att Europa är väl förberett genom att vi konkretiserar och dessutom befäster våra uppfattningar i våra dokument. Jag ska också ärligt säga – jag har gjort det vid flera tillfällen – att det finns väldigt spridda uppfattningar inom Europeiska unionen. Det kommer därför att finnas ett stort behov av ledarskap bara för att hålla ihop EU under denna process, inte minst när det sedan gäller att ta del av finansieringsansvaret på både den privata och offentliga sidan för att få ihop det hela fram till december.

Anf. 64 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporteringen.

Jag vill återkomma till migrationsfrågorna. När vi samrådde inför toppmötet ställde jag frågor om migrationen. Det handlar om att både förebygga och bekämpa illegal immigration. Vad gäller bekämpandelen talade statsministern för en stund sedan om vad vi gör i unionen, men det är viktigt att även ta upp förebygganddelen, att vi ska jobba med ursprungsländerna och se till att på olika sätt ta hand om frågan.

När vi samrådde sade statsministern att det är viktigt att Sverige är drivande i dessa frågor. Jag vet att Europeiska rådet vid sitt möte anmodade kommissionen att lägga fram fler förslag till nästa möte i denna fråga. Statsministern sade också att det inte var någon av huvudfrågorna. Jag vill, trots det, fråga hur det ser ut med det förebyggande arbetet. Hur ser vi till att Sverige är i framkant och tar sitt ansvar för att det ska bli en humanitär process och dessa frågor ska bli belysta på ett rättssäkert sätt?

Det är viktigt att i en sådan process även se till att inte riskera att stoppa dem som av asylskäl behöver fly från ett land, att vi i samarbete med det landet inte skapar incitament som blir fel.

Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! En av våra viktigaste utgångspunkter är att det ska finnas rättsliga garantier för att asylprocesserna fungerar och respekteras i enlighet med internationella konventioner.

Sverige är exempel på ett land där vi sett effekterna av vad som händer när ett asylsystem blir överbelastat. Dels handlar det om personer som söker asyl, dels om personer som i brist på andra dörrar in söker asyl fastän de egentligen inte har asylgrund. Därför är det viktigt att komma ihåg det jag sade om att utvidga möjligheterna till legal migration.

Sverige har gått före många andra europeiska länder genom att till exempel inte ha övergångsregler för fria arbetskraftsrörelser inom EU,

och nu har alliansregeringen dessutom lagt fram förslag om arbetskraftsinvandringsmöjligheter gentemot tredjeland. Förslaget är mer långtgående än det som EU diskuterar när det gäller arbetskraftsinvandring, som ju mer är inriktat på ett visst segment av arbetsmarknaden. Allt det bidrar till vår vidgade trovärdighet för att finna balans i våra svar.

Då blir det mer naturligt att säga att givet att andra dörrar finns ska asylprocessen fungera för de verkligen behövande som söker asyl. Den ska vara rättssäker, ha hög kvalitet och förhoppningsvis kunna ge snabba besked. Dessutom ska det ske på ett sätt som innebär samma svar i olika delar av Europa. Det är just det som höstens arbete för att nå fram till Stockholmsprogrammet kommer att handla om, alltså att hitta den balansen.

Samtidigt ska vi ha i åtanke – jag har lyssnat på den diskussionen många gånger – att en del länder kommer att säga att om de ska möta Sverige i de beskrivningarna måste Sverige ta deras oro för att det verkligen finns illegal migration på allvar. I annat fall kommer de inte att ställa upp på våra beskrivningar i alla de delar som vi tycker är viktiga. Jag vill bara påpeka att vi ofta får just den synpunkten. Det handlar således om att se balansen. Vi kommer att återkomma till detta under hösten.

Anf. 66 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Jag är mycket nöjd med statsministerns svar. Statsministern nämnde att det är viktigt att vi tar en del länders oro på allvar. Jag måste påpeka att det också är viktigt att vi tar de asylsökandes oro på allvar. Det är det absolut viktigaste.

Jag är övertygad om att Sverige under sitt ordförandeskap kommer att ha stora möjligheter att driva frågan vidare och se till att det blir på ett rättssäkert och samlat sätt, likartat i hela unionen. Humanitet och humanitära insatser måste vara ledstjärnor när vi arbetar med dessa frågor. Jag är som sagt övertygad om att Sverige under ordförandeskapet kommer att driva de frågorna på ett bra sätt. Jag tackar statsministern för svaret.

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I södra Europa har man en delvis annan erfarenhet och ett annat läge än det vi ofta upplevt i Sverige. Vi har i mycket varit ett land som tagit emot människor som flytt och sökt asyl. I en del av länderna i södra Europa är migrationstrycket mer en följd av att människor söker jobb och i grunden inte får en ekonomisk utkomst i sitt hemland. Man gör inte ens anspråk på att söka asyl utan tar sig in på ett sätt som innebär att man befinner sig i landet utan tillstånd. Det anses skapa en hel del konvulsioner i samhället.

Då säger vi till dem: Ja, exakt, men förstärk då den legala grunden för att få befinna sig i landet! Med det menar jag att vi naturligtvis ska ha vår utgångspunkt i de asylsökandes behov. Samtidigt ska vi dock komma ihåg att vi inte har riktigt samma erfarenhet i alla delar av Europa, vilket påverkar hela migrationsdebatten.

Anf. 68 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag tackar statsministern för åiterrapporten.

Just nu pågår inom EU en jobbkris av stora mått, och arbetslösheten i samtliga EU-länder kräver olika åtgärder. Vi vet att framför allt Spanien

har stora arbetslöshetsproblem vilket slår mot alla EU-länder. I EU har särskilt gruppen unga svårt att komma in på arbetsmarknaden, och det kanske krävs särskilda åtgärder för just den gruppen. Det vore intressant att höra om ungdomsarbetslösheten konkretiserades på något sätt.

I återrapporten står att EU har en viktig roll att spela i kampen mot arbetslösheten genom att förbättra samordningen av nationella åtgärder. Frågan är vad ”samordningen av nationella åtgärder” innebär. Självklart måste de finansiella systemen fungera; det är oerhört viktigt. Om vi inte har småföretag med väl fungerande ekonomi och finansiell stabilitet slår det naturligtvis mot arbetslösheten.

Hur tänker EU och de olika länderna när det gäller förbättringen och samordningen av nationella åtgärder?

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi menar att grundläggande för jobbskapandet i EU är att ha en fungerande inre marknad. Det kanske är allra tydligast för exportberoende länder som Sverige. Vad är det för kris vi egentligen har just nu? Jo, det är ett kraftigt fall i vår exportindustri. Folk får gå från verkstadsgolvet för att det inte köps lastbilar, bilar och allt annat som vi exporterar. Utan åtgärder för att häva finanskrisen kommer jobben inte att skapas. Vi kan lyssna på alla de företag som säger att de inte kan låna trots att de har efterfrågan. Det måste göras koordinerat med andra.

Finns det då särskilda program gentemot unga, eller program över huvud taget, för att åtgärda arbetslösheten i Europa?

Ja, det finns en Lissabonstrategi som ska förnyas och syftar till att driva reformförändringar av arbetsmarknaden i de olika länderna.

Men vi ska också komma ihåg en del andra saker. Vi har inte alltid samma syn. I en del länder tror man väldigt mycket på avreglering av arbetsrätten. I en del andra, som Sverige, tror vi på att aktivera, betona anställningsbarhet och se till att det lönar sig att arbeta, framför allt för dem som tjänar lite mindre. Vi har alltså inte exakt samma nationella svar.

Jag vill påpeka en annan sak. Det var en sådan diskussion vi förde på Europeiska rådet. En del ropar på mer EU-initiativ, men vad de då menar, noterar jag, är att mer pengar ska föras från rikare delar av EU till fattigare för att sättas in i åtgärder mot deras arbetslöshet. De har alltså tänkt sig att svenska skattebetalare ska stå för program som möter arbetslöshet i fattigare delar av Europa.

Då blir min fråga till Sveriges riksdag: Ska vi vara pådrivande i en sådan utveckling? De tycker samma sak i klimatfrågan, kan jag berätta, och även vad gäller jordbrukspolitiken, regionalpolitiken och struktur-fondsmedlen. Anser nettobidragsbetalarlandet Sverige att vi även här ska expandera EU-politiken? Mitt svar var nej. Jag tycker inte att vi har bra kontroll över detta, jag tycker inte att vi har intresse av att expandera EU i den här inriktningen och jag tycker att vi behöver våra skattepengar för att se till att dämpa arbetslösheten i Sverige.

Anf. 70 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag tackar statsministern. Sverige bidrar naturligtvis redan väldigt mycket till EU:s samarbete genom EU-avgiften. Samtidigt är det väl kanske så att om alla länder går bra är den viktigaste frågan att

den finansiella stabiliteten fungerar inom hela EU. Vi är också beroende av export till andra länder. Går deras ekonomi bra går Sverige bra.

I sammanhanget kring arbetsrätten, som statsministern tar upp, skulle jag vilja ta upp en fråga som var väldigt aktuell under hela EU-valrörelsen, nämligen arbetstagares rättigheter. I slutsatserna kan man läsa att EU vill arbeta för att man ska ta hänsyn till nationella system och respektera arbetsmarknadsparternas självständighet. Min fråga till statsministern är: Såg statsministern något krav på förändring av den svenska modellen, eller ska vi tolka slutsatserna så att vår svenska modell på arbetstagar- och arbetsgivarsidan står stabil i ett EU-perspektiv?

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Regeringens uppfattning är att det finns en respekt för den svenska modellen, för ett större ansvarstagande av arbetsmarknadens parter än vad som är vanligt i andra delar av Europa, som har valt mer av lagstiftning för att reglera arbetsmarknaden. De här formuleringarna kommer inte in som av en händelse, utan det är för att fortsatt markera ett stöd för detta. Det känner jag stor respekt för mellan Europas nationer.

Risken finns att en del ropar på för mycket av samordnad reglering på Europanivå i syfte att få samma regler att gälla över hela Europa för långtgående. Jag menar att det rimligen kommer att leda till att den majoritet som ofta förordar mer av lagstiftningsåtgärder kommer att ta över. Det skulle möjligen hota vår autonomi och vår möjlighet att ha vår egen modell. Men i dagens Europa upplever jag inte att det finns ett rop på detta. Återigen: Snarare markeras en respekt och ett stöd för att Sverige kan ha ett mer långtgående ansvarstagande för lönebildning och avtal som sluts mellan arbetsmarknadens parter.

Anf. 72 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Besluten från toppmötet angående juridiska garantier för Irland är en form av politiskt fintande. Man försöker lura det irländska folket att de har fått någonting, när de i själva verket inte har fått något. Innehållet i dessa deklARATIONER säger i princip att det som inte står i Lissabonfördraget inte står där. Det framställs som en politisk seger för Irland.

Det fanns starka skäl att rösta nej till Lissabonfördraget, samtidigt som det fanns starka skäl att rösta nej till EU-konstitutionen i Frankrike och Holland. Vad de här fördragen gör är att göra EU mer till en stat. EU tar stora steg mot att skaffa sig en gemensam armé. De små medlemsstaterna förlorar en massa makt. De här frågorna tas inte upp i deklARATIONERNA.

Jag blev förvånad när statsministern hävdade att det inte var fråga om något tricksande. Om inte detta ska kallas tricksande, när kan man i så fall använda det ordet om något?

En annan fråga jag har till statsministern gäller den högtidliga förklaringen om arbetstagares rättigheter, socialpolitik och andra frågor som också är fogade till dokumentet. Det är också ett dokument som har antagits med anledning av att Irland ska ha folkomröstning i höst. Men till skillnad från de innehållslösa garantierna är detta inte juridiskt bindande. Visserligen innehåller inte heller detta dokument någonting politiskt nytt.

Varför har man inte antagit detta som en garanti? Det var flera länder som motsatte sig innehållet i denna högtidliga förklaring.

Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det enkla svaret i det fallet är att Irland begärde tre le-
gala garantier. Det är dem vi har utfärdat.

Jag vill påpeka att detta återspeglar vad som skedde i folkomröstningen i Irland. Det fanns en väldigt spridd uppfattning under den irländska kampanjen att den irländska kommissionären skulle gå förlorad. Dessutom skulle man kunna tvingas in i krigsliknande tillstånd utan att kunna fatta egna beslut. Det skulle dessutom bli en typ av Europabeslut som tog över hur man utformade skattepolitiken och socialpolitiken. På det hela taget skulle grunderna för självständigheten för det irländska folket ifrågasättas.

Har ni inte hört det där förut? Är det inte så det brukar låta i de europeiska nationer som diskuterar EU:s utveckling? De vill ta all rätt att besluta ifrån oss, sägs det. Det går att sprida rätt så mycket förstämning och oro bland folket om det är så det ser ut. Det är väldigt ofta politiker som hävdar detta, vill jag påpeka. Folket vet inte riktigt hur det ska ställa sig till informationen om att det möjligen kan komma att bli så här. Till slut säger nejsidan i en sammanfattning: Mina vänner! If you do not know, vote no! Om du inte vet, rösta nej!

Så kan man vinna folkomröstningar. Men frågan är om man har givit rätt svar på vad Lissabonfördraget innebär. Det var det som var utgångspunkten. Låt oss då gå igenom, sade vi, vad Lissabonfördraget egentligen betyder för att försöka respektera den oro som finns hos irländska folket och dessutom utfärda garantier som säkerställer att man visst har kvar sin suveränitet när det gäller skatter, neutralitet och socialpolitik. Man har sagt: Vi utformar det på ett sätt som till och med ger legal verkan för Irland, så att inte den här oron ska behöva bestå.

Återigen: Det är inte tricksande. Det är demokrati. Det är försök att lyssna in den oro som människor har upplevt, men utan att för den delen dra samma slutsats för hela resten av EU, där snart sagt varje medlemsland har ratificerat Lissabonfördraget och sagt att EU blir bättre med Lissabonfördraget. Det har skett med starkt stöd bland annat här i Sveriges riksdag.

Anf. 74 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Jag noterar att statsministern inte svarade på min fråga angående den högtidliga deklARATIONEN om arbetstagares rättigheter. Jo, han kanske svarade på den, men förekom det någon diskussion kring om man borde göra en juridiskt bindande garanti för arbetstagarnas rättigheter med tanke på att EU de senaste åren har levererat flera hårda slag mot arbetstagarnas rättigheter? Jag tänker till exempel på Vaxholmsfallet. Det skulle vara bra om statsministern kunde utveckla den frågan lite.

Jag har en fråga till. Med tanke på att Irland redan har blivit hotat av vissa ledande EU-politiker med sanktioner eller med straff av olika slag ifall de röstar nej en gång till undrar jag om statsministern är beredd att göra någonting för att hindra ledande EU-politiker från att hota det irländska folket om de inte röstar på rätt sätt eller om man tänker stå passiv om de försöker göra det igen.

Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag hoppas verkligen inte att någon kommer att hota det irländska folket. Det tror jag inte vore så lyckat. Jag vill markera att vi känner respekt för grunderna till de legala garantier vi nu har utformat och det faktum att varje medlemsland får behålla sin kommissionär. Den irländska regeringschefen har meddelat att han med detta kan gå till sin regering och det irländska folket och meddela datum för en ny folkomröstning och att man ska ha möjlighet att genomföra den kampanjen.

Jag delar inte Max Anderssons beskrivning att det har utdelats ”slag”, eller vad det hette, mot arbetstagarna. Jag är övertygad om att det breda stöd som fanns i Sveriges riksdag för Lissabonfördraget och det faktum att Socialdemokraterna röstade för inte grundade sig på att man kände oro för att arbetstagarnas rättigheter var på väg att urholkas. Tvärtom visar analysen att detta förstärker arbetstagarnas rättigheter. Det var en grund för att rösta för Lissabonfördraget med det breda stöd vi hade här i riksdagen. Jag tycker helt enkelt inte att beskrivningen är korrekt.

Anf. 76 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för återrapporteringen.

Min fråga handlar också om migrationsproblematiken, som vi har varit inne på här tidigare. Det är kanske lite mer fokus på senare tids händelser i Grekland, Italien och Malta i form av stora flyktingströmmar.

Nu underströks det brådskande behovet av ökade insatser från EU:s sida vad det gäller att förebygga och bekämpa den illegala invandringen till EU:s södra havsgränser för att på så sätt förhindra tragiska människöden.

Nu efterlyses kraftfulla åtgärder för att effektivt bekämpa den organiserade brottsligheten och de kriminella nätverk som är involverade i människohandeln.

Jag skulle vilja höra statsministerns reflexioner kring det rådande läget i de nämnda länderna.

Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Tre av länderna nämndes. Också Spanien var involverat i detta eller egentligen hela Medelhavsregionen.

Det är klart att de upplever det som väldigt dramatiskt. De upplever det som att det är mycket stora flöden av migranter som kommer in illegalt i länderna och som rimligen inte heller får bra förutsättningar i ett land där de inte har tillstånd eller grund för att befinna sig.

Vår uppfattning är att vi ska agera mot den människohandel som förekommer. Där finns möjligheter på det rättsliga området för EU att koordinera en del av sina svar. Men jag vill samtidigt påpeka att det Lissabonfördrag vi diskuterar kraftigt kommer att förstärka möjligheterna för Europeiska unionen att agera bland annat mot människohandel genom att förstärka sin koordinering, sitt arbete mot organiserad brottslighet som är en viktig faktor här.

Det är också vår förhoppning att vi via Stockholmsprogrammet ska utforma starkare gemensamma svar för hur vi med kvalitet i mottagandet och i dialog med de länder varifrån människorna kommer faktiskt ska

kunna förstärka möjligheterna att ha dem kvar eller möjligheten för dem att återvända. Vi vill alltså se mycket mer kvalitet i detta.

Vi frågade också kommissionsordföranden om detta. Nu var det mer en reflexion om att det nu behövdes snabba åtgärder, och det konstaterades att det i realiteten redan nu finns budgetresurser och åtgärder som kan sättas in under tiden fram till dess att vi ska anta Stockholmsprogrammet senare i höst.

Det är därför vi inte nu begränsade beskrivningarna till det som står i slutsatserna. Vi återkommer till mer av den bredare programförklaringen senare i höst.

Anf. 78 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! Tack så mycket, statsministern, för återrapporten!

Jag skulle vilja gå tillbaka till den irländska deklARATIONEN.

Det kan vara svårt att se skillnaden när det gäller det här med garantier och högtidlig förklaring. Men jag är i alla fall glad för att unionen faktiskt har sagt att man fäster stor vikt vid sociala framsteg och skyddet av arbetstagares rättigheter och också att man ska erkänna och främja arbetsmarknadens parter betydelse på unionsnivå.

Jag tycker ändå att det har varit ett förtydligande, och jag hoppas att statsministern kommer att fortsätta att driva de frågorna under ordförandeskapet.

Men det kan inte heller ha undgått statsministern att vi socialdemokrater, när vi ratificerade Lissabonfördraget här i kammaren, hade en reservation angående att vi ville att man skulle införa ett socialt protokoll för att just tillförsäkra arbetstagarna deras rättigheter, för att vi skulle slippa Lavalfall eller Vaxholmsfall i framtiden.

Det hade varit klädsamt om statsministern också hade lyssnat på oppositionen i det egna landet. Det är trevligt att man lyssnar på folket i Irland, men det är också viktigt att man ser att de här frågorna måste få sin lösning.

Nu vill jag höra med statsministern: Vilka inlägg gjorde du under det europeiska toppmötet för att vi skulle få till sådana försäkringar, så att Laval, Rüffert med flera faktiskt inte blir någon fortsättning i EU, utan att arbetstagarnas rättigheter tillförsäkras varje arbetstagare i varje EU-medlemsland?

Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Nu är syftet med en del av dessa regelsystem att just möjliggöra gränsöverskridande arbetskraftsrörelser.

Det enklaste är ibland, får man en känsla av, att alla bara stänger sina länder, och så får ingen jobba i något annat land. Då behöver vi inte diskutera detta.

Just när man blir utstationerad eller jobbar i ett annat land måste vi ha regelsystem som fångar detta, givet att vi har lite skillnader.

Och, förresten, det var ju det vi ville fortsätta att ha. Vi ville ha respekt för att vi har delvis avvikande regler. Annars ropar vi på att alla ska ha samma system, och det tror jag inte att det finns något stöd för hos svenska folket.

Givet att det finns lite skillnader måste vi alltså hitta en balansgång, så att man kan jobba gränsöverskridande med respekt för att delvis andra regler då möter en. Det är precis det som de här systemen syftar till.

Det är det som också markeras i Lissabonfördraget, ett starkare stöd för det. Jag menar att det därför var en grund till att det fanns ett brett stöd i Sveriges riksdag för detta.

Får jag bara säga ett par ord om det här med protokoll, bara för att skilja det från det som vi nu gör för Irland?

I irländska fallet – jag har beskrivit det ingående vid några tillfällen – fanns det en förvirring hos det irländska folket, hur detta skulle påverka Irland. Vi har nu via legala garantier säkerställt att Lissabonfördraget gäller men också vad det inte leder till.

Att begära ett socialt protokoll med ett helt annat innehåll är att öppna för en helt ny förhandlingsprocess, alltså helt nya fördragstexter som rimligen inte kommer att hamna till punkt och pricka på den nivå den svenska oppositionen har tänkt sig, inte ens där Sverige samlat skulle befinna sig. Det skulle naturligtvis öppna för en process där en lång rad länder skulle begära massvis med olika delar. Och det är helt enkelt så att det finns en väldig institutionell trötthet i hela EU.

Om det är någonting jag har hört från alla regeringar, oavsett parti-färg, så är det: Öppna inte nya ratifikationsrundor! Öppna inte nya institutionella diskussioner i EU! Leverera i stället i de frågor där vi har makt och inflytande! Det är det våra väljare förväntar sig.

Det är skälet till att jag inte begär ordet, Christina Axelsson. Christina Axelsson ställer den frågan till mig varje gång. Jag tror helt enkelt inte att det är det kloka vägvalet.

Anf. 80 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag tror att jag fortsätter där i stället för att ta den fråga som jag ursprungligen hade tänkt ställa.

Vad innebär det när man säger legala garantier, statsministern?

Man kan tänka sig att man nu skulle komma till det läget att man skulle pröva någon av de här reglerna som finns i Lissabonfördraget, som man säger inte skulle beröra de områden där man har bett att få någon form av undantag eller i alla fall att det skulle omnämnas i de här sammanhangen.

Vad skulle det innebära? Vi vet ju själva hur det gick med våra stolta skrivningar om till exempel införande av alkohol i vårt land. Vi vet vad som hände när man prövade det i EG-domstolen.

Vad kommer det här att innebära? Har man gått så långt att man har provat detta?

Det här är ju en viktig fråga för det irländska folket och också för att vi faktiskt ska vara trovärdiga i EU-systemet.

Jag går inte så långt som att säga att man lurar in irländarna i någonting, men jag tycker att EU-systemet måste vara tryggt. Det måste vara stabilt. Det måste vara trovärdigt för alla som går in i EU-systemet. Och då tycker jag att det är viktigt att få ställa de här frågorna.

Man pratar om legala garantier och högtidliga förklaringar. Men vad betyder detta fikonspråk?

Vi kan ju konstatera att ganska kunniga människor på EU-området, i varje fall i journalistiska kretsar, har sagt att det här inte betyder någonting. Då måste man nog ställa frågan: Vad betyder det här, statsministern? På vilket sätt ska EU bli trovärdigt om det här inte skulle ha någon som helst betydelse för det irländska folket?

Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som frågeställaren påpekar är detta någonting som vi känner igen från många länder. Kan vi få ha en avvikelse gentemot EU?

Jag vill ändå påminna om att svenska folket har kvar snuset. Så i vissa delar har det uppenbarligen gått att föra förhandlingar på ett sätt som har skapat legala undantag i ett land, även om det inte har lett till att snuset är tillåtet i alla andra länder. Och det är väl det som är försöket här.

Jag är inte jurist. Det var inte heller jag som utformade de legala garantierna. Och det kommer säkert att diskuteras av rättssakkunniga exakt hur gränsdragningen här ser ut.

Tanken är återigen att få en legal verkan för garantin i Irland utan att det tillför någonting nytt utanför Lissabonfördraget med verkan någon annanstans inom EU.

Jag erkänner att det naturligtvis är en väldigt svår balansgång. Det syns också i texten att man har jobbat med negationer. Man talar om vad det inte är, just för att markera den gränsdragningen. Det är min förhoppning att det ska vara tillfyllest.

Tidigare har man ofta valt ensidiga deklARATIONER. Det gjorde till exempel Irland när det gällde det nej de röstade fram i fråga om Nice. Vi har en liknande diskussion i Danmark som röstade nej till Maastrichttraktatet, som definierade vissa undantag som man sedan deklarerade gentemot EU.

Hur man ska lösa detta är i akt och mening genom att skapa förtroende, som frågeställaren påpekar, hos det irländska folket om att det här gäller fullt ut. Det är min förhoppning att det är den balansen vi har hittat, i alla fall den respekt för det irländska folket som Europeiska rådet försökte utverka.

Anf. 82 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag vill fråga statsministern angående den finansiella krisen och det arbete som görs inom EU. Jag välkomnar verkligen att det finns en diskussion på EU-nivå om huruvida det är möjligt att utvidga ekonomiska system, att dessa system ska vara hållbara, och så vidare.

Jag har också sett i papperen att det finns fruktbara diskussioner – det hoppas jag – när det gäller öppenhet och insyn i de ekonomiska systemen. Öppenhet och insyn är frågor som normalt är viktiga i Sverige och som finns med i vår svenska grundlag.

Jag har förstått att kommissionen har fått det europeiska rådets godkännande och välkommande att återkomma med ett lagförslag under hösten 2009 om ett ramverk för EU:s tillsyn när det gäller den finansiella situationen. Jag undrar: Finns öppenhet och insyn med? Jag skulle gärna vilja ha statsministerns kommentarer till detta.

Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är precis som frågeställaren påpekar en svensk utgångspunkt. När det handlar om tillsynsfrågor, att en myndighet eller särskilt kunniga ser igenom att det verkligen är den typ av balans som man påstår i en bank eller en finansiell institution, brukar vi tillföra att vi tycker att öppenhet även för andra aktörer att kunna se igenom banker och finansiella institutioner är att föredra.

Då ska man veta att det inte är allas uppfattning världen över i synen på banker. Veldig ofta finns snarare den motsatta traditionen, att en bank är en bank, och att det inte ska ställas några frågor. Banken är alltid solid, och det går alltid bra.

Vi har lärt oss att det inte är med sanningen överensstämmande. Därför försöker vi där vi kan påverka och trycka på för att också transparen- sen, genomlysbarheten, ska förstärkas.

Huruvida detta kommer att vara en del av lagstiftningsarbetet i höst är möjligen för tidigt att säga, för det är mycket grundat i de Larosière- rapporten som var utgångspunkten och som handlar väldigt mycket om tillsynsfrågorna. Men vi försöker där vi kan att föra fram och ha den synpunkt som frågeställaren har.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.22 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.30, då statsminister Fredrik Reinfeldt (m) skulle lämna information om regeringens prioriteringar inför ordförandeskapet.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.30.

11 § Information från regeringen om regeringens prioriteringar inför ordförandeskapet

Anf. 84 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Ledamöter av Sveriges riksdag! Om åtta dagar håller Sverige i ordförandeklubban i Europeiska unionen. Om åtta dagar är vi ordförande i världens största integrerade ekonomi med nära 500 miljoner invånare. Om åtta dagar fortsätter arbetet med att hantera den ekonomiska krisen, arbetslösheten och klimatförändringarna i Europa.

Herr talman! Vi är redo att anta den utmaning detta innebär.

Den 1 juli inleds Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd. Det ansvar och de utmaningar som följer med detta är stort. Vår uppgift är att agera i hela unionens intresse och att med kraft driva frågorna på EU:s dagordning framåt. Vår ambition är att genomföra ett öppet, lyssnande

och resultatinriktat ordförandeskap med fokus på sakfrågor av intresse för Europas medborgare.

Att leda EU är inte bara en uppgift för regeringen utan för hela Sverige. Sverige förväntas leda drygt 3 000 möten på olika nivåer, varav de flesta kommer att äga rum i Bryssel och Luxemburg. Drygt ett hundratal möten av informell karaktär kommer att äga rum här i Sverige. Ett tiotal av dessa möten är ministermöten, medan resten är möten med tredjeländ, tjänstemannamöten, seminarier och konferenser.

Förberedelserna inför detta vårt svenska ordförandeskap har pågått i drygt två år. Det mesta som går att planera är på plats. Men det kommer inte att bli en lätt uppgift. Omständigheterna för vårt ordförandeskap är speciella. Utmaningarna är många och långt ifrån enkla. Europa och världen befinner sig mitt i den allvarligaste ekonomiska kris vi sett i modern tid. Vi upplever fallande tillväxt och handel, ökande konkurser och arbetslöshet.

Samtidigt är vår generations kanske största utmaning att hantera klimatförändringarna. Just i denna stund, när jag står här och talar, fortsätter isarna på Grönland och västra Antarktis att smälta och havsnivåerna att stiga.

Därtill präglas det kommande halvåret av institutionell förändring och förnyelse. Vi har ett nyvalt Europaparlament som är i färd med att utse en ny talman och nya gruppleddare. En ny kommission väntas tillträda någon gång under vårt ordförandeskap. Dessutom råder det oklarhet om huruvida Lissabonfördraget kommer att kunna träda i kraft under vårt ordförandeskap. Vi avvaktar med intresse folkomröstningen i Irland. Förutsättningarna för samarbetet ändras om Lissabonfördraget träder i kraft, och det kommer att falla på det svenska ordförandeskapet att hantera dessa nya förutsättningar.

Viktigast är ändå att vi förmår samla EU till svar på de stora utmaningar som människor känner. Där kan ett starkt Europasamarbete göra skillnad. Det handlar om att vi tillsammans måste hantera finanskrisen och möta den stigande arbetslöshet som nu drabbar hela Europa. Det handlar om att vi tillsammans måste göra vårt och samla världen för att möta klimatförändringarna. Dessa två prioriteringar kommer också att dominera vårt ordförandeskap.

Herr talman! Vår målsättning är att EU ska gå starkt ur finanskrisen. Dagens kris är global, och vi måste därför hitta såväl europeiska som globala lösningar. Under hösten kommer vi att fortsätta arbetet med att åtgärda krisens orsaker. Vi kommer också att göra vårt för att få på plats mer av ordning och reda på finansmarknaderna. Människor och företag ska inte behöva drabbas av de umbäranden som de nu går igenom. Det tar lång tid och mycket kraft att hämta sig från en konkurs. Det krävs stora ansträngningar och stark vilja att hämta sig från långtidsarbetslöshet.

Som ordförande måste vi fortsatt driva på så att EU genomför återhämtningsplanen för att stabilisera ekonomin. Det kommer också att krävas fortsatt stöd och fortsatta garantier till både banker och andra finansiella företag för att få kreditflödena att fungera igen. En fotbollsmatch behöver sin domare och en trafikorsning sina trafikljus. Finanskrisen har på samma sätt visat att finansmarknaderna behöver förbättrad tillsyn och skärpta regleringar.

Vid toppmötet i förra veckan enades vi om en struktur för detta arbete. Det ankommer nu på det svenska ordförandeskapet att utarbeta regler för finansmarknaden och en ny tillsyn av de finansiella företagen. Vi hoppas nå en politisk överenskommelse på detta område under det svenska ordförandeskapet.

Med krisen har också följt ökad arbetslöshet som drabbar miljontals människor i Europa. Vi måste agera för att begränsa och lindra krisens effekter. Både gemensamt och i varje medlemsland finns ett stort behov av att hantera arbetslösheten. Den enskildes anställningsbarhet och möjlighet att göra sig gällande på arbetsmarknaden måste stärkas. En aktiv arbetsmarknadspolitik för bättre omställning och rörlighet behövs inom hela EU:s arbetsmarknad. En effektivare matchning, kompetensutveckling och fler entreprenörer behövs, inte bara för att möta dagens kris utan också för att bygga för framtiden.

Vi kommer att verka för en förbättrad tillgång till kapital, regel-förenklingar och bättre villkor för mindre företag. Vår ambition är att lägga grunden för en ny tillväxt- och sysselsättningsstrategi – en uppföljare till Lissabonstrategin. Det är endast genom långvarigt hög syssel-sättning och uthålliga offentliga finanser som vi kan säkra vår välfärd i Europa. Vi kommer därför också att prioritera en diskussion om hur EU kan upprätthålla budgetdisciplinen och formulera en så kallad exitstrategi från dagens växande budgetunderskott och höga skuldnivåer. Jag kommer att framföra EU:s ståndpunkter i alla dessa frågor vid möten inom G 8 och G 20.

Herr talman! Vi upplever mer extrema väderförhållanden än tidigare, med svåra stormar och torka. Klimatförändringarna hotar att förvärpa dessa trender. Alla talar om vikten av minskade utsläpp. Ändå har de globala utsläppen av växthusgaser inte ens börjat minska. Tillsammans med finanskrisen är därför klimatförändringarna det svenska ordförandeskapets viktigaste prioritering. Det finns ingen tid att förlora om vi inte vill att våra barn ska leva under drastiskt sämre levnadsförhållanden än vi själva.

Jag får ibland höra argumentet att man inte ska vänta sig att länder mitt i en djup ekonomisk kris ska ha råd att göra insatser mot klimatförändringarna. Jag vänder mig emot det synsättet. Länder inte bara kan utan måste vara både klimatsmarta och resurssnåla, därför att de både kan och måste ta hand om klimatet såväl som de offentliga finanserna.

Låt mig nämna Ukraina som ett talande exempel. Om Ukraina skulle förbättra sin energieffektivitet så att de når samma nivå som Slovenien och Tjeckien skulle Ukraina bli nära nog oberoende av gasimport från Ryssland.

Det svenska ordförandeskapet ska leda EU i förhandlingarna om ett internationellt klimatavtal som förväntas avslutas i Köpenhamn i december. Samtidigt står Europa för endast 14 procent av de globala utsläppen. Vår viktigaste uppgift vid sidan av att hålla samman EU i klimatfrågan är därför att få resten av världen med i arbetet. Flera knäckfrågor måste lösas i de internationella förhandlingarna: industriländernas utsläppsminskningar, utsläppsbegränsningar i växande ekonomier och finansiering för anpassning och tekniköverföring i utvecklingsländerna.

Detta är svåra frågor som vi måste hantera tillsammans med övriga världen liksom internt inom EU. Låt mig här särskilt nämna att vi har fått

uppmuntrande signaler från den nya amerikanska administrationen, vilket förbättrar förutsättningarna för ett avtal.

Herr talman! Europa står inför fler utmaningar än finanskrisen och klimatfrågan. Det ankommer på Sverige att utveckla och förstärka EU:s samarbete kring rättsliga och inrikes frågor. Demokratiska värden och enskildas rättigheter måste skyddas samtidigt som den fria rörligheten underlättas.

Vi behöver utveckla samarbetet mot den internationella brottsligheten. Samtidigt måste vi värna rättigheten både för den som är brottsoffer och den som är misstänkt för brott.

Vi måste skapa en bättre fungerande asyl- och migrationspolitik som präglas av rättssäkerhet och öppenhet. Vår målsättning är att anta ett nytt flerårigt samarbetsprogram inom detta område, det så kallade Stockholmsprogrammet. Visionen för Stockholmsprogrammet är ett tryggare och öppnare Europa där enskildas rättigheter värnas.

En annan målsättning är att anta en EU-strategi för Östersjöregionen. Länderna runt Östersjön står inför gemensamma prövningar. En sådan är hur vi hanterar de akuta och allvarliga miljöproblemen i Östersjön. En annan är hur vi kan göra Östersjöregionen till en starkare motor för tillväxt och utveckling. Vi hoppas att vårt arbete kan få betydelse i människors vardag. Vi hoppas också att strategin kan tjäna som inspiration för andra regioner i EU. Det talas redan om en EU-strategi för Donauregionen.

Relationerna till EU:s grannar är av stor betydelse. Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla den europeiska grannskapspolitiken, både det östliga partnerskapet och inom ramen för unionen för Medelhavet.

Den fortsatta utvidgningsprocessen är av strategisk betydelse för vår välfärd och för att säkerställa fred och framsteg i ett enat Europa. Det är angeläget att EU står fast vid sina åtaganden och de etablerade principerna på utvidgningsområdet. Takten i EU-närmandet avgörs av de enskilda ländernas reformframsteg.

EU:s röst i världen blir allt starkare, men vi måste också bli bättre på att använda den. Det svenska ordförandeskapet kommer att arbeta för att stärka EU:s roll som global aktör med en tydlig agenda för fred, utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. Regionala frågor som Afghanistan, Pakistan, Mellanöstern, Iran och Nordkorea kräver globalt samarbete.

Jag ser fram emot att utveckla förbindelserna med den nya amerikanska administrationen. Sällan har förutsättningarna för ett framgångsrikt transatlantiskt samarbete varit så stora. För att nå framgång måste vi visa att EU kan leverera.

De toppmöten som vi förbereder med Brasilien, Indien, Kina, Ryssland, Sydafrika, Ukraina och USA kommer att vara viktiga tillfällen för att diskutera de globala utmaningarna.

Herr talman! Dessa och många andra utmaningar kommer att stå på agendan under det svenska ordförandeskapet. Vi hoppas och tror att vi gemensamt kan föra EU:s dagordning framåt på ett öppet, effektivt och resultatriktat sätt under det halvår som kommer. Det är en utmaning som vi antar med stor målmedvetenhet. Ett väl fungerande Europasamarbete är kanske mer angeläget än någonsin tidigare. Dagens utmaningar

känner inte några nationella gränser. De kräver gemensamma och gränsoverskridande svar. Vår vision är ett starkt och handlingskraftigt Europa som tar sin utgångspunkt i människors vardag och ser de möjligheter som ett samarbete ger, ett Europa där det gemensamma ansvaret för dagens och morgondagens utmaningar står i centrum.

Anf. 85 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Tack för informationen om det svenska programmet! Det ser ambitiöst ut och innehåller så gott som alla politiska områden: klimat, energi och miljö, jobb, tillväxt och konkurrenskraft, ett tryggare och öppnare Europa, Östersjöstrategin och relationerna med närområdet, EU som global aktör och fortsatt utvidgning. Frågan är om regeringen kan fylla alla rubriker med innehåll och flytta utvecklingen framåt på sex månader.

För oss socialdemokrater är jobbfrågan central. Vi är oroliga över att regeringen är så pass passiv när det gäller att värna vår svenska arbetsmarknadsmodell. Därför vill jag veta om regeringen under ordförandeskapet planerar att lyfta frågan om svenska kollektivavtal och fackens rätt att ta till stridsåtgärder, bland annat med tanke på Irlands garantier.

Regeringen har låtit bli att ta upp frågan tidigare i EU-sammanhang och hänvisat till att om man omförhandlar utstationeringsdirektivet riskerar man att få ett sämre direktiv än det nu gällande. Vi socialdemokrater tycker att det är en defensiv hållning, för vi vet att man kan åstadkomma förbättringar med politisk vilja och energi.

Min fråga är därför: Hur kommer regeringen att agera i den här för svenska löntagare mycket viktiga frågan under ordförandeskapet?

Anf. 86 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Först konstateras att det är ett väldigt brett och omfattande ordförandeskap, varefter det tillfrågas om det kan komma in flera punkter. Låt mig påpeka att vi tror att det kommer att domineras väldigt mycket av klimatfrågan och finanskrisen. Finanskrisen relaterar mycket till jobb. Det är väl så viktigt att vara fokuserade på att nå framgång i dessa våra huvudfrågor. Vi försöker också teckna mycket annat som vi både har förberett och förutser som större frågor under vårt ordförandeskap.

Ett framgångsrikt ordförandeskap handlar inte om att tro att nu blir EU svenskt, precis som vi inte vill att EU ska bli franskt, tjeckiskt eller vilket land som nu bär ordförandeskapet. Det är ett ansvar för att föra EU:s dagordning framåt och att leverera i de för unionen viktiga frågorna. Inser man det tror jag att man både kan få mer utträttat och dessutom vårdar EU som institution för framtiden.

Därför är inte vår avsikt att utöver det jag nämnde ha ytterligare många frågor på vår dagordning utan att försöka koncentrera oss till precis det jag nämnt, väl medveten om en annan sak som är viktig att komma ihåg för kammaren. De senaste ordförandeskapen har präglats väldigt mycket av att hantera det som har varit oförutsett. Det franska ordförandeskapet fick ju en Georgienkris på halsen. Det tjeckiska ordförandeskapet fick ägna sig åt ett krig i Gaza. Vi vet inte vad som väntar i framtiden, men för detta måste vi också vara förberedda.

Jag har i tidigare svar till kammaren i dag redogjort för vårt förhållningssätt och vår syn på att vi redan har, menar vi, garanterat respekt för de svenska arbetsmarknadsreglerna och avser inte att föra den diskussionen vidare under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 87 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag måste ju säga att jobb, tillväxt och konkurrenskraft verkligen skulle kunna innehålla någonting för svenska löntagare också. Jag förstår inte riktigt hållningen och vidhåller att den är väldigt defensiv.

Det är ett väldigt omfattande program, även om det kanske blir så att det av naturliga skäl smalnar av. Det ställer ändå stora krav på handlingskraft, särskilt i de här tiderna.

Naturligtvis hoppas också vi socialdemokrater att det går bra för Sverige som ordförandeland och att Sverige kommer att lämna positiva avtryck och framflyttade positioner på flera politikområden, även om det tyvärr inte är på det område som vi sätter främst.

Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag välkomnar mycket att den socialdemokratiska representanten säger så, för jag tror att det är viktigt att inskräpa att det här är ett helt svenskt ordförandeskap. Världen delar inte upp Sverige i opposition och regering, inte heller bara i politikens sfärer och något annat. Man kommer att se till hur hela Sverige sköter detta. Det kommer att lägga väldigt mycket makt och ansvar hos många människor att genomföra det här halvårsprogrammet, och jag tror att det kommer att tjäna oss väl att det görs under största möjliga samförstånd, brett här i riksdagen och i det svenska samhället.

Anf. 89 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Tack, statsministern, för informationen!

Det är viktigt att komma ihåg att Sverige som ordförandeland har att verka i hela unionens intresse. Det är vi som håller i taktpinnen, men det är inte alltid vi som har skrivit partituret. Vår uppgift och främsta ambition är att utöva ett effektivt, kompetent och resultatnriktat ordförandeskap som för EU:s gemensamma frågor framåt.

Så sade dåvarande statsministern Göran Persson inför det förra ordförandeskapet, och ungefär så säger statsminister Reinfeldt även i dag. Jag vill gärna skriva under på det och gläds åt den samsyn inför de utmaningar som ordförandeskapet faktiskt innebär som finns mellan den nuvarande och den förre.

Vi vet ju att de kommande månaderna innebär enorma utmaningar, som statsministern precis var inne på. Det handlar om institutionella utmaningar, finans- och ekonomikrisen samt utrikesfrågorna. Samtidigt kräver ju Europas medborgare, inte bara de svenska, resultat i fråga om kris och klimat. Då är det kanske bra att vi är lite konsensussökande svenskar. Vi försöker ju inte göra upp med enbart en granne och tror att alla ska komma efter, utan vi söker breda lösningar, inte bara här i kammaren utan även i ministerrådet och i hela EU.

Jag skulle därför vilja ta fasta på en fråga där just alla partier här i kammaren är överens men ännu inte alla i hela EU, nämligen frihandel

och öppenhet. Det är ju oerhört viktigt, som också framgår av programmet, att vi bygger Europa starkt för framtida konkurrenskraft. Vi ska inte bara bekämpa krisen nu, vi ska möjliggöra för nya jobb också.

Därför vill jag ställa en fråga om statsministerns budskap till andra länder i och utanför Europa när det gäller hur vi ska kunna driva frihandeln och öppenheten. Det är oerhört viktigt när vi har tjänstedirektiv, översyn av budget, post-Lissabonstrategi och sådant framför oss. Särskilt viktigt är det sådana här dagar när vi har åtminstone fyra länder på besök i riksdagen bara i dag och stora delar av den diplomatiska kåren på läktaren. Hur driver Sverige EU i öppnare riktning, både inom EU och i sammanhang som till exempel WTO och toppmöten med andra stora regioner?

Anf. 90 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Först får jag bara understryka att öppenhet och frihandel är en svensk tradition. Det finns ett brett stöd för detta i Sveriges riksdag, och det har tjänat den svenska befolkningen väldigt väl. Det faktum att vi, ett litet exportberoende land, har kunnat handla med övriga delar av världen har skapat rikedom och välstånd i vårt land, men det har också varit bra för de länder, de människor och de företag som vi har handlat med.

Det finns väldigt många röster runt omkring i världen som ropar på protektionism, åtgärder där man med skattemedel eller regler ska skydda den inhemska produktionen mot idén att det ska få komma in varor och tjänster utifrån. Det är dåligt för det landet, men allra farligast för länder som likt Sverige är mycket exportberoende.

Tre punkter kan jag nämna när det gäller att försvara frihandeln som idé.

Det gäller först att vara pådrivande så att de globala frihandelsförhandlingarna sköts vidare och inte stannar av eller blir en process som inte går att föra i mål.

Det andra är, precis som nämndes, att vi vid de toppmöten vi har ansvar för, där vi bilateralt träffar viktiga länder runt om i världen, som en aspekt på hur man möter finanskris och ekonomisk nedgång fortsätter att hävda frihandeln som värde.

Det tredje är, och eftersom jag har följt detta väldigt nära de gångna tre åren är det väldigt tydligt för mig, att kommissionens roll inom EU-systemet väldigt ofta är att vara en garant för att man efterlever statsstödsregler och faktiskt också håller den inre marknaden öppen. Därför är den fråga som vi har bekantgjort om att snabbt välja en kommissionspresident också kopplad till dessa frågor. Bakom kraven på dem som inte vill fatta beslutet nu noterar jag ofta att ingångar kommer som liknar protektionism eller vägarna bort från frihandel och öppenhet. Därför är även denna fråga – det kan tyckas lite udda – ett viktigt svar på hur vi ska fortsätta att hedra frihandel i Europa och i världen.

Anf. 91 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Jag vill börja med att önska statsministern och regeringen lycka till med det kommande ordförandeskapet. Det kommer att ställa oss inför många prövningar framöver. Vi vet att vi ska försöka landa ett mycket viktigt toppmöte i Köpenhamn om klimatet. Vi har att hantera ett

nytt parlament där vi vet den ungefärliga mandatfördelningen men där alla positioner fortfarande inte är klara. Vi har en ny kommission som ska väljas. Vi har en process med Lissabonfördraget och Irland, som vi har diskuterat tidigare i dag. Vi har vidare en fortsatt översyn av jordbrukspolitiken, internationella utmaningar i Iran, fortsatta framsteg i Mellanöstern, Israel och Palestina.

Det finns också inom-EU-mässiga utmaningar, det vill säga att man i Litauen försöker inskränka yttrandefriheten för HBT-gruppen. Det kan också vara en angelägen fråga att lyfta upp i olika forum.

Jag tror att det svenska ordförandeskapet kommer att göra skillnad. Vi hade nyss en lunch med några tyska kolleger som sade att de hyste ett stort förtroende. Om det inte hade varit fråga om en tuff utmaning utan ett lätt ordförandeskapshalvår hade något annat land kunnat göra detta. Det finns stora förväntningar på Sverige just nu.

Vi kan redan se att det gör lite skillnad. Låt mig gå in på de frågor jag dagligdags jobbar med, nämligen migrationsfrågorna. Det är en himla stor skillnad i anslaget från det vi såg i rådsslutsatserna till de texter som vi kan se i det föreslagna programmet. Det välkomnar jag. Jag tänkte konkretisera det hela med en slutkläm.

Den 15 december trädde den svenska lagstiftningen om arbetskraftsinvandring i kraft. Den är världens kanske absolut mest generösa lagstiftning, som jag tror kommer att tjäna Sverige mycket väl. Samtidigt vet vi att man på europeisk nivå har jobbat med blue card-system, som inriktar sig på mer välutbildad arbetskraft. Frågan är om statsministern och regeringen vill försöka ta den diskussionen vidare så att vi utvidgar blue card-systemet till att kanske också bli ett green card-system som omfattar alla, oavsett utbildningsnivå.

Anf. 92 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det enkla svaret är att jag verkligen skulle välkomna om det fanns ett bredare stöd för det synsättet. Precis som vi också har sett i andra delar av världen är det oftast så att man försöker att avgränsa arbetskraftsinvandring till vissa utpekade delar av arbetsmarknaden – ofta välutbildade. Precis som frågeställaren påpekar är det svenska förslaget om arbetskraftsinvandring mycket bredare än så.

Det här lägger den legala grund för migrationsströmmar som ofta saknas i diskussionerna om hur man ska hantera migrationsflöden. Precis som Fredrick Federley påpekar är vår avsikt att det balanserade synsätt som vi tycker att vi representerar, med brett stöd i Sveriges riksdag, ska komma att återspeglas tydligare i just Stockholmsprogrammet. Det är viktigt eftersom det är det dokument som ska styra mycket av området de kommande fem åren.

Anf. 93 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Jag vill börja med att ta upp en mening, som jag tycker klart och tydligt visar den svenska linjen om öppenhet gentemot omvärlden inte bara när det gäller frihandel och ekonomiska frågor samt migration. Regeringen skriver att EU:s globala ansats för migration är ett viktigt verktyg för att stärka de positiva sambanden mellan migration och utveckling.

Nu står vi inför en lång rad demografiska utmaningar framöver. Även om det finns varsel på stora delar av arbetsmarknaden i dag vet vi att ett antal tusen personer, 2 000–3 000 personer, har kommit till Sverige sedan vi införde lagen om arbetskraftsinvandring och fyllt hål där vi inte själva har kunnat fylla dem. Vi har inte haft kompetensen eller vi har tidigare missat att utbilda.

Jag tackar statsministern för svaret och önskar lycka till. Jag hoppas att han hinner få lite tid med familjen i Sommarsverige.

Anf. 94 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Tack för det!

Jag understryker att ett skäl till att vi också vill föra in Lissabonstrategin senare under hösten är att den tar höjd för de demografiska utmaningar Europa står inför. Då blir tidsperspektivet något utdraget mot framtiden. Det är klokt. Då blir det tydligt att vi har åldrande befolkningar runt om i Europa och låga barnafödslotal. Den ekvationen är inte alldeles enkel. Vi kommer alltså att på medellång sikt och längre fram behöva rätt betydande arbetskraftstillförsel till Europa. Då vore det bra om vi har regelsystem som gör det möjligt redan nu.

Sverige har här varit förutseende, men vi kommer naturligtvis att försöka uppmuntra också andra att gå i den riktningen.

Anf. 95 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Tack till statsministern för presentationen!

Sverige tar nu över ordförandeskapet i en krävande tid. Det innebär stora utmaningar och stora möjligheter. Den viktigaste uppgiften är att leda EU i klimatförhandlingarna i Köpenhamn och bidra till ett ambitiöst och bindande avtal för alla parter.

På Sveriges agenda står också fortsatt utvidgning. Möjligheterna till EU-medlemskap för länderna på västra Balkan ger hopp och reformvilja där. Flera av dagens EU-länder har gått med i EU för att säkerställa fred, demokrati och marknadsekonomi. Det är betydelsefullt med framsteg inte enbart på Balkan utan framsteg betyder också ökad säkerhet för resten av Europa.

I arbetsprogrammet kan jag läsa att takten i EU-närmandet avgörs av de enskilda ländernas reformframsteg, och Kroatiens förhandlingar med EU kan under hösten komma att nå ett slutskede. Kroatien är det land som står närmast på tur för att bli EU-medlem.

Slovenien blockerar nu Kroatiens medlemskap på grund av en gränstvist. Om tidtabellen för Kroatiens medlemskap kraftigt försenas påverkar detta inte bara Kroatien utan också hela västra Balkans vilja till reformer, det vill säga hela regionen. Det vore mycket olyckligt. Sverige och EU behöver vara en konstruktiv kraft för att överbrygga de hinder som blockerar utvidgningen.

Hur ser statsministern på risken för förseningar i utvidgningen och de åtgärder som EU och Sverige kan behöva vidta?

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Utvidgningen är en av EU:s absolut största framgångar. Genom att ställa krav på den som vill bli medlem i EU har vi säkerställt demokrati, marknadsekonomi, rättsstatsfunktioner och respekt för

mänskliga rättigheter i stora delar av Europa. Det är i delar av Europa där detta inte alltid har varit tradition och där det inte alls har varit säkert att vi hade sett den utvecklingen om inte EU hade funnits.

Detta är nu något som har möjliggjort ett samarbete mellan 27 länder. Vi har också sagt att det kan bli fler, givet att man möter de krav och den konditionalitet vi brukar tala om för att bli EU-medlem. Jag önskar att det vore så enkelt att vi bara ställde vissa krav, förde förhandlingar, och när man väl hade reformerats till att ingå i gemenskapen skulle man också bli insläppt.

Dock finns i flera av de länder som står på kö eller visar intresse att komma med den typ av bilateral konflikt som frågeställaren hänvisar till. Vi har framfört till Slovenien – jag har själv träffat premiärminister Pahor – att vi inte tycker att detta hänger ihop med medlemskapsförhandlingen. När man nu använder detta för att blockera förhandlingarna har vi försökt att vara pådrivande i att hitta en lösning i form av att den särskilde utvidgningskommissionären Olli Rehn har varit engagerad i att försöka hitta en lösning. Det har ännu så länge inte burit frukt.

Vi kommer att fortsätta ansträngningarna att försöka få till stånd en lösning, antingen att man enas om att den bilaterala konflikten inte har med medlemskapsförhandlingarna att göra eller att man löser den bilaterala konflikten för att kunna gå vidare med medlemskapsförhandlingarna. Huruvida detta är möjligt vet jag inte i dag. Vi har fler exempel likt detta. Jag instämmer helt i frågeställarens beskrivning att hur vi hanterar den här typen av konflikter har återverkningar på hela regionen och alla de länder som står i kö. Vi kommer att göra vad vi kan för att vara pådrivande. Men man når inte fram om man inte också får de parter som är inblandade i konflikterna att lösa grundproblemet.

Anf. 97 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag får tacka statsministern för informationen! Jag önskar statsministern lycka till under det kommande ordförandeskapet.

Det finns många stora utmaningar som ligger framför oss och där Sverige kan bidra med sin särskilda kompetens. Sverige har bland annat ett gott rykte när det gäller mänskliga rättigheter och att medla i olika konflikter. Vi deltar också med fredsbevarande styrkor i olika konflikt-
härda och ser vikten av att arbeta konfliktförebyggande.

En konflikt som har pågått mycket länge och som många skulle vilja se en förändring i är Mellanösternkonflikten. Den berör många länder, men viktigast är att få en förhandling till stånd mellan Israel och Palestina.

I den information som regeringen lägger fram säger man att situationen i Mellanöstern och en aktiv EU-roll i fredsanssträngningarna prioriteras. Arbetet för en tvåstatslösning med en palestinsk och en israelisk stat som lever i fred med varandra och respekt för folkrättsliga skyldigheter är central.

Det känns betryggande att statsministern har satt upp det här som en viktig fråga. Även Europeiska rådet skriver att frågan om Mellanöstern kommer att vara en prioriterad fråga på dagordningen under hösten.

Min fråga till statsministern är då vilken roll han ser att Sverige ska inta under hösten när frågan ska vara av högsta prioritet. Anser statsministern att Sverige har en särskild roll att spela, eller är det andra länder

inom EU som framför allt ska spela en roll när det gäller att få till stånd en förändring i Mellanöstern och en fredlig utveckling? Vi vet att för hela EU är fred, stabilitet och säkerhetsfrågan grundläggande för all utveckling. Har vi inte utveckling, fred och stabilitet i vårt närområde går Europa också tillbaka.

En utveckling i Mellanöstern och det området tror jag skulle gynna EU på väldigt många sätt. Det skulle vara intressant att höra hur statsministern anser att Sverige ska agera under det kommande ordförandeskapet.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I grunden är vi överens om att denna mycket svåra konflikt har påverkan både för de parter som är direkt inblandade och för hela regionen. Mycket av världens konflikter runt omkring har länkar in i denna grundläggande konflikt mellan Israel och Palestina.

Vi är också överens om att alla i grunden vet vad svaret borde vara, det vill säga en tvåstatslösning byggd på respekt för både behov av säkerhet och att man kan leva i fred sida vid sida.

Jag hade i dag samtal med kung Abdullah, som är härskare i Jordanien. Det visar det stora intresse som finns för ett inkommande ordförandeskap – nu vill många diskutera bland annat konflikten i Mellanöstern.

Det är tydligt att Jordanien, som har en väldigt viktig roll i denna region, precis som vi andra nu väntar på ett initiativ från Obama – det gäller att ånyo visa ett amerikanskt initiativ i frågan. Med presidenterna Clinton och Bush såg vi att de stora tunga Mellanösterninitiativen kom precis i slutet av deras ämbetsperioder, och här ser det nu ut som att vi kan få ett initiativ i början av den nya amerikanska administrationen. Det är intressant.

Vi har Tony Blairs roll i Mellanöstern. Jag samtalade med honom när han var i Stockholm den 1 april, och han förutser att denna höst, givet att vi har en ny israelisk regering på plats, är en tid för initiativ och möjligheter att föra frågan framåt.

Den israeliska regeringen med Benjamin Netanyahu har markerat sitt stöd för tvåstatslösningen men med villkor som väldigt många anser är oacceptabla. Det är intressant för oss, som ofta har påpekat den palestinska synen att man måste respektera en tvåstatslösning, att vi nu mer får diskutera det med den israeliska counterparten.

Återigen: Vi vet ungefär vad som krävs. Det kommer initiativ under hösten. Sveriges ordförandeskap, inte minst Sveriges utrikesminister, kommer att vara en drivande del av detta. Men det är som alltid, som sagt, också många andra viktiga parter som behövs, och till sist naturligtvis viljan hos de två parterna att nå framgång.

Anf. 99 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Jag hoppas verkligen att Sverige kommer att vara med och bidra till en fredlig utveckling.

När jag nyligen besökte området och kom till gränsen vid Gaza fick vi tyvärr inte komma in i Gaza. Där finns i princip ingen handel – för de 1,4 miljoner människor som bor inne i Gaza är det bara blommor som man får skicka ut. Hur ska dessa människor kunna överleva utan bistånd? Det känns ibland meningslöst att skicka in våra biståndspengar där ef-

tersom vi vet att de egentligen inte skulle behövas om handeln fick komma i gång.

Min fråga är om handelsfrågorna kommer att bli viktiga. Det ena är naturligtvis att skapa fredsförhandlingar, men handeln bör kunna komma i gång och på så sätt bidra – precis som EU byggdes – till ett ekonomiskt beroende av varandra och skapa en fredlig utveckling genom handeln.

Anf. 100 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi vet av erfarenhet att om mänskligt liv blir för isolerat, för hårt trängt och underförsörjt på det som är livets nödvändigheter, som föda, frodas inte bara armod och fattigdom i den miljön utan också extremism. Vad syftet skulle vara mer långsiktigt med denna enorma isolering av Gaza som pågår är för oss politiskt oklart.

Därför har vi varit väldigt drivande med att detta är en av många viktiga delar i hur vi ska nå en lösning: att vi öppnar upp för handel, för införsel av förnödenheter till Gaza, delvis för att skapa drägliga levnadsförhållanden och för att i grunden undanröja de risker för fördjupad extremism som annars kommer att följa.

Vi vet vad den israeliska sidan säger om behov av säkerhet, men den säkerheten måste rimligen återigen grundas på en tvåstatslösning, alltså ett erkännande av en palestinsk stat i anslutning till Israel bakom säkra gränser. Det är det som måste vara målet, och det förutsätter en annan politik när det gäller Gaza.

Anf. 101 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Det är bra att statsministern säger att det ska vara hela Sveriges ordförandeskap. Men jag beklagar lite grann hanteringen av detta arbetsprogram och beklagar att det inte finns en djupare förankring i Sveriges riksdag. Det hade underlättat för oss att verkligen känna att vi står helt bakom detta arbetsprogram.

Det är svårt att på några korta minuter läsa programmet och ha synpunkter på det, men jag har några frågor.

Den första frågan gäller Turkiets medlemskapsförhandlingar. Där saknar jag referens till nationella minoriteter, som till exempel kurderna.

Mellanösternprocessen är också en väldigt viktig fråga, som tagits upp här tidigare. Jag skulle vilja höra statsministerns syn på problemen med den nya israeliska regeringen och en minst sagt kontroversiell utrikesminister, känd för sina rasistiska uttalanden. Hur kan det påverka den nödvändiga fredsprocessen?

Sedan ska jag lyfta två miljöfrågor, och den ena gäller Östersjöstrategin, som är väldigt väsentlig. Nu pågår samtidigt en översyn av EU:s jordbrukspolitik, och det ska bli en kommande budgetöversyn. Finns det en möjlighet att omallokera inom ramen för jordbrukssubventioner till återställande av god ekologisk status i Östersjön?

Till slut välkomnar jag att regeringen inom jordbruks- och fiskeområdet tar upp mat och klimat som ett prioriterat delområde. Min fråga där är om regeringen kommer att lyfta frågan om köttkonsumtionens klimatpåverkan. Vi vet att den står för en väldigt stor del – 18 procent enligt FAO.

Anf. 102 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Huruvida det kommer att vara möjligt att föra förhandlingar med Turkiet framåt är det nog bäst att säga så lite som möjligt om. Det kommer att visa sig. Frågan om nationella minoriteter har varit en del av de diskussioner vi har fört med Turkiet. Jag har vid flera tillfällen i mina egna samtal med premiärminister Erdogan tagit upp detta. Jag noterar också att det har skett en del förändringar på plats i Turkiet. Det finns kurdiskspråkig tv. Till och med premiärministern själv har uttryckt vissa kurdiska meningar, vilket i sammanhanget är anmärkningsvärt.

Jag säger därmed inte att frågan är löst. Jag säger bara att vi också måste notera den utveckling som faktiskt sker och att det är en del av hur vi för diskussionerna.

Låt mig säga när det gäller Mellanöstern att det alltid finns risk för att personer vill stänga alla dörrar. Det är på något sätt alltid en del av problemet i Mellanöstern att det återkommer, oftast med stark politisk kraft. Det finns de som säger att de i grunden inte tror på tvåstatslösningen och att de inte tror på motpartens rätt att existera. Det är klart att det kan ställa till bekymmer. Men vår uppgift kan inte vara att försöka uppmuntra eller framhäva dessa personer. Vi måste tro på kompromissen. Vi måste tro på samtalet. Vi måste tro på dem som vill se fredens väg, som vill se samarbetets väg. Det är så vi försöker agera.

När det gäller möjligheten att omallokera jordbrukssubventioner kommer det inte att ske någon stor översyn av budgeten under svenskt ordförandeskap. Det återkommer senare. Däremot har vi tänkt oss att inom ramen för Östersjöstrategin diskutera just koordinerade miljöinsatser och försöka vara så konkreta som möjligt.

När det gäller själva klimatpåverkan har det varit väldigt viktigt för oss att vara drivande i att det sker utsläppsreduktioner och att man använder styrmedel för att åstadkomma det. Vi har inte haft den typ av sektorsapproach som frågeställaren efterfrågar, utan det viktiga är att vara drivande i en global förhandling som gör att världen tar på sig tillräckliga åtaganden för att nå fram till tvågradersmålet, som jag nämnde tidigare under eftermiddagen.

Anf. 103 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! När det gäller Turkiet saknas det, som sagt, hänvisningar till frågan om nationella minoriteter i det här dokumentet. Jag tycker att det är en brist, inte minst kanske efter vad som hände i lokalvalen i Turkiet i slutet på mars, då ett stort antal företrädare för ett kurdiskt oppositionsparti arresterades, antagligen på grund av de framgångar som partiet hade i kommunalvalen. Det gäller att hålla tryck i frågan. Jag hoppas att statsministern fortsätter bevaka detta även om det inte står i skrift.

Det är meningen att Östersjöstrategin ska tas i oktober. Det vore värdefullt om det fanns en öppning inför kommande budgetförhandlingar och omförhandlingar av jordbrukspolitikerna.

Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det kan säkert återkomma. Vi har velat ha en praktisk Östersjöstrategi som verkligen ska kunna sättas i funktion och arbete.

Översynen av budgeten kommer, dock inte under svenskt ordförandeskap.

Återigen, jag tycker att vår situation vad beträffar Turkiet mer har gällt om det över huvud taget finns någon möjlighet att öppna några förhandlingskapitel för att driva förhandlingarna vidare. Det är det ordförandeskapets utblick när det gäller synen på Turkiet präglas av i dag. Det har hela tiden byggts på konditionalitet, alltså krav på reformer från den turkiska sidan. Dessa har vi bland annat framfört i direkta samtal med den turkiska regeringschefen.

Anf. 105 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Jag tackar statsministern för informationen och alla svar han har gett på de olika frågor som har ställts. Jag är glad att regeringen tar upp klimatfrågan som en av de två viktigaste frågorna, tillsammans med finanskrisen. Det finns alltid en risk i ett sådant här läge att den långsiktigt viktiga frågan, klimatfrågan, får stå tillbaka för den kortsiktiga frågan om finanskrisen. Jag är glad att statsministern säger att han inte ser någon konflikt mellan dessa båda frågor.

Ett sätt att ta tag i båda dessa frågor samtidigt är det förslag som de gröna partierna i Europa har lagt fram om en green new deal för EU. Det går ut på att göra stora investeringar för att skapa ett klimatsmart samhälle. Det handlar till exempel om energieffektivitet, som statsministern själv tog upp i sitt anförande. Skapar vi energieffektivitet lönar det sig i längden och vi tjänar alla på det. Investeringarna kan samtidigt ge fler jobb i en tid när arbetslösheten växer. En liknande ambition uttrycks i dag i en debattartikel av den rödgröna oppositionen i Sverige.

Det hitillsvarande budskapet från regeringen är dock en strategi som går ut på att rikta in sig på att insatserna hellre ska göras någon annanstans, alltså att man tar en del av det EU borde göra och i stället gör det någon annanstans i världen. Det riskerar EU:s utveckling och möjlighet att ligga i framkant när det gäller teknik och utveckling av nya företag. Det riskerar också Sveriges viktiga roll som en brobyggare mellan nord och syd, mellan rika och fattigare länder. Kraven från dem att vi rika ska minska utsläppen här på hemmaplan i tillräckligt stor grad är en förutsättning för deras beredskap att göra de insatser som krävs också av en del utvecklingsländer.

Är statsministern beredd att ställa upp på att EU utöver de nödvändiga insatser som behöver göras i fattigare länder ska göra vad som krävs för att minska utsläppen också i våra egna länder?

Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är självklart både-och. Det handlar om att både ta ned de egna utsläppen och finnas till stöd för fattigare delar av världen där vi mycket kostnadseffektivt och klimatsmart kan hjälpa till för att få ned utsläpp och möta de klimatförändringar som de redan upplever.

Om Maria Wetterstrand tror att det finns röster i världen där det inte uttrycks tydligt att man förväntar sig stora överföringar av resurser från rika delar av världen har Maria Wetterstrand lyssnat dåligt. Om hon menar att hon har hört det och menar att de stora resursöverföringarna ska ske inom ramen för klimatpolitiken, för detta är etablerade delar av hur klimatpolitiken har utformats, och därtill ovanpå det ska föra en

väsentligt mer långtgående klimatpolitik här i Sverige så saknar hon svaret på hur-frågorna. Hur ska det gå till och hur ska det finansieras?

Det är bra att ni skriver långa motioner med många att-satser, men svara på huvudfrågan! Var är förslagen som ska leda till denna dubbla klimatstyrning som ni ofta frågar efter men som ni själva inte har någon politik för? När ni har utformat den ska vi ta en seriös samhällsdebatt och berätta för svenska folket vad som blir effekterna av det ni föreslår inhemskt. Det kanske blir bensinskattnivåer på över 20 kronor. Jag tror att det kommer att behövas. Möjligen måste det till ännu mer.

Det är en lång rad andra åtgärder som kommer att behöva presenteras eftersom skillnaden mellan det oppositionen företräder och det vi föreslår är en reduktion på ungefär 15 miljoner ton CO₂. Jag vill bara påpeka att man inte åstadkommer det utan mycket långtgående klimatstyrning. Till det kommer budgetmedlen ni ska finansiera för det additionella stöd som ska tillföras fattigare delar av världen.

Ni har inte dessa förslag. Ni har det inte i er budget. Därför blir det ibland lite svårt att ta påståendet att ni har en annan politik än regeringen på allvar.

Anf. 107 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman! Jag tar gärna en diskussion om den inhemska klimatpolitiken. Min poäng i dag var dock att ta upp frågan om hur regeringen ska hantera EU-politiken på klimatområdet, vilken ni själva har lyft fram som en av de viktigaste punkterna.

Jag menar att en av de bästa saker man kan göra i detta läge, både för att få utsläppsminskningar och fler jobb, är en massiv satsning på investeringar för ett klimatsmart samhälle, i energieffektivitet som lönar sig i längden, i förnybar energi där vi kan utveckla teknik som resten av världen behöver, i att se till att vi får fram de alternativa transportmedel som behövs för att kunna minska lastbilstrafiken, i järnvägsnät som fungerar bra i hela Europa och så vidare. Dessa investeringar skulle skapa många jobb i en tid av ekonomisk kris. De skulle också leda en lång väg framåt när det gäller detta. Därutöver ska vi naturligtvis göra satsningar i de fattigare länderna i världen.

Statsministern talar själv om att han skulle vilja att det blev tillräckliga insatser. Det här är precis det som krävs. Det oppositionen föreslår är det som krävs enligt forskarna. Tycker statsministern att det inte går att göra ska han vara ärlig och tala om det.

Anf. 108 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det här är redan etablerad EU-politik. 20-procentsmålet för ökad energieffektivisering gäller till 2020. Vi har en fördelad målformulering om att utöka till 20 procent förnybar energikonsumtion i hela EU. Sveriges andel av det har alliansregeringen angivit ska växa till 50 procent. Hälften av vår energi ska alltså komma från förnybara energikällor.

För att möjliggöra detta måste man svara på hur-frågan. Man använder gröna certifikat, utsläppshandel och styrmekanismer över hela Europa. Det är legalt bindande åtaganden som ska redovisas och följas fram till 2020. Det gör Europa unikt. Det kan inte beskrivas som att det

nu börjar bli dags att fundera på det. Vi har redan beslutat det. Det bör fördelades på Europeiska rådet i december.

Jag trodde att er poäng var att därutöver kräva mycket mer. Då vill jag se budgeten, svaren och styrmedlen för att möjliggöra det som går utöver det jag nu har presenterat och som EU redan är överens om.

Anf. 109 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr talman! När vi får ett sådant digert arbetsprogram här och nu hinner vi förstås inte läsa allt. Jag måste dock uttrycka min besvikelse över att det inte står något om arbetstagarnas rättigheter. Det står om finansiell stabilitet, om att öka omställning, rörlighet och kompetensutveckling, om regelförbättringar och om bättre villkor för mindre företag. Men man tar inte chansen nu när man ska vara med och leda EU att arbeta ytterligare för arbetstagarnas rättigheter. Varför kan säkert statsministern svara på.

Det står mycket om frihandel, vilket jag tycker är bra och inte vill förringa. Jag är dock besviken över att det inte står något om konsumenternas rättigheter. Vi vet att det pågår ett arbete om konsumentlagstiftningen som förhoppningsvis kommer att gå i hamn under det halvår som Sverige är ordförandeland. Jag saknar skrivningar om att man vill ha ett bra skydd för konsumenterna så att man kan våga handla mer över gränserna, vilket skulle vara bra ur många synpunkter.

Jag hoppas att statsministern kan förklara varför dessa två frågor inte finns med i detta digra program.

Anf. 110 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har försökt beskriva ett ordförandeskap som tar upp de frågor som befinner sig på EU:s dagordning och är i behov av att föras framåt. Det tror jag är grunden för ett framgångsrikt ordförandeskap. Det möter också de utmaningar som ligger framför EU just nu. Det betyder att det inte är alla frågor.

Vi påstår inte att det är ett heltäckande program som berör all internationell och nationell politik. Vi tror för övrigt inte på ett EU som utvecklas i den riktningen.

När det gäller arbetstagares rättigheter nämnde jag tidigare att vår samlade uppfattning har varit att Lissabonfördraget, om det väl kommer på plats, förstärker arbetstagares rättigheter. Vi hoppas att det ska kunna ske under svenskt ordförandeskap.

Det är ett exempel på hur vi, om det är möjligt, har stärkt arbetstagares rättigheter under svenskt ordförandeskap.

Anf. 111 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack, statsministern, för informationen om det svenska ordförandeskapet!

Jag tycker att det är bra att statsministern betonar att det är ett ordförandeskap för hela Sverige och inte bara för regeringen.

I den lilla boken om arbetsprogram som vi har fått finns mycket med. Jag tror också att det är viktigt att betona att mycket kommer att hända under det här halvåret som lägger grunden för väldigt viktig politik längre fram. Jag tänker på budgetprocessen, det vill säga att vi ska för-

söka få en EU-budget som satsar på framtiden – mer på klimatinvesteringar, mindre på det fossila området. Jag tänker på att vi får en politik för Lissabonstrategin som betonar både ekonomiska, sociala och miljömässiga mål. Fiskeavtalet ska börja förhandlas nu. Vi måste se till att vi får en fiskepolitik som inte utarmar allt fiske – det gäller inte bara i EU-vatten utan runt om i världen.

Det är en viktig grund för vilket EU vi vill se framöver. Vi kommer inte att sätta slutpunkten under det svenska ordförandeskapet. Det kommer att ske längre fram, men jag tror att det är viktigt att vi sätter avtrycken nu.

I arbetsprogrammet finns det väldigt många fina formuleringar. I en mening står det: EU behöver ett modernt och framtidsinriktat regelverk för elektronisk kommunikation.

Det handlar helt enkelt om telekompaketet. Där har den svenska regeringen, enligt mig, inte fattat beslut om något modernt och framtidsinriktat regelverk. Man har ju röstat för FRA, Ipred och allt vad det heter, och det har varit strid i EU-parlamentet.

Frågan är hur Sveriges regering kommer att agera för att få ett bra telekompaket som inte jagar en ungdomsgeneration fildelare.

Anf. 112 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är knappast det som telekompaketet handlar om.

Sanningen är att det föll i Europaparlamentet. Det är en av de frågor där det finns ett medbestämmande också för Europaparlamentet. Vi har ett nyvalt Europaparlament som ännu inte har kommit på plats och konstituerat sig. Det är också svårt att säga exakt hur möjligt det är att få igenom det under hösten.

Vår avsikt är naturligtvis att vara drivande i att försöka få fram detta till ett beslut. Syftet är att lägga grund för bättre förutsättningar för mobil kommunikation och att vi får regelsystem som reflekterar att även detta numera är gränsöverskridande.

Det kan alltså inte bara formuleras nationella regler eller frånvaro av regler. Det måste åtminstone koordineras europeiskt, förmodligen globalt. Det här är ett försök att göra det.

Anf. 113 MARGARETA CEDERFELT (m):

Herr talman! Jag har en fråga som rör insyn och öppenhet.

Vad jag har förstått när jag läst programmet är att regeringen kommer att föregå med gott exempel och bedriva sitt ordförandeskap ur öppenhets- och insynsperspektivet. Det är förstås väldigt bra.

Men det finns alltid en risk, precis som när det gäller frihandel, att protektionismen frodas när vi har en finansiell kris. På samma sätt är det när det gäller öppenhet och insyn. Det finns en risk att insynsdelen minskar just för att man vill stärka det egna landet eller för att det finns andra frågor som bedöms som viktiga.

Utifrån det perspektivet vill jag fråga statsministern på vilket sätt regeringen kommer att arbeta för att öppenhet och insyn ska finnas med på dagordningen. Jag är väl medveten om att sex månader är väldigt kort tid för att man ska kunna driva en fråga framåt, men jag tycker ändå att den är viktig och vill höra statsministerns synpunkter.

Anf. 114 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi tyckte att vi redan under det förra svenska ordförandeskapet jobbade mycket med detta – öppenhet som är svensk tradition. Där finns det ibland lite olika åsikter.

Jag tror att det gäller att så praktiskt som möjligt synliggöra detta. Vi jobbar bland annat med en webbportal och webbinformationsstöd på olika språk. Det ska göra det möjligt att få access till det svenska ordförandeskapet och se var vi befinner oss och var olika frågor befinner sig. Det är ett sätt att tillmötesgå detta.

Det är nog riktigt att man på sex månader inte förändrar mycket. Jag har till exempel noterat att avgörande för hur man ska uttolka vad som sker på olika toppmöten är att man på 27 olika presskonferenser inte säger samma sak. Det finns alltså en vilja att beskriva det väldigt nationellt när man väl har avslutat ett toppmöte. Det får alla bära ansvar för. Det är också en fråga om insyn i den meningen att vi får en korrekt bild av vad som egentligen har förevarit vid dessa toppmöten.

Vi ska försöka ta vårt ansvar genom att i vårt ordförandeskap korrekt återge både diskussioner och de beslut som har fattats.

Jag hoppas att webbportalen som vi har jobbat en hel del med i praktiken ska tillföra en del av den öppenhet vi talar om.

Anf. 115 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att önska statsministern och regeringen lycka till så att det blir ett framgångsrikt ordförandeskap, precis som 2001. Det är viktigt för bilden av Sverige.

Jag vill ta upp en överutmaning till detta väldigt fina program. Det handlar om den folkliga förståelsen och förankringen när det gäller hela EU-projektet.

Jag såg ett tv-program från Berlin under EU-valrörelsen nyligen. Där fick väljare frågan om de kunde påverka eller inte. Alla svarade samma sak: Nej, vi kan inte påverka.

Det handlar inte om det geografiska avståndet, utan om det mentala avståndet till Bryssel.

Vi hade glädjen att se att valdeltagandet i Sverige ökade, men totalt sett minskade det folkliga engagemanget och valdeltagandet i Europa. Det är en överutmaning som jag ser det. Det finns inte riktigt med här, men jag förstår att statsministern menar att alla delar som politikerna hanterar är svaret på denna överutmaning.

Jag vill ändå fråga statsministern om vi kan slå oss till ro med att detta projekt kommer att fortsätta att om fem år vara under 50 procents valdeltagande. Jag tycker att det är en jätteutmaning för alla länder.

Anf. 116 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag kunde ju återge att Sverige var en avvikare i det sammanhanget med ett tydligt ökat valdeltagande. Vi uttolkade att det berodde på att vi nu mer pratade om faktiska sakfrågor som människor kände engagemang för än vad som kanske var fallet under tidigare valrörelser. Det har också för svenska folket blivit mer vardagsnära att vi är medlemmar av EU, och det har sjunkit in.

Vi måste jobba med att förankra EU hos medborgarna. Då är det väldigt viktigt att beskriva EU korrekt. I vilka frågor ska EU kunna göra skillnad? Hur ska vi kunna använda institutionen på rätt sätt i de frågorna? Det kan vara klimatfrågor, finanskris och sådant som är genuint gränsöverskridande.

Alltför ofta blir det tvärtom. Man försöker skylla EU för det som tydligt är nationella eller lokala ansvarsområden. Dessutom ställer man stora krav på att EU ska utveckla politik för sådant som i grunden är nationellt. Det tror jag inte är bra vare sig för EU eller för förståelsen för EU hos medborgarna. Det skapar dessutom en förväntan som sedan inte infrias.

Vi har alla ansvar i vår budskapsgivning för att EU beskrivs korrekt och används på ett korrekt sätt.

Det är ett viktigt starkt samarbete, men det finns till för det som är genuint gränsöverskridande, det som medlemsländerna har talat om att samarbetet ska syssla med.

Det är mycket som finns kvar för Sveriges riksdag, landsting och kommuner. Där tror jag att mycket av svaret ligger. Då minskar kanske känslan av distansbeslut som fattas någon annanstans.

Hur mycket av detta som kommer att vara möjligt under svenskt ordförandeskap låter jag vara osagt. Det är många år kvar innan det stundar ett nytt val till Europaparlamentet.

Anf. 117 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Vi har fått bra svar på många och ganska svåra frågor.

Jag har läst kommissionens underlag för Stockholmsprogrammet för ett tryggare och öppnare Europa. Jag har två konkreta och kontroversiella frågor med anledning av det.

Den ena handlar om att det i programmet talas om att barns rättigheter ska skyddas och respekteras. Det står väldigt mycket bra saker om barn.

Vi har i Sverige haft förbud mot barnaga i 30 år. Det har varit väldigt framgångsrikt, inte minst för att det har varit normerande.

Min fråga gäller om man i det fortsatta arbetet från svensk sida är beredd att fortsätta att driva detta och propagera för detta förslag. Det är kontroversiellt eftersom man i många länder fortfarande anser att det är föräldrars rätt och ibland skyldighet att slå sina barn i uppfostringssyfte.

Min andra fråga gäller också en sak som det talas om i programmet, nämligen människohandel. Det är ett allvarligt brott mot mänskliga rättigheter. Jag har fått höra att detta är en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet, och det känns väldigt bra.

Människohandeln styrs väldigt mycket av efterfrågan. Därför är sexköpslagen väldigt intressant i detta sammanhang. Jag vet att det finns många från olika håll, inte minst olika organisationer, som gärna vill veta mer om hur den svenska sexköpslagen har fungerat. Därför undrar jag om Sverige i samband med diskussionerna om hur man ska motverka människohandel för sexuella ändamål kommer att lyfta fram frågan om sexköpslagen. Jag menar inte att EU ska lagstifta om detta men att det ska ges möjlighet att tala om det och lyfta fram det. Vi vet att vi har bra erfarenheter från svensk sida. Människohandeln är mindre i Sverige än i

länder där man inte har denna lagstiftning, och det är egentligen bara Sverige som har en sådan.

Jag har alltså två frågor om barnaga och om människohandel.

Anf. 118 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag nämnde tidigare att vi betraktar detta som ett helt svenskt ordförandeskap, och som exempel på det sade jag att man tittar på hela Sverige och inte bara på vad en regering och ett arbetsprogram uttrycker. Erfarenheten är att det blir en stund då man mer ställer sig frågan: Hur ser Sverige ut? En del av dessa frågor kan säkert komma upp i medierna, och vi kommer att se ett utökat intresse för Sverige som nation och för de reformer som vi har genomfört. I allt detta kommer säkert en del av dessa frågor att tas upp.

Om frågan ställs specifikt hur vi avser att använda vårt ordförandeskap är det precis detta som ibland är omöjligt att göra. Vi kan inte som inkommande ordförandeland säga att vi har följande nationella lagstiftningar som vi anser att andra ska rätta sig efter, inrätta eller tycka är bra. Vi har samma invändning mot alla andra som har ordförandeskapet, nämligen att man inte kan agera så, inte inom ramen för ordförandeskapet. Det får i så fall komma fram på andra sätt.

Vår förhoppning är att det ska finnas en väldigt balanserad syn på Stockholmsprogrammet och på de frågor som nämns, som både uttrycker denna balans i synen på migration och andra frågor som jag har gjort mig till tolk för flera gånger. Men det kommer rimligen inte att kunna betraktas som ett svenskt program, utan det är ett sätt att försöka balansera att EU har 27 medlemsländer.

Anf. 119 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag har några frågor framför allt om civilrätt. Det sägs här att Stockholmsprogrammet ska omfatta hela politikområden. Men inte med ett ord tar man upp någonting kring det civilrättsliga området. Man tar visserligen när det gäller RIF-rådet upp att man ska ta upp frågor om arv, testamente och Bryssel I-förordningen, men man tar inte upp någonting om detta i Stockholmsprogrammet. Jag skulle vilja veta varför civilrätten fallit bort i det sammanhanget.

Under vår valrörelse var vi många som var ute och debatterade inte minst upphovsrättslagstiftningen. Jag kan inte se att det finns någonting i programmet om just upphovsrättslagstiftningen.

Jag hade också tänkt fråga om telekompaketet, men det har Ulf Holm redan frågat om.

Min sista fråga gäller regelförenklingar. Vi har haft problem i Sverige med regelförenklingar, men jag får lov att säga att detta arbete trots allt har kommit i gång trots min ständiga kritik mot detta. Men i EU går det om möjligt ännu trögare att minska regelbördan för småföretagen. Min fråga är: Vad har det svenska ordförandeskapet tänkt göra konkret när det gäller just regelförenkling för företag?

Anf. 120 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Detta gäller en del detaljer som kommer att vara koplade väldigt mycket till Maud Olofssons och Beatrice Asks respektive ministerrådsansvar. Jag är övertygad om att Maud Olofsson kommer att

försöka vara pådrivande för regelförenklingar, både EU-relaterad regelförenkling och nationella åtaganden. Likadant är det när det gäller innehållet i Stockholmsprogrammet och i de rättsliga frågorna och inrikesfrågorna där det finns ett utkast. Det är mycket riktigt att det säkert inte täcker allting. Varför man har valt att göra exakt denna avgränsning känner jag inte till. Det är lämpligen så att Beatrice Ask redogör exakt för hur man har resonerat kring avgränsningarna där.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Tobias Krantz* (fp) av sagt sig uppdraget som suppleant i Riksrevisionens styrelse.

Kammaren biföll denna avsägelse.

13 § Anmälan och omedelbar hänvisning till utskott samt beslut om förlängd motionstid

Anmäldes

Proposition

2008/09:228 Redovisning av kommunal medfinansiering till statlig infrastruktur

Kammaren biföll talmannens förslag att denna proposition omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *fredagen den 18 september*.

Anmäldes

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:194 Vissa socialförsäkringsfrågor, m.m. 2008/09:Sf11 av Kalle Larsson m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:195 Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och TV i allmänhetens tjänst 2010–2013 2008/09:Kr6 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp)

med anledning av prop. 2008/09:203 Beräkning av förmögenhet vid fastställande av vissa förmåner 2008/09:Sf12 av Kalle Larsson m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:210 En ny rovdjursförvaltning 2008/09:MJ22 av Anders Ygeman m.fl. (s)
2008/09:MJ23 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)
2008/09:MJ24 av Tina Ehn m.fl. (mp)

Prot. 2008/09:137
23 juni

med anledning av prop. 2008/09:213 Förtursförklaring i domstol
2008/09:Ju27 av Margareta Persson m.fl. (s, v, mp)

med anledning av prop. 2008/09:214 Hållbart skydd av naturområden
2008/09:MJ25 av Anders Ygeman m.fl. (s)
2008/09:MJ26 av Jacob Johnson m.fl. (v)
2008/09:MJ27 av Tina Ehn m.fl. (mp)

med anledning av skr. 2008/09:196 Redogörelse för verksamheten inom
Europarådets ministerkommitté m.m. under år 2008
2008/09:U24 av Björn von Sydow m.fl. (s)

med anledning av skr. 2008/09:207 Överenskommelsen mellan regering-
en, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges
Kommuner och Landsting
2008/09:Kr7 av Elina Linna m.fl. (v)

med anledning av skr. 2008/09:220 Kyrkoantikvariska frågor
2008/09:Kr8 av Christina Axelsson (s)
2008/09:Kr9 av Leif Pagrotsky m.fl. (s)

Kammaren biföll talmannens förslag att ovanstående motioner ome-
delbart skulle hänvisas till utskott enligt följande:

2008/09:Sf11 till socialförsäkringsutskottet
2008/09:Kr6 till kulturutskottet
2008/09:Sf12 till socialförsäkringsutskottet
2008/09:MJ22–MJ24 till miljö- och jordbruksutskottet
2008/09:Ju27 till justitieutskottet
2008/09:MJ25–MJ27 till miljö- och jordbruksutskottet
2008/09:U24 till utrikesutskottet
2008/09:Kr7–Kr9 till kulturutskottet

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 juni

2008/09:1051 Nedläggning av Svenska kulturhuset i Paris
av *Kent Härstedt* (s)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

2008/09:1052 Fastighetsboxar

av *Kerstin Engle* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:1053 Pensionsbeloppen för gifta eller samboende pensionärer

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:1054 Konkurrens inom varvsnäringen

av *Eva Sonidsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:1055 HBT-situationen i Irak och Sveriges handelsförbindelser

av *Börje Vestlund* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2008/09:1056 Mänskliga rättigheter även för homosexuella, bisexuella och transpersoner

av *Börje Vestlund* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:1057 Försäljning av statlig skog

av *Hans Olsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 september.

15 § Kammaren åtskildes kl. 15.35.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 9.56,

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.10 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Nya riksdagsledamöter	1
3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2009	1
4 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	2
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
7 § Svar på interpellation 2008/09:517 om den ekonomiska krisens effekter på folkhälsan	2
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	2
Anf. 2 LENNART AXELSSON (s)	3
Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	4
Anf. 4 LENNART AXELSSON (s)	5
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	6
Anf. 6 LENNART AXELSSON (s)	7
Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	8
8 § Svar på interpellation 2008/09:485 om Akademiska sjukhuset och sjukvårdsregionerna	8
Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	8
Anf. 9 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 10 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	11
Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	12
Anf. 12 JACOB JOHNSON (v)	13
Anf. 13 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m)	14
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	14
Anf. 15 JACOB JOHNSON (v)	15
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	15
Ajournering	16
Återupptagna förhandlingar	16
9 § Finansiell tillsyn	16
Finansutskottets utlåtande 2008/09:FiU42	16
Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (kd)	16
Anf. 18 JÖRGEN HELLMAN (s)	17
Anf. 19 JACOB JOHNSON (v)	19
Anf. 20 STEFAN ATTEFALL (kd)	19
Anf. 21 JACOB JOHNSON (v) replik	23
Anf. 22 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	23
Anf. 23 JACOB JOHNSON (v) replik	24
Anf. 24 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	24
Anf. 25 LARS ELINDERSON (m)	24
Anf. 26 CARL B HAMILTON (fp)	27
Anf. 27 ULF HOLM (mp)	28
Anf. 28 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	29

Anf. 29 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	32
Anf. 30 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	32
Anf. 31 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	33
Anf. 32 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	33
Beslut	34
FiU42 Finansiell tillsyn	34
Ajournering.....	34
Återupptagna förhandlingar	34
10 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte	
den 18 och 19 juni	34
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	34
Anf. 34 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	37
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	37
Anf. 36 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	38
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	38
Anf. 38 ANNA KINBERG BATRA (m)	38
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	39
Anf. 40 FREDRICK FEDERLEY (c)	39
Anf. 41 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	40
Anf. 42 CARL B HAMILTON (fp)	41
Anf. 43 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	41
Anf. 44 CARL B HAMILTON (fp)	42
Anf. 45 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	42
Anf. 46 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	42
Anf. 47 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	43
Anf. 48 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	43
Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	43
Anf. 50 JACOB JOHNSON (v)	44
Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	44
Anf. 52 JACOB JOHNSON (v)	45
Anf. 53 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	45
Anf. 54 ULF HOLM (mp).....	45
Anf. 55 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	46
Anf. 56 ULF HOLM (mp).....	47
Anf. 57 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	47
Anf. 58 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	47
Anf. 59 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	48
Anf. 60 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	48
Anf. 61 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	49
Anf. 62 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	49
Anf. 63 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	49
Anf. 64 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	50
Anf. 65 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	50
Anf. 66 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	51
Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	51
Anf. 68 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	51
Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	52
Anf. 70 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	52

Anf. 71 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	53
Anf. 72 MAX ANDERSSON (mp).....	53
Anf. 73 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	54
Anf. 74 MAX ANDERSSON (mp).....	54
Anf. 75 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	55
Anf. 76 MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	55
Anf. 77 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	55
Anf. 78 CHRISTINA AXELSSON (s)	56
Anf. 79 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	56
Anf. 80 BÖRJE VESTLUND (s).....	57
Anf. 81 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	58
Anf. 82 MARGARETA CEDERFELT (m).....	58
Anf. 83 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	59
Ajournering.....	59
Återupptagna förhandlingar	59
11 § Information från regeringen om regeringens prioriteringar inför ordförandeskapet.....	59
Anf. 84 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	59
Anf. 85 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	63
Anf. 86 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	63
Anf. 87 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	64
Anf. 88 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	64
Anf. 89 ANNA KINBERG BATRA (m).....	64
Anf. 90 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	65
Anf. 91 FREDRICK FEDERLEY (c).....	65
Anf. 92 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	66
Anf. 93 FREDRICK FEDERLEY (c).....	66
Anf. 94 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	67
Anf. 95 KARIN GRANBOM ELLISON (fp).....	67
Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	67
Anf. 97 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	68
Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	69
Anf. 99 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	69
Anf. 100 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	70
Anf. 101 JACOB JOHNSON (v).....	70
Anf. 102 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	71
Anf. 103 JACOB JOHNSON (v).....	71
Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	71
Anf. 105 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	72
Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	72
Anf. 107 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	73
Anf. 108 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	73
Anf. 109 CHRISTINA AXELSSON (s)	74
Anf. 110 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	74
Anf. 111 ULF HOLM (mp).....	74
Anf. 112 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	75
Anf. 113 MARGARETA CEDERFELT (m).....	75
Anf. 114 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	76

Anf. 115 GUNNAR ANDRÉN (fp)	76	Prot. 2008/09:137
Anf. 116 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	76	23 juni
Anf. 117 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	77	<hr/>
Anf. 118 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	78	
Anf. 119 BÖRJE VESTLUND (s)	78	
Anf. 120 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	78	
12 § Avsägelse.....	79	
13 § Anmälan och omedelbar hänvisning till utskott samt beslut om förlängd motionstid	79	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	80	
15 § Kammaren åtskildes kl. 15.35.....	81	

Prot. 2008/09:137
23 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2009